

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit. The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhed
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र. M2220 विषय पुराण

नाव शिवलीलाभूषणम् (अध्याय १, २, ३ व ५)

लेखक / लिपीकार (मुद्रित) (भराडी)

पृष्ठ ५५ काळ — पूर्ण / अपूर्ण

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीगणेशायनमः॥ श्रीगणेशायनमः॥ श्रीगणेशायनमः॥
 ओं नमोजीशिवाअपरिमिता॥ आदिअनन्त॥ पूर्णब्रह्मानन्दशाश्वता॥ हे
 ताजगदुरु॥ १॥ ज्योतिर्मयस्वरूपापुराण॥ अनादिसिद्धाअनन्दवनविलासा
 याचक्रचाळकाअविनाशा॥ अनन्तवेषाभेगा॥ जयजयविरूपाक्षापंचवद
 र्माध्यक्षाशुद्धचैतन्या॥ विश्वंभराकर्ममोचका॥ मनोजदहनमनमोहनजो
 भक्तवल्लभतूंहिमनगजामाता॥ भाललोननी॥ देवउमानाथा॥ मस्तकींस्वधुनी
 जित॥ जातीसुमनहारवतजी॥ ४॥ पक्षिरथप्रियत्रिपुरांतका॥ यक्षपतिमित्रप्रता
 र्क॥ दक्षमरवविध्वंसकमृगांक॥ निष्कलंकतवमस्तकीं॥ ५॥ विशाळभाळकर्पूरगो
 र्णा॥ काकोलभक्षकनिजभक्तरक्षणा॥ विश्वसाक्षीभस्मलेपना॥ भयमोचकभवहार
 कजो॥ ६॥ जोसर्गस्थित्यंतकारण॥ त्रिशूलपाणीशार्दूलचर्मवसना॥ स्कंदतातसहा
 स्यवदन॥ मायाविपिनदहनजो॥ ७॥ जोसच्चिदानंदनिर्मळा॥ शिवशांतज्ञानघनभ
 चळ॥ जोभानुकोटीतेजअल्ला॥ सर्वकाळव्यापकजो॥ ८॥ सकलकलिमलदहनकल्पा
 चनेचना॥ अना॥ यकजग॥ पद्मजतातमनरंजन॥ जननमरणना

॥ १॥ कम
 आवर ॥ दशशतसुखदशशतकरा ॥ दशशतनेत्रसुरभूसुरा ॥
 अहोरात्रध्यातीजया ॥ १०॥ तवभवांतकभवानीवर ॥ स्मशानवासीगिराअगोचरा ॥ जो
 स्वर्धुनीतीरविहार ॥ विश्वेश्वरकाशीराजतो ॥ ११॥ व्योमहरणव्यालभूषणा ॥ जोगजमद
 नअंधकमर्दन ॥ ओंकारमहाबळेश्वरआनंदधन ॥ मदगर्वभंजनअजअजितजो ॥ १२॥
 अमितगर्भनिगमागमनुत ॥ जोदिगंबरअव्यवरहित ॥ उज्जयनीमहाकाळकाळाती
 ता ॥ स्मरणेंकृतांतभयनासी ॥ १३॥ दुरितकाननवैश्वानरा ॥ जोनिजजनचित्तचकोर
 द ॥ वैष्णूनृपवरमहसापहरा ॥ दृष्टोश्वरसनातनजो ॥ १४॥ जोउमाहृदयपजरकी
 जोनिजजनहृदयाअभ्रमरा ॥ तोसोमनाथशशिशेखर ॥ सौराष्ट्रदेशविहारी जो
 कैरवलोचनकरुणासमुद्र ॥ रुद्राक्षभूषणरुद्रावतार ॥ भीमभयानकर्मासाशक
 तपासीपारनाहीज्याच्या ॥ १५॥ नागदमनाचागभूषणा ॥ नागेंद्रकुंडलनागचर
 धाना ॥ ज्योतिर्लिंगनागनाथनागरक्षणा ॥ नागाननजनकजो ॥ १७॥ वृत्रारीशत्रु
 कवरदायक ॥ बाणबलुभपंचबाणांतक ॥ भुवरोगवैद्यत्रिपुरहारक ॥ वैजनाथअ
 तजो ॥ १८॥ त्रिनयनविगणातीता ॥ त्रितापशमनत्रिविधभेदरहित ॥ त्र्यंबकराजो

दोषानलशांता॥ करुणाकरवगहकनो॥ १९॥ कामसिंधुविदारककंठीरवा॥ जगदा
 नंदकंदकृपार्णवा॥ हिमनगवासीहैमवतीधवा॥ हिमकेदारअमिनवजो॥ २०॥ पंचमुकु
 टमायामलहरणा॥ निशिदिनीगातीआम्नायगुणा॥ नार्हजयाआदिमध्यअवसान
 मल्लिकार्जुनश्रीशैलवासी॥ २१॥ जोशकारिजनकांतकप्रियकर॥ भुजासंतापहरणजो
 डोनिकर॥ जेथेंतिष्ठतअहोरात्र॥ रामेश्वरजगद्गुरु॥ २२॥ ऐसियाशिवासर्वोत्तमा॥ अ
 जअजितब्रह्मानंदधामा॥ तुझावर्णावयामहिमा॥ निगमागमअतर्क्य॥ २३॥ ब्रह्मानंद
 ह्मणेश्रीधरा॥ तंवगुणार्णवअगाधथोर॥ तेथेंबुद्धिचित्ततर्कपोहणार॥ नपवतीपारतत्त्व
 तां॥ २४॥ कनकाद्रिसहितमेदिनीचेंवज्र॥ करावयाताजवाआणूंकोटून॥ व्योमसांठवे
 संपूर्ण॥ ऐसेंसांठवणकोटूनिआणू॥ २५॥ मेदिनीवसनाचेंजळआणिसिकता॥ कोण
 त्यामापेंमोजूआतां॥ प्रकाशावयाआदित्या॥ दीपसरताकेविहोय॥ २६॥ धरित्रीचेंक
 रूनिपत्र॥ कुधरकज्जलजलधामषीपात्रा॥ स्फुरदुमलेखनीविचित्रा॥ करूनिलिहितकं
 जकन्या॥ २७॥ तेहीतेथेंराहिलीनदस्थ॥ तरींआतांकेसाकरूंग्रंथ॥ जरीतूंमनीधरिसी
 यथार्थ॥ तरींकायएकनहोय॥ २८॥ द्वितीयेचाकिशोरइंदू॥ त्यासीजोर्णदशावाहानी
 दीनबंधू॥ तेसेतुझेगुणकरुणासिंधू॥ वर्णीतिसेअत्यमती॥ २९॥ सत्यवतीहृदयरत्न

शिव
२

मराळा॥ भेदीतगेलागुणनिराळा॥ अंतनकळेचिसमूळा॥ तोहीतस्थराहिला॥ ३०॥ तेथेमी
मंदमतीकिंकरा॥ केवींक्रमूंशकेमहिमांबर॥ परीआत्मसार्थकक्यावयासाचारा॥ तवगुणा
एवींमीनझालों॥ ३१॥ ऐसेशब्दऐकतांसाचार॥ तोषलादाक्षायणिंवर॥ ह्मणेशिवलीला
मृतग्रंथपरिकर॥ आरंभीरसभरीनमी॥ ३२॥ जेसाधस्तनिशिशूचाहाता॥ अक्षरींलि
हवीपंडिता॥ तेसेतवसुरेवंममगुणसमस्त॥ सरसअत्यंतबोलवीनमी॥ ३३॥ श्रोतींब्हा
वेंसावचित्ता॥ स्कंदपुराणींबोलिलाश्रीशुकताता॥ अगाधशिवलीलामृतग्रंथ॥ ब्रह्मोत्तर
रवंडजे॥ ३४॥ नेमिषारण्यांशोनेकादिकसमती॥ सूतापतीप्रश्नकरिती॥ तूंचिदाका-
शींचारोहिणीपती॥ करीतुमीश्रवणचकोरां॥ ३५॥ तुवांबहुतपुराणेंसरसा॥ श्रीविष्णुली
लावर्णिल्याविशेष॥ अगाधमहिमाआसमास॥ दशावतारवर्णिले॥ ३६॥ भारतरामाय
णभागवत॥ ऐकतांश्रवणझालेतुत॥ परीशिवलीलामृतअद्भुत॥ श्रवणदारेंपाशनकरूं॥
॥ ३७॥ यावरीवेदव्यासशिष्यसूत॥ ह्मणेऐकाआतांदेऊनिचित्ता॥ शिवचिरित्रपरमाद्भुत॥
श्रवणेंपातकपर्वतजळती॥ ३८॥ आयुसरोग्यऐश्वर्यअपार॥ संततीसंपत्तीज्ञानविचार
श्रवणमात्रेदेणार॥ श्रीशंकरनिजांगें॥ ३९॥ सकलतीर्थव्रतांचेंफळ॥ महामखाचेंश्रेयके
वळा॥ देणारशिवचरित्रनिर्मळा॥ श्रवणेकलिमलनासती॥ ४०॥ सकलयज्ञामाजीजप

अ.
१

२

यज्ञथोर॥ ह्यणालजपावाकोणतामंत्र॥ तरीमंत्रराजशिवषडाक्षरा॥ बीजसहितजपा
 वा॥ ४१॥ दुजामंत्रशिवपंचाक्षरा॥ दोहींचेफळएकचिसाचार॥ तरींसंसाराणवपार॥
 ब्रह्मादिसुरक्रषीहाचिजपती॥ ४२॥ दारिद्र्यदुःखमयशोक॥ कामक्रोधहंस्पानक॥
 इतुक्यांसहीसंहारक॥ शिवतारकमंत्रजो॥ ४३॥ तुष्टिपुष्टीधृतीकारण॥ मुनिनिर्जरा
 सीहाचिकल्याण॥ कर्तमंत्रराजसंपूर्ण॥ अगाधमहिमानवर्णवो॥ ४४॥ नवग्रहांतवा
 सरमणीथोर॥ तैसामंत्रांतशिवपंचाक्षरा॥ कमलोद्भवकमलावर॥ अहोरात्रहाचिजप
 ती॥ ४५॥ शारुमांमाजीवेदांत॥ तीर्थमाजीप्रयागअद्भुत॥ महास्मशानक्षेत्रांत॥ मंत्र
 राजतैसाहा॥ ४६॥ शारुमांमाजीपाशपत॥ देवांमाजीकैलासनाथ॥ कनकाद्रीजैसापर्व
 तांत॥ मंत्रपंचाक्षरीतेवीहा॥ ४७॥ केवळपरमतत्त्वचिन्मात्र॥ परब्रह्महेंचितारकमंत्र
 तीर्थव्रतांचेसंभार॥ ओंवाळूनिटांकावे॥ ४८॥ होमंत्रआत्मप्राप्तीचीरवाणी॥ कैवल्यमा
 र्गिचाप्रकाशतरणी॥ अविद्याकाननदाहकब्रह्माग्नी॥ सनकादिकज्ञानीहाचिजप
 ती॥ ४९॥ स्त्रीशूद्रआदिकरुनी॥ हाचिजपसुरव्यचहंवणी॥ गृहस्थब्रह्मचारीआदिक
 रुनी॥ दिवसरजनीजपावा॥ ५०॥ जागृतींस्वप्नींयेतांजातां॥ उभेंअसतांनिद्राकरितां॥
 कार्याजातांबोलतांभांडतां॥ सर्वदाहीजपावा॥ ५१॥ शिवमंत्रध्वनीपंचानन॥ कर्णीआ

शिव
३

कर्णितांदोषवारण॥ उभेचिसांडितीप्राणा॥ नलगतांक्षणाभस्महोती॥ ५२॥ न्यासमातृका
विधीआसन॥ नलगोजपावाप्रीतीकरून॥ शिवशिवउच्चारितांपूर्णी॥ शंकरयेउनिपुढेउ-
भा॥ ५३॥ अरबंडजपतीजेहामंत्र॥ त्यांसनिजांगेरक्षीनिनेत्रा॥ आपुल्याआंगाचीसां
उलीकरीपंचवल्क॥ अहोरात्ररक्षीतयां॥ ५४॥ मंत्रजपकालागुनी॥ शिवह्मणेतुमचा
सीकरूणी॥ परीतोमंत्रगुरुसुरवेकरूनी॥ घेयींजेआधिविधीनें॥ ५५॥ गुरुकरावासुरव्य
वर्ण॥ भक्तिवैराग्यदिव्यज्ञान॥ सर्वज्ञउदारदयालूपूर्ण॥ याचिन्हेंकरूनमंडीतजो॥ ५६॥
मितभाषणीशांतदांत॥ अंगींअमानित्वअदंभित्व॥ अहिंसकअतिविरक्त॥ तोचिगुरू
करावा॥ ५७॥ वर्णानांब्राह्मणोगुरुः॥ हावेदवचनेंनिधिरू॥ हात्यापासूनिमंत्रोच्चारू॥
करूनिध्यावाप्रीतीनें॥ ५८॥ जरींआपणासीठाउकामंत्र॥ तरींगुरुसुरवेंध्यावानिधरि॥
उगाचिजपेजोअविचार॥ तरींनिर्द्वजजाणिजे॥ ५९॥ कामक्रोधमदयुक्त॥ जेकांप्राणीगु
रुविरहित॥ त्याणींज्ञानकथिलेंबहुत॥ परीत्याचेंसुरवनपाहावे॥ ६०॥ वेदशास्त्रेंशोधून
जरींझालेंअपरोक्षज्ञान॥ तरींसंतांसींचर्चापूर्ण॥ तरींगुरुविणतरेना॥ ६१॥ एकह्मणती
स्वप्नींआह्माते॥ मंत्रसांगीतलाभगवते॥ आदरेसांगेलोकांते॥ तरींतोगुरुविणतरेना
॥ ६२॥ प्रत्यक्षयेउनिचांदेव॥ सांगीतलाजरीगुत्यभावा॥ परीतोनतरेचिस्वयमेव॥ गु

७५
१

३

रूसींशरणनरिघतां॥६३॥मौंजीबंधनेवीणगायत्रीमंत्र॥जपेनोभ्रष्टअपवित्र॥वरा
 वीणवन्हाडीसमया॥कायव्यर्थमिळोनियां॥६४॥नोवाचकआलाबहुवस॥परीत्या-
 चेनचुकतीगर्भवासा॥ह्मणोनि सांप्रदाययुक्तगुरूस॥शरणजावेनिर्धारि॥६५॥जरी
 गुरूकेलाभलताएक॥परीपूर्वसांप्रदायनसेठाउक॥जैसेगर्भांधाससम्यक॥वर्णव्य-
 क्तरूपनकळेची॥६६॥असोत्यामंत्राचेपुरश्चरण॥उत्तमक्षेत्रीकेशावेपूर्ण॥काशी-
 क्षेत्रनेमिषारण्या॥गोकर्णक्षेत्रआदिकरुनी॥६७॥शिवविष्णुक्षेत्रसुगम॥पवित्र
 स्थळींजपासपेम॥तरींयेचविषयींपुरातनउत्तम॥कथासांगेनतेऐका॥६८॥श्रवणीं
 पठणीनिजध्यास॥आदरेंधरावादिवसेंदिवस॥अनुमोदनदेतांकथेस॥सर्वपापासीक्ष
 यहोय॥६९॥श्रवणमनननिजध्यास॥धरितांसाक्षात्कारहोयसमरस॥ब्रह्मघमार्गघ-
 तामस॥श्रवणोंपावनसर्वहोती॥७०॥तरींमथुरानामनगरा॥यादववंशीपरमपवित्र॥दा-
 शार्हनामेंराजेन्द्रा॥अतिउदारसुलक्षणीं॥७१॥सर्वराजेदेतीकरभारा॥करजोडोनीनि-
 मितीवारंवार॥त्यांच्यासुकुटरत्नकिरणींसाचार॥प्रपदेज्यांचींउजळलीं॥७२॥सु-
 कुटघर्षणोंकरुनी॥किरणेंपडिलींदिसतीचरणीं॥जेणेंसत्तावसनपसरुनी॥पाला-
 णिलीकुमिनीहे॥७३॥उभारिलायशध्वज॥जेवींशरत्काळींचाद्विजराज॥सापत्न

शिव-
४

प्रजाआणिद्विज॥ चिंतितीकल्याणजयाचो॥ ७४॥ जेसाशुद्धद्वितीयेचाहिमांशा॥ तेवीऐ
श्वर्यचदेविशेष॥ जोदुर्बुद्धीदासीस॥ स्पर्शनिकरीकालत्रयी॥ ७५॥ सहृदयधर्मपत्नीसी
रता॥ स्वरूपासीतुळिजेरतिनाथ॥ दानशस्त्रेंसमस्त॥ याचकांचेंदरिद्रनिवटिलें॥ ७६॥
भूभुजांवरीजामदग्न्या॥ समरंगणींजेविप्रळयाग्न॥ ठाणनचवेरणींहून॥ कुठारघायेभू
रुहजेसा॥ ७७॥ चतुर्दशविद्याचोसष्टीकळा॥ आकळीजेवीकरतळींचाआंवळा॥ जेणेंदान
मेघेंनिवटिला॥ दारिद्र्यधुरोळायाचकांचा॥ ७८॥ बोलणेंअतिमधुरा॥ मेघगर्जेजेविगंभीर
प्रजाजनाचेंचित्तमयूर॥ नृत्यकरितीस्वानंदे॥ ७९॥ ज्याचासेनासिंधुदेरवोनिअद्भुत॥ ज
लसिंधुहोयभयाभीत॥ निश्चळअंवरींचाध्रुवसत्य॥ वचनतेविनचळेची॥ ८०॥ त्याची-
कांतीरूपवतीसनी॥ काशीराजकुमारीनामकलावती॥ जीचेंस्वरूपवर्णिसिरस्वती॥ वि
श्ववदनेंकरुनिंया॥ ८१॥ जेलावण्यसागराचीलहरी॥ रंजनाक्षीबिंबाधरी॥ मधुरभाषि
णीपिकस्वरी॥ हंसगमनीहरीमध्या॥ ८२॥ शशिवदनींभुजंगवेणी॥ अळंकाराशोभा
जीचीतनूआणी॥ दशनस्रळकतीजेविहिरेरवाणी॥ बोलतांवदनींप्रकाशपडे॥ ८३॥ सकळ
कळानिपुण॥ यालागींकलावतीनामपूर्ण॥ जेसोंदयवैरागरींचेंरत्न॥ जेंनिधानचातुर्यभू
मीचें॥ ८४॥ अंगींचासुवासनमायेसदनांत॥ जीचेंसुखाजुदेखतांनुपनाथ॥ नेत्रमिलिंद

अ-
१

४

रुंजीघालित॥ धणीपाहातांनपुरेची॥ ८५॥ नूतनआणिलीपणून॥ मनसिजेआकर्षिले
 रायाचेमन॥ बोलाउंपाठविलेप्रीतीकरून॥ परीतेनयेचीप्रार्थितां॥ ८६॥ स्वरूपशृंगारजा
 छेंपसरून॥ आकर्षिलानृपमानसमीन॥ यालागींदाशार्हराजाउठेन॥ आपणचिगेला
 तिजपाशीं॥ ८७॥ ह्मणेशृंगारवल्लीशुभांगी॥ ममतनूवृक्षासीआलिंगी॥ उत्तमपुत्रफळ
 प्रसवलीसीजगीं॥ अत्यानंदेसर्वदिखतां॥ ८८॥ तंवतेशृंगारसरोवरमराळी॥ बोलेकहा
 स्यवदनेवैल्हाळी॥ ह्मणेश्याउपासिलाशशिमोळी॥ सर्वकाळव्रतस्थअसें॥ ८९॥ जेस्त्री
 रोगिष्ठअत्यंत॥ गर्भिणीकिंवाऋतुस्मात॥ अशुक्तअथवाव्रतस्थ॥ वृद्धअशक्तनभो-
 गावी॥ ९०॥ स्त्रीपुरुषेहर्षयुक्त॥ असावींतरुणरूपवंत॥ अष्टभोगेंकरूनयुक्त॥ चिंता
 ग्रस्तनसावीं॥ ९१॥ पर्वकाळव्रतदिननिरसून॥ उत्तमकाळींषड्रसजननपक्षून॥ मंगल
 लनाभोगावीप्रीतीकरून॥ राजलक्षणसत्यहो॥ ९२॥ रावकाममदेमंतप्रचंड॥ रतिभरेंप
 सरोनिदोर्दंड॥ आलिंगनदेतांबळेप्रचंड॥ शरीरत्याचेपोळले॥ ९३॥ लोहार्गळानसअत्यं-
 ता॥ तेसीकलावतीचीतनूपोळता॥ नृपवेगळाहोउनपुसता॥ कैसावृत्तांतसांगहा॥ ९४॥ शृं-
 गारसदनविलासिनी॥ ममहृदयानंदवर्धिनी॥ सकळसंशयटांकुनी॥ सुखीहूनीगो-
 ष्ठीसांग॥ ९५॥ ह्मणेहेराजचक्रमुकुटअवतंस॥ क्रोधेभरोनेदीमानसा॥ माझागुरुस्वा

शिव-

५

मीदुर्वास॥ अनुसूयात्मजमहाराज॥ ९६॥ त्यागुरूले परमपवित्र॥ मजदिधला शिवपंचाक्षर
मंत्र॥ तो जपतां अहोरात्र॥ परमपावनपुनीतमी॥ ९७॥ ममांगशीतळ अत्यंत॥ तंवकलेवरपाप-
संयुक्त॥ अगम्यागमनकेले विचाररहित॥ अमक्ष्यतितुके मक्षिलें॥ ९८॥ मजश्रीगुरुदयेकरू-
न॥ राजेंद्रा अहेनिकाळज्ञान॥ तुजजपतपशिवार्चन॥ घडले नाही सर्वथा॥ ९९॥ घडले नाही
गुरूसेवन॥ पुढें राज्यांतीं नरकदारुण॥ ऐकतां राव अनुतापें करून॥ सद्गदित जाहला॥ १००॥
ह्मणो कलावती गुणगंभीरे॥ तो शिवमंत्रमज देयीं आदरे॥ ज्याचे निजपें सर्वत्रे॥ महत्पापें
भस्महोती॥ १॥ ती ह्मणो हे मुमुक्षु जेंद्रा॥ मजसांगा वयानाहीं अधिकार॥ मी वल्लभ तूं प्राणेश्व-
रा॥ गुरुनिर्धारें तूं माझा॥ २॥ तरी यादवकुळीं गुरुवसिष्ठ॥ गर्गमुनी महाराज श्रेष्ठ॥ जो ज्ञा-
नियां माजी दिव्यमुकुटा॥ विद्यावरिष्ठतयाची॥ ३॥ जे सेवसिष्ठ वामदेवज्ञानी॥ ते साचम
हाराज गर्गमुनी॥ त्यासी नृपश्रेष्ठा शरण जाउनी॥ शिवदीक्षा घेईजे॥ ४॥ मग कलावती स-
हितभूषाळ॥ गर्गश्रीमी पातलातत्काळ॥ साष्टांगनमूनि करकमळ॥ जोडूनि उभा ठावला॥
॥ ५॥ अष्टभावे दातुनि हृदयीं॥ ह्मणो शिवदीक्षामज देयीं॥ ह्मणो निमार्गुनी लागे पायीं॥
मीती नाही भावार्थी॥ ६॥ यावरी तो गर्गमुनी॥ कृतांत भगिनी ती रायेईनी॥ पुण्यवृक्षातळीं बें-
सोनी॥ स्नाकरीरीयमुनेचें॥ ७॥ उभयतांनीं करून निश्चाना॥ यथासांग केले शिवपूजन॥

अ-

१

५

यावरीदिव्यरत्नेंआणून॥अभिषेककेआगुरुसी॥८॥दिव्याभरणोंदिव्यवरुने॥गुरु
 पूजिलानृपेआदरे॥गुरुदक्षिणेसीभांडारें॥दाशार्हारायेंसमर्पिलीं॥९॥तनुमनधनेसी
 उदार॥गर्गचरणींलागेनृपवर॥असोनिगुरुसीवंचितीजेपामर॥तेदारुणनिरयभोगि
 ती॥११०॥श्रीगुरुत्वेधरांतआपदा॥आपणभोगीसर्वसंपदा॥कैचेंज्ञानत्यामतिमंदा॥गु
 रुब्रह्मानंदानभजेजो॥११॥एकह्मणतीतनुमनधन॥नाशवंतगुरुसीकायअर्पून॥परम-
 चांडाळत्याचेंषष्ठज्ञान॥कदावदननपाहावें॥१२॥धिकविद्याधिकज्ञान॥धिकवैराग्यधिक
 साधन॥चतुर्वेदशारुनेंआलापदोन॥धिकपठणतयाचें॥१३॥जैसारवरपृष्ठावरीचंदन॥
 षड्रसींदवीव्यर्थीकरून॥जेविंमापेंतंडुलमोजून॥इकडूनतिकडेटांकिती॥१४॥घाणाइक्ष
 रसगाळी॥इतरसेवितीरसनवाळी॥कींपात्रांतशर्करासांवविली॥परीगोडीनकळेतया॥
 ॥१५॥असोतेअभाविकरवळ॥तैसानव्हेतोदाशार्हनुपाळा॥षोडशोपचारेंनिर्मळा॥पूज
 नकेलेंगुरुत्वे॥१६॥उभाठाकलाकरजोडोन॥मगतोगर्गेहृदयींधरून॥मस्तकींहस्तवेड
 न॥शिवषडाक्षरमंत्रसांगे॥१७॥हृदयआकाशभुवनीं॥उगवलानिजबोधतरणीं॥-
 अज्ञानतमतेचिक्षणीं॥निरसूननवलजाहले॥१८॥अद्भुतमंत्राचेंमहिमान॥रायाचि
 याशरीरामधून॥कोट्यावधीकागनिघून॥पळतेझालेतेधवां॥१९॥कितीयेकांचेपक्षजळा

शिव.
६

लो॥ चरफडतचिवाहेरिआले॥ अवघेंचिभस्महोउनिगेले॥ सरंव्यानाहींतयांतें॥ १२०॥
जैसाकिंचितपडतांकुशान॥ दग्धहोयकुंटकवन॥ तैसेकागगेलेजळोन॥ देखोनिरावनवल
करी॥ २१॥ गुरुसीनसूनिपुसेनृपा॥ कागकेंचेंनिघालेअसुपा॥ माझेंझालेंदिव्यरूपा॥ निर्जरा
हूनिआगळें॥ २२॥ गुरुह्मणेऐकसाक्षेपें॥ अनंतजन्मीचींमहापापें॥ बाहेरनिघालींकाग
रूपें॥ शिवमंत्रप्रभावेभस्मझालीं॥ २३॥ निष्पापझालानृपवरा॥ गुरुस्तवनकरीवारंवार॥
धन्यपंचाक्षरमंत्र॥ तूंधन्यगुरुतूंपंचाक्षरी॥ २४॥ पंचभूतांचींझाडणीकरून॥ सावधकेलें
मजलागून॥ च्यारीदेहनिरसून॥ केलेंपावनगुरुराया॥ २५॥ पंचवीसतत्वांचामेळ॥ त्यांत-
सांपडलोंबहुतकाळ॥ क्रोधमहिषासरसबळ॥ कामवेताळधुसधुसी॥ २६॥ आशामन
शातृष्णाकल्पना॥ ज्वांतीभुलीइच्छावासना॥ याजखिणीयक्षिणीनाना॥ विटंबितमज
होत्या॥ २७॥ ऐसाअवघामायारवेळ॥ तुवांनिरसिलातकाळ॥ धन्यपंचाक्षरीमंत्रनिर्मळ
गुरुदयाळधन्यतूं॥ २८॥ सहस्रजन्मपर्यंत॥ मजज्ञानझालेंसमस्त॥ पापेंजळालींअसं-
ख्यात॥ कागरूपेंदेखिलींम्या॥ २९॥ सुवर्णस्तेयअर्पकभक्षक॥ सरापानगुरुतत्त्वक
परदारागमनगुरुनिंदक॥ ऐसींनानामहसापें॥ १३०॥ गोहत्याब्रह्महत्याधर्मलोपक॥
स्त्रीहत्यागुरुहत्याब्रह्मछळक॥ परनिंदापरहिंसक॥ वृत्तिहारकअगम्यस्त्रीगमन॥

अ.
१

६

॥३१॥ मित्रदोही गुरुदोही ॥ विश्वदोही वेददोही ॥ प्रासादभेदलिंगभेदपाही ॥ पंक्तिभे
 दहरिहरभेद ॥ ३२ ॥ ज्ञानचोर पुस्तकचोर पक्षिघातक ॥ पारवंडमती मिथ्यावादक ॥ भेदबु
 द्धीभ्रष्टमार्गस्थापक ॥ स्त्रीलंपटदुराचारी ॥ ३३ ॥ कृतघ्नपरद्रव्यापहारक ॥ कर्मभ्रष्टती-
 र्थमहिमाउच्छेदक ॥ बकध्यानी गुरुछळक ॥ मातृहतक पितृहत्या ॥ ३४ ॥ दुर्बलघातक कर्म
 मार्गघ्न ॥ दीनहत्यारी पाहतपेभून्व ॥ तृणदाहक पीडित सज्जन ॥ गोत्रवधमगिनीवध ॥ ३५
 कन्याविक्रयगोविक्रय ॥ हयविक्रय रसविक्रय ॥ ग्रामदाहक आत्महत्या अपाय ॥ म्रूणह-
 त्यामहापापे ॥ ३६ ॥ हीमहापापे सांगीतलीं ॥ द्रुद्रपापे नाहीं गणितीं ॥ इतुकीं कागदें नि
 घालीं ॥ तस्मात्सालीं प्रत्यक्षा ॥ ३७ ॥ कांहींगांठी पुण्य होते परमे ॥ ह्मणोनि नरदेह पावलों
 उत्तम ॥ गुरुप्रतापें तरलों निःसीमा ॥ कायमहिमां बोलों आतां ॥ ३८ ॥ गुरुस्तवन करून अ
 पारा ॥ ग्रामासी आला दाशार्ह नृपवर ॥ सर्वे कलावती परमचतुरा ॥ केला उद्धार रायाचा ॥
 ॥ ३९ ॥ जपतां शिवमंत्रनिर्मळा ॥ राज्यवर्धमान झाले सकला ॥ आवर्षण दोष दुष्काळा ॥ देशां
 तून पळाले ॥ १४० ॥ वैधव्य आणिरोगमृत्या ॥ नाहीं चकोठें देशांत ॥ आलिंगितां कलावती
 सी नृपनाथा ॥ शशी ऐसी शीतळवाटे ॥ ४१ ॥ शिवभजनीं लाविले सकळ जन ॥ घरोघरी हो
 त शिवकीर्तना ॥ रुद्राभिषेक शिवपूजना ॥ ब्राह्मणभोजन यथाविधी ॥ ४२ ॥ दाशार्हराया

शिव-
७

चें आख्यान ॥ जेलेहिती ऐकती करीती पठण ॥ प्रीती करूनी ग्रंथ संरक्षण ॥ अनुमोदन देती जे
४३ ॥ सुफल त्यां कसंसार ॥ त्यांसी निजांगें रक्षी श्रीशंकर ॥ धन्य धन्य ते चिनर ॥ शिवमहिमा
वर्णिती जे ॥ ४४ ॥ पुढें कथा सरसफार ॥ असृताहूनि सिकसार ॥ ऐकोत पंडितचतुर ॥ गुरुभक्त
प्रेमळ ज्ञानी जे ॥ ४५ ॥ पूर्णब्रह्मानंदमूलपाणी ॥ श्रीधरसुखनिमित्त करूनी ॥ तोच बोलवी
तविचारुनी ॥ पाहावे मनीनि धारिणें ॥ ४६ ॥ श्रीधरवरदपांडुरंग ॥ तेणें शिरीं धरिलें शिवलिंग
॥ पूर्णब्रह्मानंदअभंग ॥ नव्हे विरंग कालत्रयी ॥ ४७ ॥ शिवलीलामृतग्रंथ प्रचंडा ॥ स्कंदपुरा
णब्रह्मोत्तरखंडा ॥ परिसोत सज्जन उरखंडा ॥ प्रथमोऽध्यायगोडहा ॥ ४८ ॥ ओंव्या ॥ १४८
॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभं भवतु ॥ ॥ शुभं भवतु ॥ ॥ शुभमस्तु ॥

अ-
१

७

शिव-

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ जेथें सर्वदा शिवस्मरण॥ तेथें सुक्ति सुक्ति सर्वकल्याण॥ नानासं
कटें विघ्नें दारुण॥ न बाधनी काळत्रयीं॥ १॥ संकेतें अथवा हास्यें करून॥ मलत्यामिषें घडो
शिवस्मरण॥ न कळतां परिसासी लोहजाण॥ संघटतां सुवर्णकिरीकीं॥ २॥ न कळतां प्रा
शिलें अमृत॥ परी अमरकरीकीं यथार्थ॥ ओं षष्ठीनेणतां भक्षित॥ परी रोगसर्वथाहरी
कीं॥ ३॥ शक्तृणपर्वत अद्भुत॥ नेणतां बाळक अकस्मात॥ अग्निस्फुलिंगाकित॥ परी भ
स्मयथार्थकरीकीं॥ ४॥ तैसें न कळतां घडें शिवस्मरण॥ परी सकळ दोषां होय दहन॥ अथ
वा विनोदें करून॥ शिवस्मरण घडोकां॥ ५॥ हेकां व्यर्थ हांका फोडिती॥ शिवशिवनामें
ओरडती॥ अरेकां हे उगे न राहती॥ हरहरगर्जती वेळोवेळां॥ ६॥ शिवनामाचा करिती को
ल्हाळ॥ माझे उठविलें कपाळ॥ शिवशिव ह्मणती वेळोवेळ॥ काय येते यांच्या हाता॥ ७॥
ऐसी हेळणाकरी क्षणक्षणीं॥ परी उमावल्लभनाम येवदनीं॥ पुत्रकन्यानामें करुनीं॥ शि
वस्मरण घडोकां॥ ८॥ महाप्रीतीनें करितां शिवस्मरण॥ आदरें करितां शिवध्यान॥ शि
वस्वरूपमानूनि ब्राह्मण॥ संतर्पण करी सदा॥ ९॥ ऐसी शिवी आवडी धरी॥ त्याही मा
जी आली शिवरात्री॥ उपवास जागरण करी॥ होय वाहरी महत्पापा॥ १०॥ ते दिवसीं वि

अ.

२

१

त्वद्वेधेऽम॥ यथासांगघडले शिवार्चन॥ तरीं सहस्रजन्मी चे पापपूर्ण॥ भस्महोर्न
 जाईल॥ ११॥ नित्यबिल्वदले शिवासीवाहत॥ एवढानाही पुण्यवंत॥ तोतरेल हेन वलून
 व्हेसत्या॥ त्याच्या दर्शने बहूत तरती॥ १२॥ प्रातःकाळीं घेतां शिवदर्शना॥ यामिनी चे पाप
 जायजळून॥ पूर्वजन्मीचे दोष गहना॥ माध्याह्नीं दर्शन घेतां नुरती॥ १३॥ सायंकाळीं शिव
 पाहतां सप्रेम॥ जसजन्मी चे पाप होय भस्म॥ शिवरात्री चामहिमा परमा॥ शेषही वण्णी
 शकेना॥ १४॥ कपिलाषष्ठी अर्धोदय संक्रमणा॥ महोदय गजच्छाया ग्रहणा॥ इतुके ही पर्वका
 ळबो वाळून॥ शिवरात्री वरून टाकावे॥ १५॥ शिवरात्री आधीं च पुण्यदिवस॥ त्याही
 वरी पूजन जागरण विशेष॥ त्रिकाळ पूजा आणि रुद्रघोषा॥ त्याच्या पुण्यासी पार नाहीं॥
 १६॥ वसिष्ठ विश्वामित्रादि मुनीश्वरा॥ सुरगण गंधर्व किन्नरा॥ सिद्धचारण विद्याधरा॥
 शिवरात्री करिताती॥ १७॥ यदर्थां स्मरस कथा बहुत॥ शौनकादिकां सांगे सुत॥ ती श्रोतीं
 ऐकावी सावचित्त॥ अत्यादरे करूनि यां॥ १८॥ तरीं मासा माजी माघमास॥ ज्याचा
 व्यासमहिमावणी विशेष॥ त्याही माजी कृष्णचतुर्दशी सा॥ सुख्य शिवरात्र जाणिजे॥
 १९॥ विंध्याद्विवासी एकव्याधा॥ मृगपक्षी घातक परमनिषिद्ध॥ महानिर्दय हिंसक निषा

शिव-
२

दा॥केलेअपराधबहूतेणें॥२०॥धनुष्यबाणघेरुनिकरीं॥पारधीसचालिलादुराचारी॥
पाशवाधुराकक्षेसीधरी॥कवचलेतहरीतवर्णी॥२१॥करींगोधांगुळींचाण॥आणीकहातीं
शस्त्रसामग्रीघेरुन॥काननींजातांशिवस्थान॥शोभायमानदेखिलें॥२२॥तंवतोशिवरात्री
चादिन॥यात्राआलीचहूंकडोन॥शिवमंदिरशृंगारून॥शोभाआणिलीकेलासींची॥२३
शुद्धरजततगरवर्णी॥देवालयझळकेशोभायमान॥गगनचुंबितध्वजपूर्ण॥रत्नजडितक
ळसतळपती॥२४॥मध्येंमणिमयशिवलिंग॥भक्तपूजाकरितीसांग॥अभिवेकधारा
अभंग॥विप्रधरितीरुद्रघोषें॥२५॥एकटाळसुदंगघेरुन॥सप्रेमैकरितीशिवपूजन॥श्रोते
करटाळीवाजवून॥हरहरशब्देघोषकरिती॥२६॥नानापरिमलद्रव्यसुवास॥तेणेंदश
दिशादुमदुमिल्याविशेष॥लक्षदीपांचेप्रकाश॥जलजघोषघंटारव॥२७॥शशिसुखाग
र्जतीमेरी॥त्याचानादनमानवेअंबरी॥एवंचतुर्विधवाघेंनानापरी॥भक्तवाजवितीआनं
दें॥२८॥तोतेथेंव्याधपातला॥समूरविलोकीसर्वसोहळा॥एकसुहूर्तउभाठाकला॥हांस
तबोलिलाविनोदें॥२९॥हेसूरवअवघेजन॥येथेंद्रव्यकायव्यर्थनासोन॥आंतदगाडबाहे
रपाषाण॥देवपणयेथेंकेंचे॥३०॥उत्तमअन्नसांडून॥व्यर्थकांकरितीउपोषण॥ऐशाचे

अ-
२

२

ष्टा करीत तेथोन ॥ कानना प्रती जातसे ॥ ३१ ॥ लोकना मे गजनी वारं वारा ॥ आपण ही विनो दे
 ह्मणें शिव हर हर ॥ सहज सव्य धालूनि शिव मंदिर ॥ घोर कांतर प्रवेशला ॥ ३२ ॥ वाचे सिलाग
 ला तो चिवेध ॥ विनो दे बोलेशिव शिव शब्द ॥ नाम प्रतापें दोष अगाध ॥ झडत सर्व चालिले ॥ ३३
 घोर अंदर से वितान वन ॥ नाटळती च जीव लघु दारुण ॥ तों वरुण दिग्बधू चें सदन ॥ वासर मणी
 प्रवेशला ॥ ३४ ॥ निशा प्रवर्तली सबळ ॥ कीं ब्रह्मांड करंडा भरले काजळ ॥ किं विशाल कृष्ण कंब
 ळ ॥ मंडप काय उभारिला ॥ ३५ ॥ विगत धवाते कामिनी ॥ तेवी नशोभे कदा या मिनी ॥ जरी
 मंडित दिसे उडुगण ॥ परी पति ही नर जनी तो ॥ ३६ ॥ जैसा पंडित गेलिया सभें तून ॥ मूर्ख जल्प
 ती पार वंड ज्ञान ॥ ते विअस्त जातां सहस्र किरण ॥ उडुगणें मार्गे झळकती ॥ ३७ ॥ असो ऐ-
 सी निशा दाटली सबद्ध ॥ अवघा वेळ उपवासी निषाद ॥ तों एक सरोवर अगाध ॥ दृष्टी दे रिवले
 शोधितां ॥ ३८ ॥ अनेक संपत्ती सभाग्य सदन ॥ तेवीं सरोवरीं शोभती कुसुदिनी ॥ तटीं बि-
 ल्व वृक्ष गगनीं ॥ शोभाय मान पसरला ॥ ३९ ॥ योगात्र ष्ट कर्म भूमी सपावती जनन ॥ तेवी
 बिल्व डाहाळिया गगनी हून ॥ भूमी सलागल्या येऊन ॥ माजी रवि शशिकिरण न दिसे ॥ ४०
 त्यांत तम दाटले दारुण ॥ माजी बैसला व्याध येऊन ॥ शरा सनीं शर लाऊन ॥ कानाडी ओढू

शिव

३

नसाकजलक्षी॥४१॥दृष्टीबिल्वदलेंद्यटलींबहुत॥तीदक्षिणहस्तेखुंदोनिटांकित॥तोते
थेंपद्मजहस्तेस्थापित॥शिवलिंगादिव्यहोते॥४२॥त्यावरीबिल्वदलेंपडत॥तेणेंसंतोष
लाअपर्णानाथ॥व्याधासउपवासजागरणघडत॥सायासनकरितांअनायासें॥४३॥
वाचेसिशिवनामाचाचाला॥हरहरस्मणेवेळोवेळां॥पापाक्षयहोतचालिला॥पूजनस्मर
णसर्वघडले॥४४॥एकयामझालीरजनी॥तोजळपानालागींएकहरिणी॥आलीतेथेंती
गर्भिणी॥परमसकुमारतेजस्वी॥४५॥व्याधतिणीलक्षिलादुरून॥कृतांतवतपरमदा
रुणा॥आकर्णवोटिलाबाणा॥देखोनिहरिणीबोलतसे॥४६॥स्मणेमहापुरुषाअन्या
यावीण॥कामजवरीलाविलाबाणा॥मीतवहरिणीआहेंगर्भिणि॥वधतुवांनकरावा॥४७॥
उदरांतगर्भसूक्ष्मअज्ञान॥वधितांदोषतुजदारुणा॥एकरथभरीजीववधितांसाना॥तरीए
कबस्तवधियेला॥४८॥शतबस्तवधितांएक॥वृषभहत्येचेंपातक॥शतवृषभतेगोहत्या
देखा॥घडलीशारून्यवदतसे॥४९॥शतगोहत्येचेंपातकपूर्ण॥एकवधितांदोषबाह्मण॥
शतब्रह्महत्येचेंपातकजाणा॥एकस्त्रीवधिलिया॥५०॥शतस्त्रियांहुनिअधिक॥एक
गुरुहत्येचेंपातक॥त्याहूनिशतगुणीदेखा॥एकगर्भिणीवधिलिया॥५१॥तरीअन्याय

३३

२

३

नसतां ये अवसरीं॥ मजमारिसीकां वनांतरीं॥ व्याधह्रणे कुटुंबघरीं॥ उपवासी वाटपाह
ता॥ ५२॥ मीही आजीनिराहारा॥ अन्ननाहींच अणुमात्रा॥ परी मृगी होउनी संदरा॥ गोष्टी
वदसी शास्त्रींच्या॥ ५३॥ मज आश्चर्य वाटते पोटीं॥ नराऐशा सांगसी गोष्टी॥ तुज देखो
नियां दृष्टी॥ दयातु दयां उपजतसे॥ ५४॥ पूर्वीं तूं होतीस कोणा॥ तुज एवढें ज्ञान कोटून॥
तुं विशाल नेत्रीं रूप लावण्या॥ सर्ववर्तमान मज सांगो॥ ५५॥ मृगी ह्रणे ते अवसरीं॥ पूर्वीं
मंथन करितां क्षीरसागरीं॥ चतुर्दशरत्नें काढिलीं सरासरीं॥ महाप्रयत्नें करूनि यां॥ ५६॥
त्यामाजी मीरंभाचतुर॥ मज देखूनि सुलती सरवर॥ नानातपें आचरोनि अपार॥ तप
स्वीपावती आत्माते॥ ५७॥ म्यानयन कटाक्ष जालें पसरून॥ बांधिले निर्जरांचे मनमी
ना॥ माझिया अंगरुवासा वेधून॥ सुनी मरधां वती॥ ५८॥ साक्षें गायन ऐकावया सरं
गा॥ रुधापानी धांवती कुसंगा॥ मी भोगीं स्वर्गाचें दिव्य भोगा॥ स्वरूपें नमानी कोणासीं॥
॥ ५९॥ मद अंगीचढला बहूत॥ शिव भजनटां किलें समस्त॥ शिवरात्री सोमवार प्रदो
षव्रत॥ शिवार्चन सांडिलें म्यां॥ ६०॥ सोडूनि यां रुधापान॥ केरुंलागले मद्यप्राशन॥ हि
रण्यनामा हेत्यदा रुपा॥ सूर सोडूनि रतल्येत्यासी॥ ६१॥ ऐसा लोटला काळ अपार॥ मृग

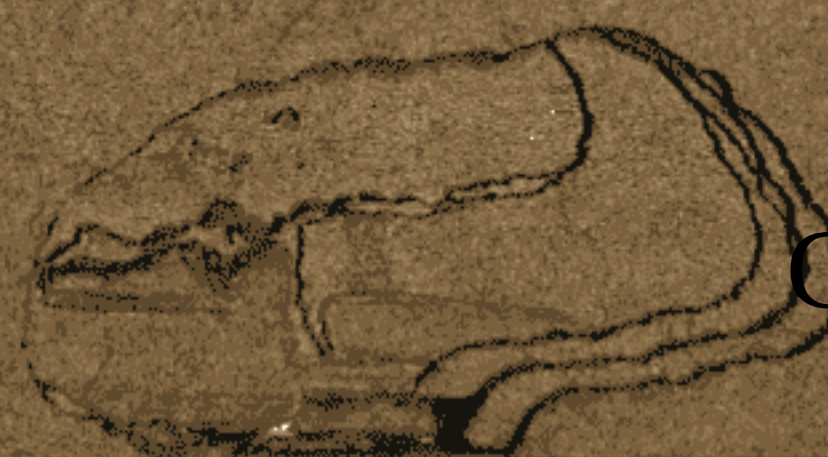
शिव-

४

येसगेलातोअस्करा॥त्यादुष्टासंगेअपणाविरा॥भजनपूजनविसरल्ये॥६२॥मनासऐसे
वाटलेपूर्ण॥अस्करगेलामृगयेलागून॥इतुक्यांतव्यावेशिवदर्शना॥स्नानोनिगेल्येकेला
सा॥६३॥मजदेरवतांहिमनगजामात॥परमक्षोभोनिशापदेत॥तूपरमपापिणीयथा
र्थ॥मृगींहोईमृत्युलोकीं॥६४॥तुझ्यासरव्यादोधीजणी॥त्याहोतीलतुजसवेहरिणी-
हिरण्यअस्करमाझियेभजनीं॥असावधसर्वदा॥६५॥तोहीमृगहोउनिसत्या॥तुझ्या-
सींचहोईखरत॥ऐकव्याधासावचित्त॥मगम्याशिवप्रार्थिला॥६६॥हेपंचवदनाविरूपाक्षा
सच्चिदानंदाकर्माध्यक्षा॥दक्षमरवदळणासर्वसाक्षा॥उद्यापदेईआह्माते॥६७॥भोळाचक्र
वनीदियाळ॥उद्यापवदलापयःफेनधवल॥द्वादशवरुषेभरतांताळाळा॥पावालामाझियाप
दाते॥६८॥मगआह्मीमृगयोनी॥जन्मलोयेकर्मअवनीं॥तरींमीगर्भिणीआहेहरीणी॥प्र
सूतिकालसमीपअसे॥६९॥तरींमीआपुल्यास्वस्थळाजार्डन॥सत्वरयेतेगर्भदेडन॥म
गतूंस्करवेधेयींप्राणा॥सत्यवचनहेमाझे॥७०॥ऐसीमृगीबोलिलीसावचित्त॥यावरीतो-
व्याधकायबोलता॥तूंगोडबोलसीयथार्थ॥परीविश्वासमजनवाटे॥७१॥नानापरीअसत्य
बोल्हून॥करावेशरीराचेसंरक्षण॥हेप्राणिमात्रांसआहेज्ञान॥तरींतूंपथवदेआतां॥७२

अ-
२

४

महत्पापें उच्चारून ॥ शपथ देय थार्थ पूर्ण ॥ यावरी ते हरिणी दीन वदन ॥ वाहान आण ऐका
ते ॥ ७३ ॥ ब्राह्मण कुळीं उपजोन ॥ जो न करी वेदशास्त्राध्ययन ॥ सत्य शौच वर्जित संध्या
हीन ॥ माझे शिरीं पातक ते ॥ ७४ ॥ एक वेद विक्रय करिती पूर्ण ॥ कृतघ्न परपीडक ना वडे भज
न ॥ एक दानासी करिती विघ्न ॥ गुरुनिंदा श्रवण एक करिती ॥ ७५ ॥ रमा वरुमा वराची निंदा
त्या पापाची मज होय आपदा ॥ दान दिधले जें ब्रह्म वृंदा ॥ हि रू निघे ती माघारे ॥ ७६ ॥ एक य
ती निंदा करिती ॥ एक शास्त्रें पाहती द्वैत निर्मिती ॥ नाना फल मार्ग आचरती ॥ स्वधर्म आ-
पुला सांडुनियां ॥ ७७ ॥ देवालयामाजी जाउनी ॥ हरिकथा पुराण श्रवणीं ॥ जे बैसती विडा
घेउनी ॥ ते कोडी होती पापिये ॥ ७८ ॥ जे देवळांत करिती स्त्री संभोग ॥ कीं स्त्री फल तारासी
करिती वियोग ॥ तेन पुंसक होई निअभाग्य ॥ उपजती या जन्मीं ॥ ७९ ॥ वर्म कर्म निंदा करि
त ॥ ते जग पुरीष भक्षक काग होत ॥ शिष्यासी विद्या असोन न सांगत ॥ ते पिंगळे होत निर्धा
रें ॥ ८० ॥ अनुचित प्रतिग्रह ब्राम्हण घेती ॥ त्या मुकें गंड माळा होती ॥ परक्षेत्रींच्या गायी वळू
नि आणितो ॥ ते अत्यायुषी होती या जन्मी ॥ ८१ ॥ जो राजा करी प्रजा पीडण ॥ तो या जन्मीं
व्याधकां सर्प दारुण ॥ वृथा करी साधू लुब्ध ॥ निर्वश पूर्ण होय त्याचा ॥ ८२ ॥ स्त्रिया व्रत नेम

शिव.

५

करिता॥ अतारासीअद्धेरित॥ धनधान्यआसोनिवंचित॥ त्यावागुळाहोतीयाजन्मी॥ ८३॥ पु
रुषकुरूपह्मणोनित्यागिती॥ त्यायाजन्मीबालविधवाहोती॥ तेथेहीजारकर्मकरिती॥ मग
त्याहोतीवारांगना॥ ८४॥ ज्याअतारासीनिर्मत्सिती॥ त्यादासीकिंवाकुलटाहोती॥ सेवक
स्वामीचाद्रोहकरिती॥ तेजन्मायेतीश्वानाच्या॥ ८५॥ सेवकापासूनसेवाघेउना॥ त्याचें
नदेयींजोवेतना॥ तोअत्यंतभिकारीहोवूना॥ दारोदारींहिडतसे॥ ८६॥ स्त्रीपुरुषगुजबो
लतां॥ जोजाडुनिएकेतलतां॥ त्याचीस्त्रीदुरावेहिंडतां॥ अन्ननमिचेतयाते॥ जेजारणमार
णकरिती॥ तेभूतप्रेतपिशाचहोती॥ यतीउपवासंपीडिती॥ त्यातेंदुष्काळजन्मवरी॥ ८८
स्त्रीरजस्वलाहोउनी॥ गृहींवावरेजेपापिणी॥ पूर्वजुरुधिरीपडतीपतनी॥ तेगृहींपितृग
णनयेती॥ ८९॥ देवाच्यादीपाचेंजेतेलेनेती॥ तेयाजन्मीनिपुत्रिकहोती॥ ज्यारांधितांअ
न्नचोरूनभक्षिती॥ त्यामार्जारीहोतीयाजन्मी॥ ९०॥ ब्राह्मणासीकदान्धालून॥ आप
णभक्षितीषड्रसपकान्न॥ त्यांचेगर्भपडतीगळून॥ आपुलियाकर्मविशे॥ ९१॥ जोमाता
पित्यासीशिणवित॥ तोयेजन्मीमर्कटहोत॥ सासूश्वशुरास्तुभागांजित॥ तरींवाळक
नवांचेतियेचे॥ ९२॥ मृगीह्मणोव्याधालोगोन॥ जरींमीनयेईपरतोन॥ तरींहींमह-

अ.

२

५

सापेंसंपूर्ण॥ माझे माथां बेसोता॥९३॥ हे मिथ्यागोष्ट होय साचारा॥ तरीं घडो शिवपू
 जेचा अपहारा॥ ऐसी शपथ ऐकतां निर्धारि॥ व्याध शंकलामानसीं॥९४॥ ह्मणे पतिव्रते जा
 यीं आतां॥ सत्वर येथीं निशी सरतां॥ हरिणी ह्मणे शिवपदासीत त्वतां॥ पुण्यवंता जासी
 ला॥९५॥ उदक पान करूनि वेगीं॥ निजा श्रमी गेली ते कुरंगी॥ इकडे व्याध दक्षिण भागीं
 दांकी विल्वदळे खुंटो नियां॥९६॥ दोन प्रहर झाली यामिनी॥ द्वितीय पूजा शिवें मानुनीं
 अर्ध पाप जळालें मुळी हुनी॥ सप्त जन्मींचे ते धवां॥९७॥ नामीं आवडज डली पूर्ण॥ व्या
 ध करी शिव स्मरणा॥ मृगी सुरेवं ऐकिलें निरूपणा॥ सहज जागरण घडलें तया॥९८॥ तो
 दुसरी हरिणी अकस्मात॥ पातली चतेथें तृषाक्रांत॥ व्याधें बाण वोढितां त्वरित॥ करुणा
 भाकी हरिणी ते॥९९॥ ह्मणे व्याधा ऐक ये समयीं॥ मज कामां नळे पीडिले पाहीं॥ पती
 सभोग देऊन लवलाहीं॥ परतो नये त्यें सत्वर॥१००॥ व्याध आश्चर्य करी मनांत॥ ह्मणे
 शपथ बोलूनि जाई त्वरित॥ धन्य तुमचें जीवित॥ सर्व शास्त्रार्थ ठाडका॥१॥ वापी तडा
 ग सरोवर॥ जो पतित मोडी देवागारा॥ गुरुनिंदक मघपी दुराचारा॥ तीं पापें समग्र मस्त
 कीं माझ्या॥२॥ महाक्षत्रिय आपण ह्मणवित॥ समरंगणीं मार्गे पळता॥ वृत्तिहारी

शिव
६

सिमालोरित॥ ग्रंथनिंदितमहापुरुषांचे॥ ३॥ वेदशास्त्रांचिनिंदिकरित॥ संतभक्तां
सीद्वेषधरित॥ हरिहरचरित्रेअव्हेरित॥ माझेशिरींतीपापें॥ ४॥ धनधान्यअसूनिपाहीं
पतीलागिशिणवीह्मणेनाहीं॥ पतीसांडूनजेपरगृहीं॥ तीपापेंमाझियामाथां॥ ५॥ पु
त्रसुषासन्मार्गेवर्ततां॥ त्यासिव्यर्थचिगांजितीजेनपाहतां॥ तेकुरूपहोतीतत्वातां॥ -
हिंडतांमिक्षानमिळेची॥ ६॥ बंधुबंधुजेवैरकरिती॥ तेयेजन्मीमत्सहोती॥ गुरुचेंउणें
जेपाहाती॥ त्यांचीसंपत्तीदग्धहोय॥ ७॥ जेमार्गस्थाचींवरुनेंहरिती॥ तेअतीशूद्रप्रेत
वरुनेंपांघरती॥ आह्मीतपस्वीह्मणोनिअनाचारकरिती॥ तेघुलेहोतीमोकाटा॥ ८॥ दासी
स्वामीचीसेवानकरी॥ तीयेजन्मींहोयमगरी॥ जोकन्याविक्रयकरी॥ हिंसकयोनीनिप
जेतो॥ ९॥ स्त्रीअताराचीसेवाकरित॥ तीसजोव्यर्थचिगांजित॥ त्याचागृहभंगहोत॥
जन्मजन्मांतरींनसुटो॥ १०॥ ब्राह्मणकरीरसविक्रय॥ घेतांदेतांमद्यपीहोय॥ जोब्रह्म
हंदाअपमानिताहे॥ तोहोयब्रह्मराक्षस॥ ११॥ एकेउपकारकेला॥ जोनष्टनाठवीत्याला
तोहूनघजंतआला॥ पूर्वकर्मजाणपां॥ १२॥ विप्रश्चाहीजेऊनी॥ स्त्रीभोगकरितीतेदि
नी॥ तोश्वानसूकरयोनी॥ उपजेलनिःसंशये॥ १३॥ व्यवहारीदाहांतबैसून॥ खोटी

अ.
२

६

साक्षदेयीगर्जनि ॥ पूर्वजनरकीं पावती पतन ॥ असत्यसाक्षदेतांची ॥ १४ ॥ दोषीस्त्रि
याकरून ॥ एकीचेंचजोराखीमन ॥ तोगोचीडहोयजाणा ॥ सारमेयशरीरीं ॥ १५ ॥ पूर्वज
न्मीकोंडीउदक ॥ त्याचामळसूत्रनिरोधदेख ॥ करितांसाधुनिंदाअवश्यक ॥ सत्वरदंत
भग्नहोती ॥ १६ ॥ देवालयीं करी भोजन ॥ तरीं येजन्मी होयक्षीणा ॥ पृथ्वीपतीची निंदाक
रितांजाण ॥ उदरीमंदाग्नी होयपै ॥ १७ ॥ ग्रहणसमयीं करी भोजन ॥ त्यासी पित्तरोग हो
यदारुण ॥ परबाळेंविकी परदेशीनेऊन ॥ तरीं सर्वांगीं कुष्ठभर ॥ १८ ॥ जीस्त्रीगर्भकरीप
तन ॥ तीउपजेवंध्याहोऊन ॥ देवालयदकीपाडून ॥ तरीअंगभंगहोयत्याचा ॥ १९ ॥ अप
राधावीणस्त्रीसीगांजिताहो ॥ त्याचेंयाजन्मी एकअंगजाया ॥ ब्राह्मणाचेंअन्नहरिती
पापियो ॥ त्यांचावंशनवाढेकधीं ॥ २० ॥ गुरुसंतमातापिता ॥ त्यांसीजोहोयनिर्मसिता
तरीवाचाजायतत्वंतां ॥ अडरबळेबोलतांक्षणक्षणा ॥ २१ ॥ जोब्राह्मणासीदंडमारी ॥
त्यासीव्याधीतिडकालागतीशरीरीं ॥ जोसंतांसीवादविवादकरि ॥ दीर्घदंतहोतीत्याचे
॥ २२ ॥ देवदारींचेतरुवर ॥ अश्वत्थादिवृक्षसाचार ॥ तोडितांपांगुळहोयनिधारी ॥ भिक्षान
मिळेहिंडतां ॥ २३ ॥ जोसूतकअन्नभक्षित ॥ त्याचेउदरींनानारोगहोत ॥ आपणाचिपरिम

शिव

७

वृद्धव्यभोगीसमस्त॥तरीदुर्गधीसत्यसर्वांगी॥२४॥बाह्यणाचेंक्रुणनदेतां॥तरीबाळप-
णींमृत्युपावेपिता॥जलवृक्षछायामोडितां॥तरीएकहीस्थळनमिळेत्यातें॥२५॥ब्राह्मणा
सीआशालार्जुन॥चाळवीनेदीकदादाना॥तोयेजन्मींअन्नअन्न॥करीतहिंडेघरोघरीं॥२६॥
जोपुत्रदेषकरिता॥आणिदरिद्रायाचेंलग्नमोडिता॥तरीरुनीससलराहेपोटांत॥बंध्यानि
श्रितसंसारीं॥२७॥जेणेंब्राह्मणबांधिलेनिग्रहून॥त्यांसीसांडसेतोडीसूर्यनंदन॥जो
नायकेकथाग्रंथपावना॥बधिरहोयजन्मोजन्मीं॥२८॥जोपीडीमातापितयांसा॥त्याचा
सर्वदाहोईलकार्यनाश॥एकसमजेनिंदीसर्वदेवांसा॥तरीएकचिपुत्रहोयत्यासी॥२९॥
जोचांडाळगोवधकरी॥त्यासीमिळेकर्कशानारी॥वृषभवधितांनिर्धारी॥शतसूरवपुत्रहो
यत्यासी॥३०॥उदकतृणावीणपशुमारिता॥तरीचमुक्याप्रजाहोतीसमस्त॥जोपति
व्रतेसीभोगुंडच्छिता॥तरीकुरूपनारीकर्कशामिळे॥३१॥जोपारधीबहूजीवसंहारी॥
तोफेंफराहोयससारीं॥गुरूचात्यागजोचांडाळकरी॥तोउपजतांचिमृत्युपावे॥३२॥नि
त्यअथवारविवारीसुतेरविसमोर॥त्याचेबाळपणींदंतभग्नकेशशत्रु॥जेमृतबाळासाठीं
रुदतीनिर्धारी॥त्यांसहांसतांनिपुत्रिकहोय॥३३॥हरिणीह्मणेव्याधालागुन॥मीसखरयेतें

अ.
२

७

पतीसभोगदेउना॥नयेयींतरींहींपापेंसंपूर्ण॥माझ्यामाथांबैसोतपै॥३४॥व्याधमनांत
 शंकोन॥ह्मणोधन्यधन्यतुमचेंज्ञान॥सत्वरयेयींगुहासजाउत॥सत्यसंपूर्णसांभाळीं॥
 ३५॥जलपानकरूनिवेगीं॥आश्रमागेलीतेकुरंगीं॥तोमृगराजपातलातेप्रसंगीं॥जल
 प्राशनकरावया॥३६॥व्याधेंओढिलावाण॥तोमृगबोलेदीनवदन॥ह्मणोमाझ्यास्त्रिया
 पतिव्रतासगुण॥त्यांसीपुसोनीयेतोमीं॥३७॥शपथऐकेंवरित॥कीर्तनकरितीप्रेमळस
 क्त॥तोकथारंगमोडितांनिर्वेशहोत॥तेपापसत्यमममाथां॥३८॥ब्रह्मकर्मवेदोक्त॥शूद्र
 निजंगेंआचरत॥तोअधमनरकींपडत॥परधर्मआचरतां॥३९॥तीर्थयात्रेसीविघ्नेकरी
 वाटपाडीवस्त्रेंद्रव्यहरी॥तरींसर्वांगींव्रणअघोरी॥नरकींपडेकल्पपर्यंत॥१४०॥शास्त्र
 कोशींनाहींप्रमाण॥कूटकविताकरीक्षद्रलक्षूना॥हरितीब्राह्मणाचामान॥तरींसंतान
 तथाचेंनवाटे॥४१॥हरिदिनींशिवदिनींउपोषण॥विधियुक्तनकरीद्वादशीपूर्ण॥तरींहस्त
 पादक्षीणा॥होतीत्याचेनिर्धारिं॥४२॥एकशिवहरीप्रतिमाफोडिती॥एकतगवद्भक्तांविघ्नक
 रिती॥एकशिवमहिमाउच्छेदिती॥नरकींहोतीकीटकते॥४३॥मातृद्रोहीत्यांसीव्याधीमरे
 पितृद्रोहीपिशाचविचरो॥गुरुद्रोहीतत्काळमरे॥भूतप्रेतगणींविचरेतो॥४४॥विप्रआ

शिव.

८

हार बहुत जेविती॥ त्यांस जो हांसे दुर्मती॥ त्याचे सुखीं अरोचक रोग निश्चिती॥ न सोडीतो
जन्मवरी॥ ४५॥ एक गोविंक्रय करिती॥ एक कन्या विक्रय करिती॥ ते नर माजरि मरत
होती॥ बाळें भक्षिती आणुवी॥ ४६॥ जो कन्या मगिनी अपमिलायी॥ काम दृष्टी पाहे पति
व्रते सी॥ प्रमेह रोग होय त्यासी॥ कीं खडा गुत्यांत दाटत॥ ४७॥ प्रासाद भंग लिंग भंग
करी॥ देवांचीं उपकरणें अलंकार चोरी॥ देव प्रतिष्ठा अक्षेरी॥ पंडूर रोग होय त्यातों॥ ४८॥ ए
क मित्र दोह विश्वासघात करिती॥ मातृपितृ हत्या गुरूसी संकटी पाडीती॥ ब्रह्मवध गोव
धन चारिती॥ अंगीं सामर्थ्य असूनि या॥ ४९॥ ब्राह्मण बेसवूनि बाहेरी॥ उत्तमान जे वि
ती गृहांतरी॥ सोयऱ्यांची प्रार्थना करी॥ संग्रहणीं पोटी सूख होती तया॥ ५०॥ एक कर्मि
ष्ट पंचयज्ञ करिती॥ एक ब्राह्मणांचीं सदनें जाळिती॥ एक दीनासी मार्ग निगविती॥
एक संतांचा करिती अपमान॥ ५१॥ एक करिती गुरु छुछण॥ एक ह्मणती पाहूंयाचें ल
क्षणा॥ नाना दोष आरोपिती अज्ञान॥ त्याचें संतान न वाढे॥ ५२॥ जो सदां पितृ द्वेष करी
जो ब्रह्म वृंदांसी अक्षेरी॥ शिव कीर्तन ऐकतां त्रासे अंतरी॥ तरीं पितृ वीर्य जनव्हे तो॥
॥ ५३॥ शिव कीर्तनी नव्हे सादर॥ तरीं कर्ण सूख रोग निधारी॥ न सत्याच गोष्टी जल्पे अपा

अ.
२

८

रा॥ तोददुरहोयनिधारीं॥ ५४॥ शिवकीर्तन किंवापुराणव्यवण॥ तेथेंशयनकरितांस
 र्पहोयदारुणा॥ एकअतिवादकलुळकजाण॥ तेपिशाचयोनींपावती॥ ५५॥ एकादेवार्चनीं
 वीटयेत॥ ब्राह्मणपुजावयाकंटाक्षत॥ तीर्थप्रसादअब्देरित॥ त्यांच्याआंखुडतीअंग
 शिरा॥ ५६॥ मृगह्मणेऐसींपापेंअपारा॥ मममस्तकींहोईलपरमभार॥ मगपारधीह्म
 णेसत्वर॥ जाईस्वस्थानामृगवर्या॥ ५७॥ व्याधशिवनामैंगर्जेतेक्षणीं॥ कंठसद्गदितअ
 शुनयनीं॥ मागुतीबिल्वदळेखुडोनी॥ शिवावरीटाकीनसे॥ ५८॥ चहुंपहरांच्यापूजाचा
 री॥ संपूर्णआल्याशिवजागरीं॥ समजन्मींचींपापेंनिधारीं॥ मूळींहूनभस्मआलीं॥ ५९
 तोंपूर्वदिशामुखप्रक्षाळित॥ सपर्णाग्रजउदयपावत॥ आरक्तवर्णशोभादिसत॥ तेंची
 कुंकुमप्राचीचें॥ ६०॥ तोंतिसरीमृगीआलीअकस्मात॥ व्याधदेखिलाकृतांतवत॥ ह्म
 णेमारूनकोमजयथार्थ॥ बाळासीस्तनदेऊनियेत्येमी॥ ६१॥ व्याधअत्यंतहर्षभरित॥
 ह्मणेहीकायबोलेउशारुथार्थ॥ तोएकावयाह्मणत॥ शपथकरूनियायतू॥ ६२॥ याव
 रीमृगीह्मणेव्याधाऐक॥ जोतृणदाहकग्रामदाहक॥ गोब्राह्मणाचेंकोडीउदक॥ क्षयरौ
 गत्यासीनसोडी॥ ६३॥ बाह्मणांचींसदनेंहरितीदेख॥ त्याचेपूर्वजरोरवींपडतीनिःशं

शिव.

९

क॥ मातृपुत्राविघडती एक॥ स्त्रीपुरुषांतविघडपाडिती ॥६४॥ देवबाह्मणादेखोन ॥
रवालतीन करिती कदांमाना॥ निंदिति बोलती कठोरवचन॥ यमकरचरणछेदीतयांचे ॥
६५॥ परवस्तूचोरावयादंख॥ अखंडलाविला असेरोख॥ साधुसन्माने मनींदुःख॥ ला
सीनेत्ररोगतिडकानसोडिती ॥६६॥ पुस्तकचोरते सुके होती॥ रत्नचोराचे नेत्रजाती ॥
अत्यंत गर्वाते महिष होती॥ पारधीनिश्चित प्रयेन पक्षी ॥६७॥ भक्तांची जो निंदा करिता॥
त्याचे सुखांदुर्गंधी घाणित॥ जो मातापित्या सीताडित॥ लुला होतया लागीं ॥६८॥ जो
अत्यंत रूपण॥ धननवेची अणुप्रमाण॥ तो महाभुजंग होइना॥ धुसधुसीत बैसतेथें ॥६९॥
मिक्षेसीयती श्वरआला॥ तो जेणे रितादवडिला॥ त्यावरी शिवजाण कोपला॥ संततीसं
पत्नी होयदग्धा ॥७०॥ बाह्मणबैसला पात्रावरी॥ उठवूनि घातला बाहेरी॥ त्याहूनि यांदु
राचारी॥ दुसरा कोणीनसेची ॥७१॥ ऐसा धर्मधर्म ऐकूना॥ पारधीसद्बोले वचन॥ स्व
स्थळाजारीं जलपान करून॥ बाळासी स्तनदेऊनियेयीं ॥७२॥ ऐसें ऐकूनि मृगीलव
लाद्या॥ गेली जलपान करूनियां॥ बाळें स्तनीं लाऊनियां॥ तृप्त केलीं तियेनें ॥७३॥ वडी-
लझाली प्रसूता॥ दुसरी पतीची कामना पुरवित॥ मुगराजह्मणें जातां तारित॥ जाऊंच

५.

९

लाव्याधापासीं ॥ ७४ ॥ मगपाडसांसहितसर्वही ॥ व्याधापासींआलींलवलाहीं ॥
मृगह्मणेतेसमयीं ॥ आधींमजवधींपारधिया ॥ ७५ ॥ मृगीह्मणेहानवेविधी ॥ आसीं
जाउंपतीच्याआधीं ॥ पाडसेंह्मणतीत्रिशब्दी ॥ आह्मासीवधींपारधिया ॥ ७६ ॥ त्यां
चीवंचनेंऐकतांतेक्षणी ॥ व्याधसद्गदझालामनीं ॥ अश्रुधारालोतल्यानयनीं ॥ लागेचर
णींतयांच्या ॥ ७७ ॥ ह्मणेधन्यजिणेंमासेंझालें ॥ तुमचेनिसुरवेनिरूपणऐकिलें ॥ बहु
तांजन्मीचेंपापजळालें ॥ पावनकेलेंशरीरहे ॥ ७८ ॥ मातापितागुरुदेवा ॥ तुम्हींचआतांमा
झेसर्व ॥ कैंचासंसारमिथ्याभाव ॥ पुत्रकलत्रसर्वलटिकें ॥ ७९ ॥ व्याधबोलेसप्रेमेंकरू
न ॥ आतांमीकधींशिवपदपावेन ॥ तोंअकस्मातआलेविमान ॥ शिवगणबेसलेत्यावरी
॥ ८० ॥ पंचवदनदशभुज ॥ व्याघ्रांबरनेसलेमहाराज ॥ अद्भुततयांचेंतेज ॥ दिक्च
क्रामाजीनसमाये ॥ ८१ ॥ दिव्यबाघेंवाजवितीकिन्नर ॥ आलापकरितीविद्याधर ॥ दि
व्यकुमनाचेसंभार ॥ सुरगणस्वयेवर्षती ॥ ८२ ॥ मृगेंपावलींदिव्यशरीर ॥ व्याधकरी
साष्टांगनमस्कारा ॥ सुरवेंह्मणेजयजयहरहर ॥ तोंशरीरभावपालटला ॥ ८३ ॥ परिसी
झगटलांलोहहोयसुवर्ण ॥ तैसाव्याधझालादशभुजपंचवदन ॥ शिवगणींप्रार्थून ॥

शिव-

१०

दिव्यमामानीबेसविला ॥८४॥ मृगेंपावलीदिव्यशरीरा ॥ तीहींविमानीआरूढलींसम
ग्र ॥ व्याधाचीस्फुटीवारंवारा ॥ करितीस्फुरगणसर्वही ॥८५॥ व्याधनेलाशिवपदाप्रती ॥
तारामंडळींमृगेंराहाती ॥ अद्यापीगगनींझळकती ॥ जनपाहातीसर्वडोबां ॥८६॥ सत्यव
तीहृदयरत्नखाणीं ॥ रसभरितबोलिलालिंगपुराणीं ॥ तेसज्जनऐकोतदिनरजनीं ॥
ब्रह्मानंदेंकरूनियां ॥८७॥ धन्यतेंशिवरात्रीव्रत ॥ श्रवणेंपातकेंदग्धहोत ॥ जेहेपठण
करितीसावचित्त ॥ धन्यपुण्यवंतनरतेची ॥८८॥ सज्जनश्रोतेनिर्जरसत्या ॥ प्राशनक
रोतशिवलीलामृत ॥ निंदकअस्फुरकुतर्कीबहुता ॥ त्यांसप्राप्तकेंचेहों ॥८९॥ कैलासना
थब्रह्मानंद ॥ तयांचेंपदकल्हारस्फुरगंध ॥ तेथेंश्रीधरअभंगषट्पद ॥ रुंजीयालित-
शिवनामों ॥९०॥ शिवलीलामृतग्रंथप्रचंड ॥ स्कंदपुराणब्रह्मोत्तरखंड ॥ परिसोत
सज्जनअखंड ॥ द्वितीयोऽध्यायज्जोडहा ॥९१॥ ॥ ओव्या १९१ ॥ ॥ ॥
श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ ॥

अ
२

१०

शिव-

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ जयजयशिवमंगलधामा॥ निजजनहृदयआरामा॥ चराचर-
फलांकितद्रुमा॥ नामाअनामातीततूं॥ १॥ इंदिरावरभगिनीमनरंजना॥ षडास्यजनका-
शफरिध्वजदहना॥ ब्रह्मानंदाभाळलोचना॥ भवभंजनात्रिपुरांतका॥ २॥ हेशिवसद्यो
जातवामदेवघोरा॥ तत्पुरुषार्दशानर्दश्वरा॥ अर्धनारीनटेश्वरा॥ गिरिजारांगागिरीशा
॥ ३॥ गंगाधरभोगीभूषणा॥ सर्वव्यापकाअंधकमर्दना॥ परमातीतानिरंजना॥ गुणात्रय
विरहिततूं॥ ४॥ हेपयःफेनधवलजगज्जीवना॥ द्वितीयोध्यार्थीक्षुपाकरून॥ अगाधसरस
आरव्यान॥ शिवरात्रिमहिमावर्णविला॥ ५॥ यावरीकैसीकथेचोरचना॥ बदवीपंचमुकुटपं-
चानना॥ शौनकादिकांमुनिजना॥ सूतसांगेनैमिषारण्या॥ ६॥ इक्ष्वाकुवंशीमहाराजा॥ मि-
त्रसहनामेंभूभज॥ वेदशास्त्रसंपन्नसतेज॥ दुसराबिडोजपृथ्वीवरी॥ ७॥ पृतनावसनेक
रून॥ घातलेउर्वसिपालाणा॥ प्रतापसूर्यउगवलापूर्णा॥ शत्रुभगणेंमावळली॥ ८॥ तोएकदा
मृगयाव्याजेकरून॥ निघालाधरंधरचमूघेउना॥ घोरानंदप्रवेशलाविपिना॥ तोसावजेच
हूंकडोनिउठलीपें॥ ९॥ व्याघ्रवृकरीसवनकरी॥ मृगमृगीवनगौवानरवानरी॥ शशक
जंबुकांच्याहारी॥ संहारितनृपवरा॥ १०॥ चातकमयूरबदक॥ कस्तूरीकुरंगजवादीबि-
डालक॥ नकुलराजहंसचक्रवाक॥ पक्षीश्वापदेधांवती॥ ११॥ नृपेंमारिलेजीवबहुवसा॥

अ-

३

१

त्यांत एकमारिलाराक्षस ॥ महाभयानकतामस ॥ गतप्राण हो उंतीपडियेला ॥ १२ ॥ त्या
 चाबंधूपरमदारुण ॥ तो पाहता आला दुस्मन ॥ मनी कापत्य कल्पून ॥ ह्मणे सूड घेयीन बंधू
 धूचा ॥ १३ ॥ मित्रसह पातला स्वनगरास ॥ अस्करें धरिला मानववेष ॥ कृष्णावसन वेष्टि
 तविशेष ॥ दवीस्किंधी घेऊनियां ॥ १४ ॥ नृपासि भेटला येऊन ॥ ह्मणे मीं सूप शास्त्री पिरम
 निपूण ॥ अन्नशाखास वासें करीन ॥ देखोन स्फुरन रभूलती ॥ १५ ॥ राये ठेविला पाकसद
 नी ॥ त्यावरी पितृतिथीलक्ष्मी ॥ गुरुवसिष्ठ घरा लागुनी ॥ नृपश्रेष्ठें आणिला ॥ १६ ॥ ओ
 जना आला अजनंदन ॥ तों राक्षसे कापत्य स्मरून ॥ शाखांमध्ये नरमांस शिजवून ॥ ऋ
 षीस आणुनि वाढिलें ॥ १७ ॥ त्रिकालज्ञानी वसिष्ठ मुनी ॥ सकळां ऋषीमाजी शिरोम
 णी ॥ कापत्य सर्व जाणुनी ॥ मित्रसह शापिला ॥ १८ ॥ ह्मणेंतुवनीं होय राक्षस ॥ जेथें
 आहार न मिळें निःशेष ॥ मी ब्राह्मण मजसीं नरमांस ॥ वाढिलें कैसे पापिया ॥ १९ ॥ राव
 ह्मणे मी नेणें सर्वथा ॥ बोला वासूप शास्त्री जाणता ॥ तों तो पळाला क्षण न लागतां ॥ गु
 मरूपें वना जाणुल्या ॥ २० ॥ राव कोपला दारुण ॥ मज शापिलें काय कारण ॥ मी ही तुज
 शापीन ह्मणून ॥ उदक करी घेतलें ॥ २१ ॥ तंव रायाची पदराणी ॥ मदयंती नामें पुण्य
 रवाणी ॥ रूपें कैवळ लावण्य हरिणी ॥ चातुर्य उपमेजे विशारदा ॥ २२ ॥ मदयंती ह्मणे

शिव
२

राया॥ दूरदृष्टी पाहे विचारू नियां॥ शिष्यें गुरूसी शापावया॥ अधिकार नाही सर्वथा॥
॥२३॥ गुरूसी शाप देतां निर्धारिं॥ आपण नर्क भोगावे कल्पवरी॥ राव ह्मणे चतुरस्रंदरी॥
बीलली ससाच ते॥ २४॥ ह्मणे हे उदकरवालीं राकुंजरीं॥ तरीं पीकन पिके दग्ध होय धरि
त्री॥ मग आ पुल्याच प्रपदावरी॥ जलदां की मित्रसह॥ २५॥ तों जानु पर्यंत चरणा॥ दग्ध
झाले कृष्णवर्णा॥ कुष्ठे भरला मग तेथून॥ कल्मष पादनाम त्याचें॥ २६॥ वसिष्ठें जाणोनि वृ
त्तांत॥ रायासीं उः शाप देत॥ ह्मणे द्वादशवर्षी हीं होसील मुक्त॥ येसी स्वस्थाना आ पु
ल्या॥ २७॥ गुरू गवला अंतर्धाना॥ मग कल्मष पादराक्षस होऊन॥ क्षधाक्रांत निशिदिन॥ व
नी भक्षी सर्व जीवा॥ २८॥ परमभयानक अरुकरा॥ विशाल देह कपाळीं शेंदुरा॥ विन्नाळव
दन बाहेर शस्त्रा॥ दंतदाढा वाढलिया॥ २९॥ जीव भक्षिले आसमास॥ वनीं हिंउतां तो ग
क्षस॥ एक ब्राह्मण कुमर डोळस॥ द्वादशवर्षी दिखिला॥ ३०॥ सवें त्याची ललना चिमणी
दोघें क्रीडती कोतुकें वनी॥ तंव तो ब्राह्मण पुत्र राक्षसें धरुनी॥ भक्षाय सा सिद्ध झाला॥
॥३१॥ तंव त्याची वधू काकुळती येत॥ अरे तूं मित्रसह राजा पुण्यवंत॥ गोब्राह्मण प्रति
पाळक सत्या॥ माझा कांत मारूं नको॥ ३२॥ गडबडालो जे स्रंदरी॥ करुणा भाकी पद
रपसरी॥ सवें चि जाऊनी चरणधरी॥ सोडीं झडकरी पती माझा॥ ३३॥ पतीसी भक्षूं

अ.
३

२

नको राजेंद्रा॥ महत्पापघेंउंनको एकसरां॥ स्वर्गमार्गतरिंचतुरा॥ कैसा पावसी अंत
काळीं॥ ३४॥ ऐसी करुणा भाकितां कामिनी॥ निर्दये भक्षिता ते चिक्षणीं॥ अस्थिपंज
रटांकुनी॥ तीये पुढें दीधला॥ ३५॥ तंवती दुःखें करुनि॥ आक्रोशें कपाळ पिटी धरणी॥
सृत्तिका घेउनि घाली वदनीं॥ कोणवनीं सांवरीती ते॥ ३६॥ मगतिणें शाप दिधला राया
तें॥ जो अलोढविधि हरिहरातें॥ ह्मणे मदयंती संग करतें॥ प्राण जाईल ते चक्षणीं॥ ३७
कोणे एके स्त्रियेचा संग सोहळा॥ तुजन घडोरे चांडाळा॥ ऐसा शाप वदोनि ते वेळां॥ के-
ल्या गोळा अस्थी पतीच्या॥ ३८॥ तात्काळ प्रवेशली अग्नी॥ इकडे द्वादश वर्षी शाप मुक्त
होउनी॥ रावस्वनगरायेउनी॥ वर्तमान सांगो स्त्रियेसी॥ ३९॥ येरी कपाळ पिटी आक्रोशें
करुन॥ ह्मणे झालें वंशखंडण॥ पतीसी ह्मणे ब्रह्मचर्य धरुन॥ प्राण आपुलारक्षीकां॥ ४०
अनिवार अत्यंत मन॥ नकरी कोणे स्त्रियेसी संभाषण॥ खदिरांगारांची सेज आज पासू-
न॥ झाली तुजलागीं जाणपां॥ ४१॥ परमतळमळी राजेंद्रा॥ जैसा सांपळां कोडिलाच्या
घा॥ कीं महाभुजंगाचे दंत समग्र॥ पाडो निगारुडी दीन करी॥ ४२॥ कींनासि कीं वेसण
घालुन॥ महावृषभ करिती दीन॥ कीं वनीं निरंकुश वारणा॥ धरुनि क्षीण करिती मग॥
॥ ४३॥ तैसा कल्मष पादभूषा॥ होउनि राहिला दीनरूप॥ पुढें प्रकाशावया कुळदीप॥ जा

शिव-
३

पणधर्मशास्त्रपाहातसे॥४४॥तेथींचेंपाहूनिप्रमाण॥वसिष्ठेंमदयंतीसभोगदेऊन॥-
अमोघवीर्यपडतांपूर्ण॥दिव्यपुत्रजाहला॥४५॥तेणेपुढेंवंशचालिला॥असोतीरावसृग
येसनिघाला॥यथारण्यतथागृहवाटेनृपाळा॥भोगत्यजिलेसर्वही॥४६॥मनांतमनो
जविकारउठत॥विवेकांकुशेंकामइभआवरित॥ह्मणोरुनीसंवेधव्यमजमृत्य॥तेकर्म
सहसानकरावें॥४७॥आपुलीकर्मगतीगहन॥प्राक्तनविचित्रदारुण॥देवावरीकायबो
लठेऊन॥भोगिल्यावीणनसुटेची॥४८॥ऐसारावउदासयुक्त॥वनींहिंडतांमार्गेपाहा
त॥तोभयानकपिशाचअत्यंत॥रायापाठींउभेसदा॥४९॥दंपत्येंपूर्वमिरिलीं॥तीब्र
ह्महत्यापाठीसीलागली॥राजातीर्थेहिंडतांसकळी॥परीकदांकाळीनिसोडी॥५०॥नसो
डीस्वमीजागृतींत॥महाविक्राळदांतकरकरांखात॥रायेंव्रतेंकेलींबहुत॥दानदेतबहुसा
ला॥५१॥ऐसाहिंडतांरावभागला॥मिथळानगरासमीपआला॥वनथीदेखतांआनं
दला॥परीब्रह्महत्यापाठीसीउभी॥५२॥वृक्षलागलेबहुत॥आम्रवृक्षेंफळभारेडोल
ता॥पोफळीरातांजनविराजत॥केळीनारळीरक्जूरिया॥५३॥चंपकजाईजुईमालती॥
मोगरेपुन्नागरायशेंवती॥मलयागरकृष्णागरजाती॥जपाकरवीरकोविदार॥५४॥
वटपिंपळऔदुंबर॥पारिजातकककुलदेवदार॥कपित्थबिल्वअंजीरा॥अर्जुनपित्तुमं

अ-
३

३

दकदंबते॥५५॥ऐसियावनामाजीनृपती॥क्षणएकपावलाविश्रांती॥परीतेपाठीसीपा
 पमती॥ब्रह्महत्याउभीअसे॥५६॥तोउगवलाभाग्यवासरमणी॥कींनिधानजोडलेरंका
 लागुनी॥कींक्षुधितापुढेंउचंबळोनी॥क्षीराब्धिजैसापातला॥५७॥कींमरतियाच्यामु
 रवांत॥अकस्मातघातलेअमृत॥किंचिताग्रस्तासीप्राप्त॥चित्तमणीजाहला॥५८॥ऐ
 सातापसियांमाजीमुकुटमणी॥शिष्यमांदीसवेंधेउनी॥महाराजतपस्वीगौतममुनी॥
 तयेस्थानीपातला॥५९॥रायेंघातलेलोटांगण॥दाटलाअष्टभावेकरून॥उभाठाकला
 करजोडून॥करीस्तवनप्रीतीने॥६०॥सहजहोतांसंतदर्शनी॥पापेंसंहारतीसंपूर्ण॥तुं
 विलोकिसीजरीकृपाकरून॥तरीरंकसहस्रनयनहोय॥६१॥यावरीतोमहाराजगौत
 म॥कल्मषपादापुसेकुशलक्षेम॥राज्यराष्ट्रप्रजाअमात्यपरम॥करवेंकरूननांदती
 कीं॥६२॥ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्र॥स्वधर्मआचरतीकींसमग्र॥पशसेवकपुत्रकलत्र
 समस्तकरवस्तुआहेतकीं॥६३॥रावह्मणेआपुलेकृपेंकरून॥समस्तआहेतक्षेमक-
 ल्याण॥परंतुवाढतेंआलासिदुरूत॥आनंदघनदिसतोसी॥६४॥तुझ्यादर्शनेंमजवा
 देसत्वर॥ब्रह्महत्यादूरहोयीलसमग्र॥मगपूर्वकर्मआपुलेंदुस्तर॥ऋषीपतीनिवेदि
 लें॥६५॥गौतमह्मणपरमपवित्र॥भूकैलासगोकर्णक्षेत्र॥तेथूनिमीआलोंअपार॥

शिव-
४

महिमातेथींचानवर्णवे॥६६॥ ओंकाररूपेकैलासनाथ॥ भवानीसहिततेथेंनादत॥ सर
असरकिन्नरसेविता॥ अर्धमात्रापीठजे॥६७॥ त्यागोकणीचेंशिवदर्शना॥ ब्रह्मादिकां
दुर्लभाजाणा॥ तेथेंइंदिरेसहितजनार्दन॥ तपगहनआचरिता॥६८॥ कोटिसूर्यांचीप्रभा॥
मृडानीसहितशिवउभा॥ केवल्यगर्भीचापूर्णगाभा॥ तेथींचेशोभानवर्णवे॥६९॥ इंद्र
सनकादिकब्रह्मपुत्र॥ तेथेंचिवसतीअहोरात्र॥ तेथींचेपाषाणतरुवर॥ समग्रनिर्जर-
अवतरले॥७०॥ सत्यवतीहृदयरत्न॥ जेथेंकरीअनुष्ठान॥ वसिष्ठभृगुजमदग्ना॥ गोक
र्णक्षेत्रींसदां वसती॥७१॥ पहावयामृडानीनायक॥ मंदपघसणीहोतसेदेख॥ नारदतु
वरगायक॥ तेथेंगातीशिवलीला॥७२॥ गोकर्णाभोंवतेसमग्र॥ उभेअखंडदेवांचेभार
सुरवेगर्जतीशिवहरहर॥ आनंदथोरहोतसे॥७३॥ ऋषीकरितीवेदघोष॥ अष्टनायकां
चेंनृत्यविशेष॥ किन्नरगंधर्वगायकसरस॥ तोषवितीमहेशाते॥७४॥ तेअतिउत्तम-
स्थान॥ तेजोमयप्रकाशगहन॥ नानावृक्षलागलेसघन॥ कैलासभवनप्रत्यक्षा॥७५॥
॥ शक्रसिंहासनलखलखिता॥ च्यारीदारेमणिमयरवचिता॥ ऐरावतारूढअमरनाथ
॥ पूर्वदारीतिष्ठतसे॥७६॥ दक्षिणेसीरक्षीसूर्यनंदन॥ पश्चिमेसीवारुणीरमणा॥ उत्तरे
सीवैश्रवणा॥ प्राणमित्रशिवाचा॥७७॥ कर्पूरगौरभवानीसहित॥ घवघविततेजेविरा

अ-
३

४

जिता॥ भूकेलाससाक्षांत॥ माहेरसंतसाधकांचें॥ ७८॥ त्यासूतीचेंकरावेध्यान॥ त्याभों
वतेमहासिद्धीचेंपूजन॥ त्याभोंवतेकात्यायनीआवरण॥ अष्टभैरवपूजिजे॥ ७९॥ द्वादश-
भिन्नएकादशरुद्र॥ तेथेचवसतीअहोरात्र॥ अष्टवक्रदिक्पालसमग्र॥ जोडूनिकरउभेते
थें॥ ८०॥ अष्टसिद्धीनवनिधीकरजोडोनी॥ अखंडउगाराधिनीपिनाकपाणी॥ रायासीह्य
णोगौतममुनी॥ सीहीवसतोंसदांतेथें॥ ८१॥ वरकडक्षेत्रीलक्षवक्रुषेंजाण॥ तपआचर
लानिर्वाण॥ गोकर्णीएकदिन॥ होयप्रसन्नसदाशिव॥ ८२॥ असावारासंक्रांतीसोम
वार॥ प्रदोषपर्वकाळशिववासरा॥ समुद्रस्नानकरितांसमग्र॥ फळहोयसंकळतीर्थीचें॥
८३॥ रावणकुंभकर्णीबिभीषण॥ त्याहींपूर्वेतिथेकैलेअनुष्ठान॥ तेनिर्वाणलिंगदशा
ननेजाणा॥ कैलासाहूनिआणिलें॥ ८४॥ गणेशोस्थापिलेंतेंलिंग॥ ऋषीह्मणतीसूता
तिंकथासांग॥ ऐकावयालीलास्वरंग॥ श्रवणवाटपाहार्ती॥ ८५॥ यावरीसूतवक्तानिपुण
रावणमातेसीकैकसीअसेअभिधान॥ तीनित्यलिंगपूजनावीणजाणा॥ उदकप्राशन
नकरीन्वा॥ ८६॥ पंचधान्याचेंपिष्टकरून॥ लिंगकरीकामनाधरून॥ व्हावेंरावणाचेंक
ल्याण॥ जयसंपूर्णप्राप्तवा॥ ८७॥ शक्तेतिचेंलिंगनेऊन॥ समुद्धीटाकिलेंद्वेषेंकरून॥
त्यालागींरात्रदिन॥ रावणमाताजननेघे॥ ८८॥ रावणह्मणेमातेलागुन॥ मीसुरव्यआत्मलि

शिव

५

गआणितोजावूना॥केलासापतीद्विपंचवदन॥जाताझालासाक्षेपें॥८९॥तपआचरलादारु
णा॥जोचतुःषष्टिकळापवीणा॥जेणेंवेदांचींरवंडेंकरून॥सारासारनिवडिलें॥९०॥चतुर्दशवि
द्यापारंगत॥शिवासीआवडेअत्यंत॥दशसुरवेंगायनअद्भुत॥केलेंत्याणेंस्वामीपुढें॥९१॥आपु
लेंशिरछेदूनिस्वहस्तें॥शिराच्यातंतीकरूनस्वरयुंक्त॥दशसुरवगातप्रेमभरित॥उमानाथसं
तोषेंजेणें॥९२॥रागउपरागभार्यासहित॥मूर्च्छनाशरीरकंपित॥समस्वरतालसंगीत॥शा-
स्त्रप्रमाणगातसे॥९३॥गद्यपद्यरचनानानाकळा॥गीतमबंधजरवंडनाममाळा॥गातां
प्रीतीनेंशिवलीला॥शंभुतोषलाअद्भुत॥९४॥ह्मणेप्रसन्नझालोदशसुरवा॥इच्छितमा
गतुजप्रियजेकां॥दशकदयनयनह्मणेकामांतका॥आत्मलिंगमजदेई॥९५॥यात्रिभु
वनांतजेसंदर॥ऐसीललनादेयींसकुमार॥ऐकूनिसंतोषलाकर्पूरगौर॥भोळाउदारच
क्रवती॥९६॥कोटिसूर्यचंद्राचीप्रभापूर्णा॥ऐसेंलिंगकादिलेंतह्दयांतुन॥कींब्रह्मानं
दरससुरोन॥दिव्यलिंगवोतिलें॥९७॥सहस्रबाळसूर्यनपवतीसरी॥ऐसीप्रभापडली
दशादिशांतरीं॥दीधलेरावणाचेंकरीं॥जेअतर्क्यब्रह्मादिकां॥९८॥जेसुनिजनाचेंध्येय-
ध्यान॥जेसनकादिकांचेदेवतार्चना॥वेदशास्त्रप्रमाण॥दिव्यलिंगवर्णिती॥९९॥जेत्रिगुणा
तीतपरब्रह्मा॥जेअजअजितअनाम॥सच्चिदानंदनिर्वाणधाम॥योगीआरामपावतीजेथें॥-

अ.

३

५

॥१००॥ अनंतब्रह्मांडे विचित्रे ॥ जेणे रचिली इच्छामात्रे ॥ ज्या कारणे भांडती वेदशास्त्रे ॥ ते
 लिंगदिव्यपुरातन ॥ १ ॥ ते लिंग रावणे हातीं घेऊन ॥ ह्मणे हे त्रिलोचन त्रिदोषशमन ॥ लावण्यसाग
 रींचे निधान ॥ त्रिशुवन संदर ललनादे ॥ २ ॥ जी अपर्णेची अपर प्रतिमा ॥ ऐसी देयीं मज सर्वेति
 मा ॥ सच्चिदानंदा पूर्णब्रह्मा ॥ नामा अनामातीततुं ॥ ३ ॥ शिवह्मणे इची प्रतिमा विशेष ॥ निर्मूनश
 के विधीशा ॥ मोळाचक्रवर्ती महेश ॥ ह्मणे हे चिनेई अपर्णातुं ॥ ४ ॥ रावणे अवस्य ह्मणूनी ॥ स्कं
 धी घेतली स्कंधजननी ॥ दिव्यलिंग हातीं घेउनी ॥ लंकानाथ चालिला ॥ ५ ॥ दक्षिण पंथे जातां स-
 त्वरा ॥ गजबजिले सकळ सूरवर ॥ गजानन स्कंद वीर भद्र ॥ नंदिकेश्वर तळमळती ॥ ६ ॥ ह्मणती हे
 सदाशिव त्रिनयन ॥ हे कैसे तुझे उदारपण ॥ भवानी बेसला सी देऊन ॥ पंचवदन हांसतसे ॥ ७ ॥
 ह्मणे तिचे चाकै वारी वैकुंठनाथा ॥ तो धांवले आतां स्नेह भरिता ॥ इकडे भवानी स्तवन करीता ॥ हे पद्मज-
 तात धांववेगीं ॥ ८ ॥ वारिजनयना इंदिरावरा ॥ निगमागम वंद्या सहास्य वल्का ॥ हे नीलपयोधर गा-
 त्रा ॥ धांववेगीं सोडवीं मज ॥ ९ ॥ हे मधुकेट मनरक मुरभंजना ॥ हे दशावतार धरापीत वसना ॥ हे
 मदनंतकमान सरंजना ॥ हे जनार्दना जगद्गुरो ॥ १० ॥ हे कोटिमनोजतात श्रीधर ॥ असुरम-
 र्दन परम उदार ॥ ऐसे स्तवन ऐकतां सर्वेश्वर ॥ विप्ररूपे उाडवा उाला ॥ ११ ॥ ह्मणे धन्य धन्य
 द्विपंचवदना ॥ कोठें मिळविली ऐसी ललना ॥ दशमुख ह्मणे हे अपर्णा ॥ सदाशिवे दीधली

शिव-

६

॥१२॥ विप्रह्मणे रवालीं उतरून ॥ न्याहाळूनि पाहेइ चें वदन ॥ रावण पाहेतं वने कुलक्षणा ॥ अत्यंत कु
रूप देखिली ॥१३॥ मया सजो गी अमंगळ पूर्णा ॥ कृद्गाल बेसले दंत हीना ॥ गदगदां हांसे विप्र
देखोना ॥ राकूनि रावण चालिला ॥१४॥ मगर माधवे तयें स्थळीं ॥ स्थापिली माता भद्रकाळी
॥ इकडे असुर शिवाज वळी ॥ ह्मणे स्त्री अमंगळ केसी दीधली ॥१५॥ शिव ह्मणे सत्य वच
ना ॥ ते तुज नाटो पे कोंटाळिणा ॥ अनंत ब्रह्मांडें दाऊन ॥ सेवें चिल पवील तत्वता ॥१६॥ मग श्री
धरें अंगींची मळी काढून ॥ स्वहस्ते निर्मिली रूप संपन्न ॥ मया सुराचे उदरी जाणा ॥ उत्पन्न झा
ली तेचि पै ॥१७॥ तिच्या स्वरूपाची प्रती ॥ नाही नाहीं त्रिजगती ॥ अंगींच्या सखासे धांवती
॥ काद्रवेय चक्रे प्रीतीनें ॥१८॥ तिचें नाम मंदोदरी ॥ जीची प्रतिमाना ही उर्वी विरी ॥ विंशतिने
त्राचे चत्वरी ॥ पट्टमहिषी पतिव्रता ॥१९॥ मया सुर करील कन्यादान ॥ वरी एक शक्ती देईल
आंदणा ॥ सप्तकोटी मंत्रांचे गहन ॥ सामर्थ्य असे जिये माजी ॥२०॥ तेनि वाणि सांगाती
ण शक्ती ॥ तुज पास होईल लंका पती ॥ महाशत्रू वरी निर्वाणिती ॥ पेशवी त्वां सत्ये पै ॥२१॥
ऐसी ऐकतां चिरावणा ॥ परतला लिंग येऊन ॥ पूर्वस्थळासी आला जाणा ॥ तों गजानन गा
यी राखी ॥२३॥ गजाननाचें स्तवन ॥ देव करिती कर जोडून ॥ ह्मणती दिव्य लिंग सोडवू
ना ॥ स्थापीं अक्षयगणपती ॥२४॥ ऐसा देवीं पार्थिला एक दंत ॥ तें वरावणासी सूत्रला

अ-

३

६

गलें बहुत ॥ पुढें पाउल न घालवत ॥ चरफडित सूत्र भरे ॥ २४ ॥ भूमीवरी लिंग न ठेवावे ॥
 ऐसे पूर्वी सांगीत ले उमाधवे ॥ हार्ती घेऊन लघु शंके सी बसवि ॥ हे ही कर्म अनुचित ॥ २५
 तंव तो सिद्धि बुद्धी चादाता ॥ विप्र वेषें गायी राखता ॥ त्या सीलंका नाथ ह्मणे तत्वता ॥ लिं
 ग हातीं धरीं हे ॥ २६ ॥ विप्र ह्मणे लंकापती ॥ माझ्या गायी रा नो रानी पळती ॥ तुझ्या सूत्र शंके स
 वेळ किती ॥ लागेल हे न कळे मज ॥ २७ ॥ रावण ह्मणे न लागता क्षणा ॥ येतो सूत्र शंका करुला ॥ विप्र
 ह्मणे ती न वेळा वाहीन ॥ न ये सीतरी लिंगटां की न भूमीवरी ॥ २८ ॥ अवश्य ह्मणे लंकापती ॥ लिंग देत
 विप्राच्या हातीं ॥ दूर जाऊनी एकांत क्षिती ॥ लघु शंके सी वेसला ॥ २९ ॥ अगाध गज मुखार्चे चरि
 त्रा ॥ जो साक्षांत अवतरला इंदिरावर ॥ शिव उपासना करावया पवित्र ॥ साला पुत्र शंभूचा ॥ १३०
 असो रावणासी सूत्राचे पुरा ॥ लोटले न सांवरती अनिवार ॥ एक घटिका लोटतां इम वक्त्र ॥ ह्म
 कफोडी गजोनी ॥ ३१ ॥ माझ्या गायी गेल्या दूरी ॥ हे आपुले लिंग घेई करीं ॥ रावण ने बोले विनि
 धरी ॥ हस्त संकेते धांव ह्मणे ॥ ३२ ॥ दुसरी घटिका झाली पूर्ण ॥ हा कफोडी गजानन ॥ ऐशा
 घटिका झाल्या ती ना तथा पीरावण न उठची ॥ ३३ ॥ जे संपारवाडियाचे कुमता ॥ नसरे चिवारिनां
 पंडिता ॥ ते सें रावणाचे सूत्र नसरे सत्या ॥ पुनः एक दंत हा कफोडी ॥ ३४ ॥ राक्षसा आपुले लिंग सां
 भाळीं ॥ ह्मणूनि ठेविले भू मंडळीं ॥ अक्षयस्था पिले कटां काळीं ॥ ब्रह्मादिकां उपरे ना ॥ ३५

शिव-

५

पृथ्वीसहितअमंग ॥ एकचिझालेंदिव्यलिंग ॥ रावणधांवैसवेग ॥ अशौचअपवित्रक्रोधभरें
॥ ३६ ॥ लिंगउपडितांललमलीकुंभिनी ॥ महाबळेंदशसुरवपाहेउपडोनी ॥ परीनउपडेनयाला
गुनी ॥ अखंडअमंगझालेंपै ॥ ३७ ॥ गुमझालागजानन ॥ गाथीपृथ्वींतजीतीलपोन ॥ रा
वणेंएकगाथीचाकर्ण ॥ धाऊनियांधरियेला ॥ ३८ ॥ तोहिनउपडेनयालागुन ॥ मगतेथेंचकेलें
लिंगपूजन ॥ गोकर्णमहाबळेश्वरतेथोन ॥ नामजाणपडियेलें ॥ ३९ ॥ रावणमातातेथेंयेउन ॥
तेंनित्यकरीशिवपूजन ॥ आदिलिंगहेजाणून ॥ करितीअर्चनकरुषी ॥ १४० ॥ रावणकुं
भकर्णविभीषणा ॥ तेथेंचिकरितीअनुष्ठान ॥ त्याच्याबळेकरून ॥ देवजिंकिलेरावणें ॥ ४१ ॥
मयाकरुमंदोदरीआणिशक्ती ॥ देताझालारावणापती ॥ लक्षपुत्रनातूगणती ॥ सवालक्षजया
चें ॥ ४२ ॥ इंदुजिताऐसापुत्र ॥ अष्टादशक्षोहिणीवाद्यभार ॥ जेथिंच्याअनुष्ठानेअपार ॥ राव
णपावलासंपत्ती ॥ ४३ ॥ गौतमह्मणोरजोत्तमा ॥ ऐसागोकर्णीचाथोरमहिमा ॥ वर्णूनशकेम
घवाब्रह्मा ॥ येणेंआह्मातेथोनिजाहले ॥ ४४ ॥ मिथिलेश्वराच्यायागाकारणें ॥ आह्मीयेत
असतांत्वरेने ॥ एकवर्तलेतुजकारणें ॥ कथातेचिसांगतो ॥ ४५ ॥ एकदृष्टन्यग्रोधविशाळा ॥
त्यारवालीआह्मीबैसलोंसकळा ॥ तोंएकचांडाळीअमंगळा ॥ अतिअपवित्रदेखिली ॥ ४६ ॥
सर्वरोगवेष्टितपूर्णा ॥ जन्मांधगलितकुष्टभरलेजाण ॥ रुमीपडिलेसर्वांगीपूर्ण ॥ दुर्गंधीउ

अ-

३

७

ठलीचहूंकडे॥४७॥रक्तपीतीभरून॥हस्तपादबोटेंगेलीझडून॥परमकुशितकुलक्षण
 केवेंअन्नउदकतियेतें॥४८॥दंतहीनकर्णहीन॥गर्भचितियेचेगेलेलोचन॥कर्णनासिका
 झडोन॥किडेपडिलेबुचबुचित॥४९॥अंगीचेंचर्मगेलेझडोन॥वरूपडिलेंगळोन॥
 धुळींतलोळेचांडाळीना॥पापपूर्वीचेंभोभित॥५०॥तिचामरणकाळजवळीआलाजा
 ण॥वरतेंपाहिलेदृष्टीविलोकून॥तोंशिवेधाडिलेंदिव्यविमान॥तियेलागींन्यावया॥५१
 दशभुजपंचवदन॥शिवदूतबैसलेचोघेजण॥कोटिसूर्यतेजविराजमान॥प्रभाशशिसमान॥
 तयांची॥५२॥कोणीअग्नितेजेविराजित॥भाळचंद्रशोभिवंत॥दिव्यविमानलरवलखित
 वाघेंवाजतीचतुर्विध॥५३॥अष्टनायकानृत्यकरिती॥किन्नरगंधर्वशिवलीलागाती॥गोत
 महर्षेऐकनृपती॥मगतयांप्रतीपुसिलें॥५४॥हेंदिव्यविमानघेऊन॥कोणाचेंकंठंजातों
 उद्धरणा॥तेह्मणतीतयाचांडाळिणीलागुन॥शिवेआणविलेंनिजपदा॥५५॥मगस्यातन
 यांसीपुसिलें॥इणेंपूर्वीकायतपकेलें॥मगतेशिवदूतबोलिले॥पूर्वजन्मीचावृत्तांत॥५६
 पूर्वीकैकयनामाब्राह्मण॥त्याचीकन्यासुमित्रापूर्णी॥आपुल्यासौंदर्यगर्वेकरून॥कोणा
 सहीमानीना॥५७॥हीबाळपणीविधवाझाली॥तारुण्यमदेस्वधर्मविसरली॥जारकर्मक
 रूंलागली॥बापेंशिकविल्यानायके॥५८॥तोंझालीगरोदरा॥लोकनिंदाकरितीसमया॥

शिव
८

मगवापेंकेशधरूनीसत्वर॥ बाहेरघातलेइयेसी॥ ५९॥ मगहेहिंडतांदेशांतरा॥ कोणीएकस
भाग्यशूद्र॥ तेणेंइयेतेरूनीकरूनसत्वर॥ समग्रद्रव्यवोपिलें॥ १६०॥ तेथेंआपत्येंझालींबहु
ता॥ हेअत्यंतमद्यमांसीरंत॥ पुष्टझालीबहुत॥ घूर्णितलोचनउघडीना॥ ६१॥ शूद्रघेऊनदा
सीदास॥ गेलाक्षेत्रींकुषिकमारिस॥ हेक्षुधितआठवूनिमांसास॥ शरूद्रघेऊनिचालिली॥
६२॥ मद्येंमाजलीनुघडीलोचना॥ हाबस्तचीआहेह्मणून॥ गोवत्साचेकंदींजाणा॥ पापिणी
सूरीघालीतसे॥ ६३॥ तेअट्टाहासेंओरडत॥ गायीहुंबरोनीअनर्थकरित॥ इणेंकंठछेदूनीगृ
हांत॥ वत्सनेलेखरेने॥ ६४॥ डोळेउघडोनिपाहेपाणिणी॥ मगगोवत्सवोळखिलेंतयेक्षणीं॥
तेव्हांइणेंशिवशिवउच्चारुनी॥ ह्मणेकरणीनकळतांकेली॥ ६५॥ मगअर्धवत्समांसभक्षून
उरलेटांकिलेंबाहेरनेऊन॥ लोकांतउठविलेंपूर्ण॥ कींगोवत्समारिलेव्याघ्रानें॥ ६६॥ त्याव
रीहेकाळेंसुत्कपावता॥ येऊनियांयमदूत॥ इयेसीनेलेमारित॥ बहुतजाचितनिर्दयपणें॥ ६७॥
कुंभिपाकींघालिती॥ असिपत्रवनींहिंडविती॥ तसभूमिवरीलोळविती॥ स्तंभकौटाळविती॥
तसजेकां॥ ६८॥ चित्रगुमासीपुसेसूर्यनंदन॥ इचेंआहेकींनाहींपुण्या॥ तेह्मणतीशिवना
मउच्चारुना॥ गोवत्सवधइणेंकेला॥ ६९॥ मगयमेंदिधलेलोहून॥ चांडाळयोनींतपावली
जनन॥ गर्भांधकुश्रुळकुलक्षणा॥ विषासूत्रेंभरलीसदा॥ १७०॥ श्वानाचेंउच्छिष्ट

अ.
३

८

मक्षीजाण ॥ तंवमायवापेंगेलींमरोन ॥ मगहीहातींकाठीयेउन ॥ गांवोगांवींहिंडतसे ॥ ७१ ॥
 तोंशिवरात्रपर्वकाळलक्षून ॥ गोकर्णक्षेत्राप्रतीसंपूर्ण ॥ यात्राचालिलीघोषगहन ॥ नाना
 विधवाद्यांचाहोतसे ॥ ७२ ॥ शिवनामाचाघोषअपार ॥ शिवभक्तकरितीवारंवार ॥ त्यांच्यासं
 गेहेदुराचारा ॥ चांडाळिणीचालिली ॥ ७३ ॥ गोकर्णक्षेत्रागेलीहेचांडाळी ॥ पडलीभद्रकाळी
 च्यादेवळाजवळी ॥ ह्मणेमलाअन्नद्यावेयेवळी ॥ बहुतपापिणीमीआहे ॥ ७४ ॥ हाकफो-
 डीतहातपसरून ॥ तोंपदक्षिणाकरितीभक्तजन ॥ एकविल्वपत्रनेडिना ॥ तिचेहातींघातले
 ॥ ७५ ॥ तेंत्रिदळचांचपूनपाहात ॥ मुरवींघालावयाचीनाहीवंस्त ॥ ह्मणूनिरागेंभिरकावि-
 ता ॥ तेंपडतशिवलिंगावरी ॥ ७६ ॥ शिवरात्रीसउपोषण ॥ बिल्वदळेघडलेशिवपूजन ॥
 शिवभक्तांसवेजागरण ॥ घडलेसंपूर्णचांडाळीसी ॥ ७७ ॥ शिवनामेंगर्जतीजन ॥ हेही
 करीततैसेंचस्मरण ॥ तीहीवडारवालीयेउन ॥ पडलीआहेचांडाळी ॥ ७८ ॥ ऐसानिचापु-
 र्णहृत्तांत ॥ गौतमेंसोगीतलासमस्त ॥ मगतेदिव्यदेहपावोनिबैसता ॥ शिवविमानीतेध-
 वां ॥ ७९ ॥ आपुलेपूर्वकर्मआठवून ॥ करूंलागलीशिवस्मरण ॥ मगशिवगणीनेउन ॥
 शिवपदींस्थापिली ॥ ८० ॥ गौतमह्मणेऐकरायासादर ॥ तूंगोकर्णाप्रतीजायसत्वर ॥ शिवरात्री
 सपार्वतीपरमेश्वर ॥ त्रिदळेकरूनअर्चीकां ॥ ८१ ॥ ऐसेंबोलूनगौतममुनी ॥ गेलाजनकाच्या

शिव-
९

यागालागुनी ॥ कल्मषपादनेचक्षणीं ॥ गोकर्णक्षेत्रीं पातला ॥ ८२ ॥ शिवरात्रीसदिव्यलिं
गा ॥ मित्रसहस्रायेण पूजिले सांगा ॥ अंतरीं सप्रेम अनुराग ॥ उमासंग संतोषला ॥ ८३ ॥ ब्रह्महत्ये चें पात
कनिःशेषा ॥ जाऊ निराव झाला निर्दोषा ॥ तो कैलासाहूनि आदिपुरुषा ॥ पाव्वात दिव्यविमान ॥ ८४
विमानी बैसले शिवगणा ॥ परमतेजस्वी देदीप्यमान ॥ अनंत विचल्लुते चेरसपिबून ॥ मूर्तविोति
ल्यावाटते ॥ ८५ ॥ अनंतवाधें एकवेळां ॥ तेणें रंगसरंग दाटला ॥ दिव्यकमनाच्या माळा ॥ वर्ष-
तीवरून वृंदारका ॥ ८६ ॥ मित्रसह दिव्यदेह पावोन ॥ झाला दशशुजपंचानन ॥ इंद्रचंद्रादिपदेवो
लांडून ॥ नेला मिरवित शिवपदा ॥ ८७ ॥ स्वरूपता सुक्ति पावून ॥ शिवरूपीं मिळाला आनंदघन ॥
धन्य शिवरात्री व्रतपावन ॥ धन्य गोकर्णी शिवमंदिरा ॥ ८८ ॥ गौतम ऋषी परमधन्य ॥ तेणे इतिहास
सांगीतला पावन ॥ धन्य आते तुह्मीं सज्जन ॥ श्रवणीं सादर बैसलां ॥ ८९ ॥ मानससरोवर वेष्टि
ता ॥ मराळ जैसे विराजित ॥ कीं निधाना भोंवते समस्त ॥ साधक जैसे बैसती ॥ ९० ॥ तरी पंडि
त तुह्मी चतुरा ॥ तुमचें अवधान दिव्यालंकार ॥ देऊनि गौरवा श्रीधरा ॥ ब्रह्मानंदेकरूनियां ॥ ९१ ॥
श्रीमद्गीमातटविलासा ॥ ब्रह्मानंदा आदिपुरुषा ॥ श्रीधरवरदा कैलासविलासा ॥ कथारसव
दवीं पुढें ॥ ९२ ॥ श्रीशिवलीलासुतग्रंथप्रचंडा ॥ स्कंदपुराण ब्रह्मोत्तरखंडा ॥ तें परिसोत सज्ज
न अखंड ॥ तृतीयोऽध्यायगोडहा ॥ ९३ ॥ ॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

अ.
३

९

शिव-

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ धराधरेन्द्रनंदिनीमानससरोवर॥ मराळुद्धारकर्पूरगोरा॥ अग
म्यगुणअपार॥ तुझेवर्णितीसर्वदा॥ १॥ नकचेजयाचेमुळमध्यअवसान॥ आपणचीसर्वकर्ना
कारणा॥ कोरेप्रकटेलजयाचेआगमन॥ रायीनपडेब्रह्मादिकां॥ २॥ जाणूनभक्तांचेमानस॥ ते
थेचिप्रकटेजगन्निवास॥ येचविषयींसूतेइतिहास॥ शौनकाप्रतीसांगीतला॥ ३॥ किरतदेशीचा
राजाविमर्शिन॥ परमप्रतापीशत्रुभंजन॥ मृगयाकरितहिंसकदारुण॥ मद्यमांसरतसदां॥ ४॥ चतु
र्वर्णाच्यास्त्रियाभोगिता॥ निर्दयअधर्मेचवर्तत॥ परीशिवभजनींअसेरत॥ विधीनेंपूजितनित्य-
शिवासी॥ ५॥ त्याचेस्त्रियेचेनामकुसुद्वती॥ परमचतुरगुणवती॥ पतीप्रतीपुसेंएकांती॥ कापट्य
रीतीराकुनिचां॥ ६॥ म्हणेशिवव्रतेआचरतांबहुवस॥ शिवरात्रीसोमवारप्रदोष॥ गीतनृत्यस्वये
करितांविशेष॥ शिवलीलामृतवर्णितां॥ ७॥ दोषहीघडतीतुम्हांपासून॥ इकडेशिवभजनींसाव
धाना॥ मगतोराजाविमर्शिन॥ वर्तमानसांगेपुरातनपै॥ ८॥ मीपूर्वीपेपानामनगरीं॥ सारमे
यहोतोंसुंदरी॥ तोंमाघवधचतुर्दशीशिवरात्री॥ शिवमंदिरासमोरआलों॥ ९॥ शिवपू-
जापाहिलीसमस्त॥ दारीउमेहोतेराजदूत॥ त्याहीदंडमारितांत्वरित॥ सव्यपक्षतप्रदक्षिणा-
करीं॥ १०॥ आणीकआलोंपरतोनी॥ बलिपिंडप्रामहोयीलम्हणोनि॥ मागुतीदटावितांत्या
णीं॥ प्रदक्षिणाकेल्याशिवसदना॥ ११॥ मागुतीबैसलोंयेवून॥ तंवतिहींक्रोधेंमारिलाबा

अ-

४

१

ण ॥ म्याशिबलिंगपुटेलक्षून ॥ तेथेंचिप्राणसोडिला ॥ १२ ॥ त्यापुण्यकर्मकरून ॥ आतांरा
 जदेहपावलो जाण ॥ परीश्वानाचेदुष्टगुण ॥ नानादोषआचरे ॥ १३ ॥ कुमुदतीम्हणे तुह्मा-
 सी पूर्वज्ञान ॥ तरीमीकोणहोत्ये सांगा मजलागून ॥ मगतो बोले विमर्शनि ॥ कपोती होती स
 पूर्वात्ति ॥ १४ ॥ मांसपिंडनेतां सुखी धरून ॥ पाठीला गला पक्षी श्येन ॥ शिवालयासी प्रदक्षिणा
 तीन ॥ करूनी बैसली सशिरवरी ॥ १५ ॥ तूं श्रमलीस अत्यंत ॥ तुज श्येन पक्षी मारित ॥ शिव
 सद्नास मूरशरीर पडत ॥ तीराणी सत्यराणी सतू ॥ १६ ॥ मग कुमुदतीम्हणे रायास ॥ तूं चि
 काळज्ञानी पुण्यपुरुष ॥ तुम्ही आम्ही जाडुं कोण्या जन्मास ॥ सांगा समस्त घत्तांत हा ॥ १७ ॥
 यावरी तोरावम्हणे ॥ ऐके मृगनेत्रे उभगमने ॥ सिंधुदेशींचा नृप इंदुवदने ॥ होईन पुढिले जन्मा
 सी ॥ १८ ॥ तुज या ना में राजकन्या होसी ॥ मजलागीं राजसेवरिसी ॥ तिसरे जन्मीं सोराष्ट्र
 रावने मेसी ॥ होईन सत्यगुणसरिते ॥ १९ ॥ तूं कलिंगकन्या होईन ॥ मजवरिसी सत्यजाण-
 चौथे जन्मीं गांधारराव होईन ॥ तूं मागधकन्या होईन वरिसी मज ॥ २० ॥ पांचवे जन्मीं अवं
 तीराज ॥ दाशार्हकन्या तू पावसी मज ॥ साहावे जन्मीं आवर्तपती सहज ॥ तूं ययातीक-
 न्यागुणवती ॥ २१ ॥ सातवे जन्मीं पांड्यराजा होईन ॥ तूं पद्मराजकन्या वसुमती पूर्ण ॥
 तेथेंसी बहुतरज्याती करून ॥ शत्रुदंडीन शिवप्रतापें ॥ २२ ॥ महाधर्मवाटवीना ॥ जन्मोज

शिव-
२

न्यां शिवभजनकरीन ॥ मगत्याजन्मी पुत्रासीराज्यदेउन ॥ तपासीजायीनमहावना ॥
२३ ॥ शरणरिघेनअगस्तीस ॥ शैवदीक्षायेयीननिर्दोष ॥ शम्भवदनेतुजसमवेतकेलास
पदपावेननिर्धारिं ॥ २४ ॥ तम्हणेशोनकादिकांमती ॥ तितुकेहीजन्मघेउनतोभूपती ॥ ब्रह्म
वेत्ताहोर्निअंती ॥ अक्षयशिवपदपावला ॥ २५ ॥ ऐसाशिवभजनाचामहिमा ॥ वर्णनिश
केदुहिणसुत्रामा ॥ वेदशास्त्रासीसीमा ॥ नकळेज्याचीवर्णाविया ॥ २६ ॥ एकोनिशिवगुण
कीर्तन ॥ सद्गदहोयजयाचेंमन ॥ अश्रुधारानयना ॥ ज्याचेकदानवाहती ॥ २७ ॥ धिक्कृत्या
चेंजिणेंधिकर्म ॥ धिक्कविद्याधिरघर्म ॥ तोवांचूनि कायअधम ॥ दुरात्माव्यर्थसंसारि ॥
॥ २८ ॥ एकाशिवभजनाचीथोरी ॥ उज्जनीनामेंमहानगरी ॥ रावचंद्रसेनराज्यकरी ॥
न्यायनीतीकरूनियां ॥ २९ ॥ ज्योतिलिंगमहाकाळेश्वर ॥ ज्याचेभजनीरंतनृपवर ॥ मित्र
एकनाममणिभद्र ॥ प्राणसरवारायाचा ॥ ३० ॥ मित्रचतुरआणिपवित्र ॥ देशिकसर्वज्ञदया
सागर ॥ शिष्यभाविकआणिउदार ॥ पूर्वसकृतेंप्राप्तहोय ॥ ३१ ॥ गृहिणीसुंदरआणिप-
तिव्रता ॥ पुत्रभक्तआणिसमाग्यता ॥ व्युसन्नआणिसुरसवक्ता ॥ होयविशेषसकृतें ॥ ३२
दिव्यहिराआणिपरिसा ॥ सुक्ताफळसुदाळसरस ॥ पिताज्ञानीगुरुतोचिविशेष ॥ हेंअपूर्व
त्रिभुवनीं ॥ ३३ ॥ ऐसातोरारवचंद्रसेन ॥ मित्रमणिभद्रअतिसुजाण ॥ तेणेंएकमणीदि

३३-
४

२

धलाआणोन॥चंडकिरणदुसरापें॥३४॥अष्टधातूंचाहोतांस्पर्श॥होयचामीकरबाव-
 न्नकस॥सर्पज्याघतस्करवास॥राष्ट्रांतनसेत्याकरितां॥३५॥त्यामण्याचेंहोतांचिदर्शन॥
 सर्वरोगजातीभस्महोवून॥दुर्भिक्षशोकआवर्षण॥दरिद्रनाहीनगरांत॥३६॥तोकंठीबांधि-
 तांप्रकाशवंत॥रावदिसेजेसापुरुहूत॥समरंगणीजयअद्भुत॥नयेअपेशकालत्रयीं॥
 ॥३७॥जेकरावयायेतीवैर॥तेआपणचिहोतीप्राणमित्र॥आयुरारोग्यऐश्वर्यअपार॥च-
 द्दतचालिलेंनृपाचें॥३८॥भूपतोसर्वगुणीवरिष्ठा॥कींशिवभजनींगंगेचालोटा॥कींविवेक
 भावरत्नाचासुकुट॥समुद्रसफटचातुर्याचा॥३९॥कींवैरोग्यसरोवरींचामराळा॥कींशां-
 तीउद्यानीचातपस्वीनिर्मळ॥कींज्ञानासृताचाविशाळ॥कूपचिकायउचंबळला॥४०॥ऐश्व-
 र्यवाढतांप्रबळ॥द्वेषकरितीपृथ्वीचेभूपाळ॥मणीमागोंपाठवितीसकळा॥स्पधबिळेंचिवा-
 दविती॥४१॥बहुतांसीअसाह्यझालें॥अवनीचेभूभुजएकवटले॥अपारदळघेऊनिआ-
 ले॥वेढिलेंनगररायाचें॥४२॥इंदिरावरकमळदळनयन॥त्याचेकंठींकोस्तभजाण॥कींमृ-
 डानीवरमोळीरोहिणीरमण॥प्रकाशघनमणीतैसा॥४३॥तोमणीआह्मासीदेवशित॥
 म्हणोनीनृपानींपाठविलेदूत॥मगरावविचारीमनांत॥कैसाअनर्थबोदवला॥४४॥थोर
 वस्तूचेंसंग्रहण॥तेंचिअनर्थसीकारण॥ज्याकारणेंजेभूषण॥तेंचिदूषणरूपहोय॥४५॥

शिव
३

अतिरूपअतिधन॥अतिविद्याअतिप्रीतिपूर्ण॥अतिभोगअतिदूषण॥विघ्नासीकारणते
विहोय॥४६॥ऐसेंबोलेरावचंद्रसेन॥मणीजरींदावयालागून॥तरींजायीलक्षात्रपण॥-
सुद्धदारुणनकरवे॥४७॥आतांस्वामीमहांकाळेश्वर॥करुणासिंधुकर्पूरगौर॥जोदीनर
क्षणजगदोद्धार॥वज्रपंजरभक्तांसी॥४८॥त्यांसीशरणजावूंयेअवसरीं॥जोभक्तकाजके
वारी॥जोत्रिपुरांतकहिमनगकुमारो॥प्राणवल्लभजगदात्मा॥४९॥पूजासामग्रीसिद्धक-
रून॥शिवमंदिरीबैसलाजावून॥सकळचिंतासोडून॥विधियुक्तपूजनआरंभिलें॥५०॥
बाहेरसेनाघेवूनप्रधान॥सुद्धकरितीशिवस्मरून॥महायंत्रांचेनगरावरून॥मारहोती
अनिवार॥५१॥सर्वचिंतासोडूनिचंद्रसेन॥चंद्रचूडआराधिलाप्रीतीकरून॥करीश्रोत
मिश्रितत्र्यंबकपूजन॥मानसध्यानयथाविधि॥५२॥बाहेरझंजतीपृथ्वीचेभूपाळ॥
परीचिंतारहितभूपतीप्रेमळ॥देवद्वारींवाद्यांचाकल्होळ॥चतुर्विधवाद्येंवाजताती॥५३॥
रावकरीतमहापूजन॥पौरजनविलोकितीमिळोन॥त्यांतएकगोपगृहिणीपतिहीन॥कुम-
रकडियेघेवूनपातली॥५४॥साहावर्षाचावाळ॥राजापूजाकरितांपाहेसकळ॥निरखू
नियांबहुतवेळ॥गोपगृहिणीआलीघरा॥५५॥कुमरकडेखालताउतरून॥आपण
करीगृहींकारण॥सेजारीउद्धसतृणसदन॥वाळजावूनबैसलातेथों॥५६॥लिंगाकृती

३५-
४

३

पाषाणपाहून ॥ मृत्तिकेची वेदिका करून ॥ दिव्यशिवप्रतिमामांडून ॥ करी स्थापन प्रीतीने
॥ ६७ ॥ कोणी दुजेनाही तेथें ॥ लघुपाषाण आपूनि त्वरित ॥ पद्मासनीं पूजायथार्थ ॥ पाषा
णचिवाहे प्रीतीने ॥ ५८ ॥ राजपूजामनांत आठवून ॥ पदार्थमात्राविषयी वाहे पाषाण ॥ धू
पदीपने वेद्यपूर्ण ॥ तेणें चिकरून करीतसे ॥ ५९ ॥ आर्द्रतृणपुष्पसवासहीन ॥ तेचिवा
हे आवडी करून ॥ नाहीं ठाउकें मंत्रध्यान आसन ॥ प्रेमभावे पूजितसे ॥ ६० ॥ परिमळ
द्रव्ये केंचीं जवळी ॥ शिवाचरी मृत्तिकाचि उधळी ॥ मृत्तिकाचि घेऊन करकमळी ॥ पुष्पांज
ली समर्पित ॥ ६१ ॥ एवंगया ऐसें केले पूजन ॥ मग मानसपूजा कर जोडीन ॥ ध्यान करी
नेत्रझांकून ॥ शंकरां मन दृढ जडिलें ॥ ६२ ॥ मातेने स्वयंपाक करून ॥ येवा करी पुत्राभोज
न ॥ बहुवेळां हांक फोडून ॥ पाचारितां नदीप्रत्यक्ष ॥ ६३ ॥ म्हणोनि बाहेर येवूनि पाहे ॥ तं
वशून्यगृही बेंसला आहे ॥ म्हणे अर्भकामांडिलें काय ॥ चालभोजना झड करी ॥ ६४ ॥ परी
तोने दीप्रत्यक्ष ॥ मातेने क्रोधें करून सत्वर ॥ त्याचें लिंग आणि पूजा समग्र ॥ निरखूनि
यां झगारिली ॥ ६५ ॥ चालभोजनासी त्वरित ॥ म्हणूनि हस्तधरून निवोदित ॥ बाळनेत्र
उघडोनि पाहात ॥ तं वशिवपूजा विदारिली ॥ ६६ ॥ अहा शिवशिव म्हणून ॥ घेतसे वक्ष-
स्थळ बडवून ॥ दुःखें पडिला मूर्छा येऊन ॥ म्हणे प्राण देयी नमी आतां ॥ ६७ ॥ गाली प्र

शिव-
४

दानेदेऊन॥माताजाऊनकरीभोजन॥जीर्णवस्त्रपांघरून॥तृणसेजेपहुडली॥६८॥इक
डेपुजाभंगिलीह्मपोन॥बाळरडेशिवनामघेवून॥तंवतेदयाळउमारमणा॥अद्भुतनव
लपेकेले॥६९॥तृणगृहहोतेजेंजर्जर॥झालेंरत्नखचितशिवमंदीर॥हिरेयाचेस्तभव-
रीशिवर॥नानारत्नाचेकळसझळकती॥७०॥चारीदारीरत्नखचित॥मध्येमणिमय
दिव्यलिंगविराजित॥चंद्रप्रभेहूनिअमित॥प्रभाज्योतिलिंगाची॥७१॥नेत्रउघडोनिबा
ळपाहात॥तंवराजोपचारपूजादिसत॥सिद्धकरूनगेविलीसमस्त॥बाळनाचतब्रह्मानं
दे॥७२॥यथासांगमहापूजन॥बाळेंकेलेप्रीतीकरून॥षोडशोपचारपूजासमपूर्ण॥
पूष्पांजलीवाहातसे॥७३॥शिवनामावलीउच्चारित॥बाळकीर्तनरंगींनाचत॥शिवम्ह
णेमागत्वरित॥प्रसन्नझालोबाळकारे॥७४॥बाळकम्हणेतेवेळीं॥मममातेनेंतुझी
पूजाभंगिली॥तोअन्यायपोटांतघालीं॥चंद्रमौळीअवश्यम्हणे॥७५॥मातेसीदर्शना
आणितोयेथ॥म्हणोनिगोलाआपुल्यागृहांत॥तंवतेदेखिलेंरत्नखचित॥मातानिद्रि
स्थदिव्यमंचकीं॥७६॥पहिलेंस्वरूपपालटोन॥झालीतेनारीपद्मीण॥सर्वालंकारें
करून॥शोभायमानपहुडली॥७७॥तिजलाबाळकेंजागेंकरून॥ह्मणेचालघेयींशि
वदर्शन॥तंवतेपाहेचहूंकडेविलोकुन॥अद्भुतकरणीशिवाची॥७८॥हृदयींधरूनिह

अ-
४

४

दबाळ ॥ शिवालय आलीतकाळ ॥ ह्मणे धन्यतुं शिव दयाळ ॥ धन्य बाळ भक्त हा ॥ ७९ ॥
 गोपदारा गेली राजगृहा धांवून ॥ चंद्रसेना सांगे वर्तमान ॥ राववेगीं आला प्रीती करून ॥
 धरीचरण बाळकाचे ॥ ८० ॥ शंकराची अद्भुत करणी ॥ राव आश्चर्य करूनि पाहे नयनीं ॥
 नगरीक जनाच्या क्षोणी ॥ धांवती बाळ पाहावया ॥ ८१ ॥ दिगांतरी गाजली हाक बहूत ॥
 बाळकासी पावला उमानाथा ॥ अवंती नगरा येतो धांवत ॥ जन अपार पाहावया ॥ ८२ ॥ चं
 द्रसेन राया प्रती ॥ नृप अवनीचे सांगूनि पाठविती ॥ धन्य धन्य तुझी भक्ती ॥ गिरिजावर
 प्रसन्नतुं तें ॥ ८३ ॥ आम्ही टाकूनि द्वेष दुर्वासना ॥ तुझ्या भेटीसी येउं चंद्रसेना ॥ तो बाळ पा
 हुं नयना ॥ कैलासराणा प्रसन्न ज्यासी ॥ ८४ ॥ ऐसें ऐकतां चंद्रसेना ॥ प्रधाना समवेत बा
 हेर येवून ॥ सकळ रायांसी भेटून ॥ आला मिरवत घेवूनियां ॥ ८५ ॥ अवंती नगरींची रच
 ना ॥ पाहातां आश्चर्य वाटे मना ॥ सप्तपुरींत श्रेष्ठ जाणा ॥ उज्जनी नामतियेचें ॥ ८६ ॥
 राजे सकळ कर जोडोन ॥ शिवमंदिरा प्रती घालिती लोटांगणा ॥ त्या बाळकासी वदून ॥
 आश्चर्य करिती सर्वही ॥ ८७ ॥ म्हणती जें शिव प्रसन्न ॥ तें तृणकुटी होय सुवर्णसदन ॥
 शत्रुते पूर्ण मित्र होऊन ॥ वोळंगती सर्वस्वें ॥ ८८ ॥ गृहींच्या दासी सिद्धी होऊन ॥ न माग
 तां पुरविती इच्छिलें पूर्ण ॥ अंगणीचे दुमकल्प तरू होवून ॥ कसिलें फळ देती ते ॥ ८९ ॥

शिव-

५

मुकाहोयीलपंडित॥ पांगुळापवनापुढेंधांवत॥ जन्मांधरत्वेंपारखित॥ मूढअत्यंतहोयव
क्ता॥ ९०॥ रंकभणंगाभाग्यपरम॥ तोचिहोयीलसार्वभौम॥ नकरितांसायासदुर्गम॥ चिं
तामणीयेतहाता॥ ९१॥ त्रिभुवनभरींकीर्तीहोय॥ राजेसमग्रवंदितीपाय॥ जेथेंजेथेंरेव-
णूंजाय॥ तेथेंतेंथेंनिधानेंसांपडती॥ ९२॥ अफ्यासनकरितांबहुवस॥ सांपडेवेदाचा
सारांशा॥ सकळकळायेंतीहातास॥ उमाविलासभेटेजेव्हां॥ ९३॥ गोपतीह्मणोगोरक्षबा
ळा॥ त्यासीगोवाहनप्रसन्नझाला॥ गोविप्रप्रतीपाळींस्नेहाळा॥ धन्यनृपराजचंद्र-
सेन॥ ९४॥ यात्रादाटलीबहुत॥ सर्वराजेआश्चर्यकरित॥ तोतेंथेंप्रकटलाहनुमंत॥
वायुस्तअंजनीप्रियजो॥ ९५॥ जोराघवचरणारविंदफनमर॥ भूगर्भरत्नमानससं
तापहरा॥ वृत्रारिशत्रुजनकनगरा॥ दहनमदनदमनजो॥ ९६॥ द्रोणाचळउत्पादन॥ उ
र्मिलाजीवनपाणरक्षण॥ ध्वजस्तंभीबैसून॥ पाळीतृतीयनंदनपृथेचा॥ ९७॥ ऐ
साप्रकटतांमारुती॥ समस्तक्षोणीपाळचरणालागती॥ राघवप्रियकरबाळाप्रती॥
तृदयींधरूनउपदेशी॥ ९८॥ शिवपंचाक्षरीमंत्र॥ उपदेशितसाक्षांतरुद्र॥ न्यासमा
तृकाध्यानप्रकारा॥ प्रदोषसोमवारव्रतसांगो॥ ९९॥ हनुमंतेंमस्तकींठेविलाहात॥ झाला
लाचतुर्दशविद्यावंत॥ चतुःषष्टीकळाआकळित॥ जैसाआमलकहस्तकीं॥ १००॥ -

उज-

४

५

त्याचेंनावश्रीकर॥ ठेविताझालावायुकुमर॥ सकळरावकरितीजयजयकारा॥ पुष्पेंसु
 रवरवर्षती॥ १॥ यावरीअंजनीहृदयाभूमिलिंद॥ श्रीकरसीम्हणेतुजहोआनंद॥ तु-
 झेआठवेपिदीसनंद॥ जन्मेलगोपराजगोकुळीं॥ २॥ त्याचापुत्रपीतवसना॥ होयील
 श्रीकृष्णकंसदमन॥ शिशुपालांतककोरवमर्दन॥ पांडवपाळकगोविंद॥ ३॥ श्रीहरी
 च्याअनंतअवतारपंक्ती॥ मार्गेझाल्यापुढेंहीहोती॥ जेविजपमाळेचेमणीपरतोनी
 येती॥ अवतारस्थितीतैसीच॥ ४॥ कींसंवत्सरमासतिथिवार॥ तेचिपरततीवारंवार
 तैसाअवतारधरीश्रीधर॥ श्रीकरासत्यजाणपां॥ ५॥ ऐसेंहरिकुळभूषणबोलोन॥
 पावलातथेंचिअंतर्धानि॥ सर्वभूषुजम्हणतीधन्यधन्य॥ सभाग्यपणजेश्रीकराचें
 ॥ ६॥ ज्याचाश्रीगुरुहनुमंत॥ त्यासीकायन्यूनपदार्थ॥ श्रीकरचंद्रसेननृपनाथ॥ बोल
 वीतसर्वभूषांतें॥ ७॥ वस्त्रेभूषणेंदेउनी॥ बोलविलेपावलेस्वस्थानीं॥ मगसोमवारप्र
 दोषप्रीतिकरुनी॥ श्रीकरचंद्रसेनआचरती॥ ८॥ शिवरात्रीउत्साहकरिती॥ याचकां
 चेसनोरथपुरविती॥ शिवलीलामृतश्रवणकरिती॥ अंतींशिवपदाप्रतीपावले॥ ९॥
 हाअध्यायकरितांपठण॥ संततीसंपत्तीआयुष्यवर्धन॥ शिवार्चनींरतज्याचेंमन॥
 विघ्नेभीतीतयासी॥ ११०॥ शिवलीलामृतग्रंथवासरमणी॥ देखोनिविकासतीसज्ज

शिव.
६

नकमळिणी॥ जीवशिवचक्रवाकेंदोनी॥ ऐक्यायेतीप्रीतीनें॥ ११॥ निंदकदुर्जनअ-
भक्त॥ तेआंधारींलपतीदिवाभीता॥ शिवनिंदकांसीवैकुंठनाथा॥ महानरकांतनेवूनि-
घाली॥ १२॥ विष्णुनिंदकजेअपवित्रा॥ त्यांसीकुंभिपाकींघालीत्रिनेत्र॥ एवंहरिहर
निंदकांसीसूर्यपुत्रा॥ नानाप्रकारेंजाचकरी॥ १६॥ ब्रह्मानंदायतिवर्या॥ श्रीभक्तकैला
साचळनिवासिया॥ श्रीधरवरदासृडानीप्रिया॥ तुझीलीलावदवीतूं॥ १४॥ शिवली
लामृतग्रंथप्रचंड॥ स्कंदपुराणब्रह्मोत्तरखंड॥ परिसोतसज्जनअखंड॥ चतुर्थोध्या
यगोडहा॥ ११५॥ ॥ ओंव्या ११५॥ ॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु॥ शुभंभवतु॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

॥ अध्याय ५ वा ॥

शिव-

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ सदाशिवअक्षरेंचारी॥ सदाउच्चारीज्याचीवैरवरी॥ जोनित्यशि
वार्चनकरी॥ तोउद्धरीबहुतांजिवां॥ १॥ बहुतप्रायश्रित्तांचेनिधरि॥ शास्त्रवक्तेकरितीवि
चार॥ परीजेशिवनामेशब्दसाचार॥ कासयाइतरसाधनें॥ २॥ नामाचामहिमापरमाद्भु
त॥ त्यावरीप्रदोषव्रतआचरित॥ त्यासीसर्वसिन्धीप्राप्तहोत॥ सत्यसत्यत्रिवाच्या॥ ३॥
तुष्टिपुष्टीधृतीआयुष्यवर्धन॥ संततीसंपत्तीदिव्यज्ञान॥ पाहिजेतींहींप्रदोषव्रतपूर्ण
यथासांगकरावे॥ ४॥ प्रदोषव्रतभावेआचरितां॥ याजन्मीप्रचीतपाहावीतत्वंतां॥ द
रिद्रआणिमहद्दुःखा॥ निःशेषपळतीषणमासांत॥ ५॥ एकसंवत्सरेंहोयज्ञाना॥ द्वादशव
र्षमहद्भाग्यपूर्ण॥ हेजोअसत्यमानीलव्यासवचना॥ त्यासीबंधनकल्पांतवरी॥ ६॥
त्याचागुरूलटिकाचजाण॥ त्याचीदांभीकभक्तीलटिकेंज्ञान॥ उमावल्लभचरणीज्याचेंमन
त्याहूनिपावनकोणीनाही॥ ७॥ मृत्युगंडांतरेंदारुण॥ प्रदोषव्रतेजायनिरसोन॥ येविषईइ
तिहासजाण॥ सूतसंगेशौनकां॥ ८॥ विदर्भदेशींचाभूषुज॥ सत्यरथनामेंतेजःपुंज॥ सर्व
धर्मरतपराक्रमीसहज॥ बंदीजनवर्णितीसदां॥ ९॥ बहुतदिवसराज्यकरिता॥ परीशिव
भजनींनाहीरत॥ त्यावरीशाल्वदेशींचानृपनाथ॥ बळंआलाचालूनियां॥ १०॥ आणीक
त्याचेआप्त॥ क्षोणीपालसात्यशालेबहुत॥ समदिवसपर्यंत॥ युद्धअद्भुतजाहलें॥ ११॥

अ-

५

१

हा एकलाते बहुत ॥ समरभूमीसी सत्यरथ ॥ धारातीर्थी पावला मृत्यु ॥ शत्रुनगरांत प्रवे
 शले ॥ १२ ॥ राजपत्नी गरोदर राजसा ॥ प्राप्त झाले नवमास ॥ एकलीच पायीं पळता वनास ॥
 थोर अनर्थ वोढवला ॥ १३ ॥ परमसकुमार लावण्य हरिणी ॥ कंटक सरांटे रुतती चरणीं ॥ मृ
 च्छनाये उन्नपडे धरणी ॥ उडूनि पाहे मार्गें पुढें ॥ १४ ॥ शत्रुधरिती लज्जकस्मात् ॥ ह्मणूनि पु
 दती उडूनि पळत ॥ किंवा ते विद्युल्लता फिरत ॥ अवनीचरी वाटतसे ॥ १५ ॥ वरुनं अचंकार मंडि
 त ॥ हिच्या ऐसे दंत झळकत ॥ जिच्या मुखे वंदु देवतां रतिकांता ॥ तन्मय होउनि नृत्य करी ॥ १६ ॥
 पहा कर्माची गती गहन ॥ जिच्या अंगुष्ठीं पडे सूर्यकिरण ॥ ते गरोदर हिंडे विपिन ॥ मृगनेत्रीं
 गजगामिनी ॥ १७ ॥ वनी हिंडे महासती ॥ जेविनैष धरायाची दमयंती ॥ कीं भिल्ली रूपें हि
 मवंती ॥ दुस्तर वनी तेसी हिंडे ॥ १८ ॥ कर्मनदीच्या प्रवाही जाण ॥ पडिली ती सकाळी लको
 ण ॥ असो एकाक्षरवाली येउन ॥ परमव्याकुळ पडियेली ॥ १९ ॥ शतांची शतेंदासी ॥ वो
 ळंगती सदैव जिये पाशीं ॥ इंदुमती नामतियेसी ॥ ते भूमीचरी लोळत ॥ २० ॥ चहुंकडे पाहे
 दीनवदनी ॥ जिह्वा मुखवाळले न मिळे पाणीं ॥ तो पसूत झाली तो चिहणी ॥ दिव्य पुत्रज
 न्मला ॥ २१ ॥ तृषेने तळ मळी अत्यंत ॥ कोण उदक देईल तेथ ॥ बाळटाकून उठत बसत ॥ गे
 ली एक्या सरोवरा ॥ २२ ॥ उदकांत प्रवेशली ते चक्षणी ॥ अंजुली भरुनी घेतले पाणीं ॥ तं व-

शिव-

२

ग्रहेनेलीबोदूनी॥विदास्तीभक्षिली॥२३॥घोरकर्माचेंविदान॥वनीएकलारडेरानंदन
॥तंवउमानामकविप्रयत्नीजाणा॥विगतधवापातली॥२४॥मातापिताबंधूपाहीं॥तयाला
गींकोणींनाहीं॥एकवर्षाचापुत्रतीसही॥कडियेघेउनीआलीतेथें॥२५॥तोंनाहीकेंले
नालच्छेदन॥ऐसेंबाळउमादेरवोन॥म्हणेअहाऐसेंपुत्ररत्न॥कोणीतंकिलेंदुस्तरवनी
२६॥म्हणेकोणयातीकोणवर्ण॥मीकैसेंनेउंचलून॥जावेंजरीटाकून॥वृकव्याघ्रभक्षिली
लकीं॥२७॥स्तनीटाकूनिफुटलापान्हा॥नेत्रींढळतीअशुजीवना॥बाळपुढेंघेउनितेलल
ना॥मुरवकमळींस्तनलावी॥२८॥संशयसमुद्रांपडिलीवेल्लाळ॥म्हणेनेउकींनकोबाळ
तंवतोक्कपाळूपयःफेनधवल॥यतीरूपधरूनिपातला॥२९॥उमेलागींम्हणेत्रिपुरारी॥
बाळनेईसंशयनधरीं॥महद्भाग्यतुझेंसंदरी॥क्षत्रियराजपुत्रतुजसांपडला॥३०॥को
णासीनसांगोहीमात॥समानपाळींदोन्हीसत॥मणगासीपरीसहोयप्राप्त॥तैसेंतुज
जाहलें॥३१॥अकस्मातनिधीजोडत॥कींचिंतामणीपुढेंयेउनिपडत॥कींसृताच्यामु
रवांत॥पडेअमृतपूर्वदत्तें॥३२॥ऐसेंबोळूनित्रिपुरारी॥गुप्तझालातेअवसरीं॥मर्गते
दोघेंपुत्रघेउनितेनारी॥देशग्रामांतरींहिंडत॥३३॥ब्रम्हपुत्राचेंनामशक्तिव्रत॥राजपु-
त्राचेंनामदेविलेंधर्मगुप्त॥घरोघरींभिक्षामागत॥कडियेरवांलींघेवूनियां॥३४॥लोक

अ-
५

२

पुसनां उमासांगत ॥ माझे चिपोटीचे दोघे सुत ॥ ऐसी हिंडत हिंडत ॥ एकचक्रनगराप्रती
 पातली ॥ ३५ ॥ घरोघरीं भिक्षा मागत ॥ तों शिवालय देखिलें अकरमात ॥ आंत हिजदाट
 ले बहुत ॥ शांडिल्य त्यांत मुरव्य ऋषी ॥ ३६ ॥ शिवाराधना करिती विधियुक्त ॥ तों उमा-
 आली शिवाल्यांत ॥ क्षण एक पूजा विलोकिता ॥ तों शांडिल्य ऋषी बोलिला ॥ ३७ ॥ अहा क-
 र्म कैसेंगहन ॥ हाराज पुत्र हिंडे दीन होउन ॥ कैसें विचित्र प्राक्तन ॥ उमा वचन ऐकती झाली
 ॥ ३८ ॥ ऋषीचे चरण उमा धरित ॥ म्हणे याचा सांगे पूर्ववृत्तांत ॥ तूं त्रिकाल ज्ञानी महासम-
 र्थी ॥ भूत भविष्य विज्ञान तुम्हां ॥ ३९ ॥ याचीं माता पिता कोण ॥ आहेत कीं पावलीं मरण
 यावरी शांडिल्य सांगे वर्तमान ॥ याचा पिता जाण सत्यरथ ॥ ४० ॥ तो पूर्वी होता नृपजाण ॥
 प्रदोष समयी करी शिवार्चन ॥ तों शत्रु आले चहूंकडून ॥ नगर त्याचे वैढिलें ॥ ४१ ॥ शत्रूंची
 गजबजरे कून ॥ उठिलो तेसीच पूजा सांडून ॥ तें वप्रधान आला पुढें धांवून ॥ शत्रू धरुनी
 आणिले ॥ ४२ ॥ त्यांचा शिरच्छेद करून ॥ पूजा पूर्ण करितां उन्मत्त पण ॥ ते साक जाऊ
 न करीं भोजन ॥ नाहीं स्मरण विषयां धा ॥ ४३ ॥ त्या करितां या जन्मीं जाण ॥ सत्यरथ अ-
 ल्या युषी होउन ॥ अल्प वयांत गेलामरून ॥ म्हणूनि पूजन न सोडावे ॥ ४४ ॥ याच्या माते
 नें सवत मारिली ॥ ती जळीं विवशी झाली ॥ पूर्ववैरीं वोटूनि नेली ॥ क्रोधें भक्षिली विदारुनी

शिव
३

॥४५॥ हाराजपुत्रधर्मगुप्त ॥ याणेंकांहींचकेलेनाही शिवव्रत ॥ म्हणोनियां मातापितार-
हित ॥ अरण्यांत पडियेला ॥४६॥ याकरितां प्रदोषकाळीं ॥ अन्यग्रपुजावा इंदुमौळी ॥ पू-
जनसांडून कदां काळीं ॥ सर्वथाही न उठावे ॥४७॥ भवानी सबसवून कैलासनाथ ॥ प्रदो-
षकाळीं पुढें नृत्य करित ॥ वाग्देवी वीणा वाजवित ॥ वेणू पुरहूत वाजवीतसे ॥४८॥ अंबुज
संभवतालसांवरी ॥ मार्गवीगातसे मधुरस्वरी ॥ मृदंग वाजवी मधुकेठमारी ॥ नृत्यगती-
पाहूनियां ॥४९॥ यक्षपती शिवमाण मित्र ॥ हस्त जोडूनि उभासमूर ॥ यक्षगणगंधर्व-
किन्नर ॥ सरासर उभे असती ॥५०॥ ऐसा प्रदोषकाळींचा महिमा ॥ अगोचर निगमाग-
मा ॥ मग काय बोले उमा ॥ ममपुत्र दरिद्रीकां झाला ॥५१॥ तुझ्या पुत्रें प्रतिग्रह बहुत ॥ पू-
र्वीघेतले दुष्ट अमित ॥ दानकेलेनाही किंचित ॥ शिवार्चन न करी कदां ॥५२॥ परान्ते जिह्वा
दग्ध यथार्थ ॥ दुष्ट प्रतिग्रहें दग्ध हस्त ॥ रुमी अभिलाषें नेत्र दग्ध होता ॥ मंत्रासि साम-
र्थ्य मग कैचे ॥५३॥ मग उमेने पुत्र दोनी ॥ घातले ऋषीचे चरणीं ॥ तेणें पंचाक्षर मंत्र उपदे-
शनी ॥ प्रदोषव्रत उपदेशिलें ॥५४॥ पक्षप्रदोष शनिप्रदोष ॥ सहिमावर्णिला अतिविशे-
षा ॥ निराहार असा वेंचो दशीस ॥ दिवसा सकर्म आचरावे ॥५५॥ तीन घटिका झालि
यारजनीं ॥ प्रदोष पूजा आरंभावी प्रीती करुनी ॥ गोमये भूमी सारवुनी ॥ दिव्य मंडप-

अ.
५

३

उभारिजे॥ ५६॥ चित्रविचित्रवितान॥ कर्दळीस्तंभ इक्षुदंडकरून॥ मंडपकीजेशो-
 भायमान॥ रंगमाळानानापरी॥ ५७॥ शक्रवस्त्रनेसावेआपण॥ शक्रगंधस्ववास
 सुमन॥ मगशिवलिंगस्थापून॥ पूजाकरावीविधियुक्त॥ ५८॥ प्राणायामकरूनदेखा
 अंतर्बाह्यन्यासमातृका॥ दक्षिणभागीपुजावेसुरांतका॥ सव्यभागीअग्नीतो॥ ५९
 वीरभद्रगजानन॥ अष्टमहासिद्धीअष्टभैरेवपूर्णा॥ अष्टदिक्पालपूजन॥ समावर
 णीशिवपूजा॥ ६०॥ यथासांगशिवध्यान॥ मगकरावेशिवपूजन॥ राजोपचारेंसर्व-
 समपूर्ण॥ करावेस्तवनशिवाचें॥ ६१॥ जयजयगौरीनाथनिर्मळ॥ जयजयकोटि-
 चंद्रसुशीतळ॥ सच्चिदानंदधनअढळ॥ पूर्णब्रह्मसनातन॥ ६२॥ ऐसेंपदोषव्रतऐकू
 ना॥ बाळउपदेशिलेदोषेजणा॥ मगएकमनेंकरून॥ राहतेझालेएकचक्री॥ ६३॥ चा-
 रमहिनेपर्यंत॥ दोषेहीआचरतीप्रदोषव्रत॥ गुरुवचनेंयथार्थ॥ शिवपूजनेंकरिती
 पै॥ ६४॥ शिवपूजानद्यावीसर्वथा॥ नद्यावेप्रसादतीर्था॥ शतब्रह्महृत्येचेंपापमा-
 थां॥ होयसांगताशांडिल्या॥ ६५॥ सर्वपापांहूनपापथोर॥ शिवपूजेचाअपहार॥ अ-
 सोतेदोषेकिशोर॥ सदांसादरशिवभजनीं॥ ६६॥ ब्रह्मपुत्रशक्रचिव्रत॥ एकलानदी
 तीरींकीडत॥ दुरडीदांसळतांअकस्मात्॥ द्रव्यघटसांपडला॥ ६७॥ घराचीआला

शिव
४

घेउन॥मातासंतोषलीदेखोन॥म्हणेप्रदोषवताचामहिमाजाण॥ऐश्वर्यचदतचालिलें॥६८॥
राजपुत्रासीम्हणेतेसमयीं॥अर्धद्रव्यविभागघेयीं॥येरूम्हणेसहसाही॥विभागनघेयीं-
अगजा॥६९॥याअवनीतीलधन॥आसुचेंचआहेसंपूर्ण॥असोतेदोधेशिवध्यानशिव-
स्मरण॥नविसरतीवूदांही॥७०॥यावरीएकदांदोधेजण॥गेलेवनविहारालागुन॥तोंगं
धर्वकन्यायेउन॥क्रीडतांदृष्टीदेखिल्या॥७१॥दोधेपाहतीदुरूनी॥परमसेंदर्यलावण्यरवा
णी॥शुचिब्रतम्हणेराजपुत्रालागुनी॥परदारानयनीनपाहाव्या॥७२॥दर्शनेहरतीचित्त॥
स्पर्शनेबलवीर्यहरित॥कोंटाल्यदमसंयुक्त॥महाअनर्थकारिणी॥७३॥ब्रम्हसुतासीते
थेंठेउन॥राजपुत्रचालिलासुलक्षणा॥स्वरूपसुंदरमन्मथाहून॥आकर्णनियनकोम-
लांग॥७४॥जवळीयेउनपाहात॥तंवसुख्यनायिकाविनवित॥अंशुमतीनामैविरव्यात
गंधर्वकन्यापद्मिनी॥७५॥तंवसुखाअदेरवतांआनंद॥झेपावतीममनयनमिलिंद॥
कींतववचनगर्जतांअंबुद॥ममचित्तशिरवीनृत्यकरी॥७६॥कोद्रविणनामगंधर्वपती
त्याचीकन्याअंशुमती॥पितापुसेमहेशाप्रती॥हेकन्याअपूर्वकोणातें॥७७॥मगबोले
हिमनगजामात॥धर्मगुप्तसत्यरथाचासुत॥तोमाझापरमभक्त॥त्यासीदेयीअंशु
मती॥७८॥हेपूर्वीचेशिववचन॥असोयावरीअंशुमतीपाहेदुरून॥न्याहाळीतरा

अ.
५

४

जनंदन॥वाटेपंचबाणदुसरा॥७९॥क्षीरसिंधूंतरोहिणीरमण॥कायआलाकलंकधुवो
 न॥तेसेंराजपुत्राचेंवदन॥अंशमतीन्याहाळीत॥८०॥बत्तीसलक्षणसंकक्त॥अजान
 बाहूचापशरमंडित॥विशाळवक्षस्थळचालत॥करीनायकज्यापरी॥८१॥ऐसातोरुणा
 द्यत्वरित॥पाहतांअंशमतीसरव्यांपतीसांगत॥तुम्हीदुजावनापतीजावूनसमस्त॥
 समनेंआणावींस्वर्गंधें॥८२॥अवश्यम्हणोनीत्याललना॥जात्याझाल्याआणिकावना
 अंशमतीएकलीजाणा॥राजपुत्रारवुणावीत॥८३॥भूरुहपल्लवपसरून॥एकांतींघा
 तलेंआसना॥वरीवृक्षडाहाळियाभेदोन॥भूमीवरीपसरिल्या॥८४॥असोतेथेंबैसला
 येवून॥राजपुत्ररुहास्यवदन॥विशाळभाळआकर्णनयन॥आरक्तओष्ठसकुमार॥
 ॥८५॥संजुळभाषिणीनेत्रकटाक्षबाणी॥विंधिलीतेलावण्यहरिणी॥मनोजमूर्च्छ
 नासांवसूनी॥वर्तमानपुसेतयातें॥८६॥शृंगारसरोवरातुजपाशीं॥मीसेवाकरीनरा
 जहंसी॥देखतांतववदनदिव्यशशी॥मममानसचकोरनृत्यकरी॥८७॥तवसुरवाज
 देखतांआनंद॥झेंपावतीममनेत्रमिलिंद॥कींतववचनगर्जतांअंबुद॥ममचित्तशिखी
 नृत्यकरी॥८८॥कविगुरुहूनितेजविशाळ॥आत्मकंठींचीकाढिलीमुक्ताफळमाल॥कंठी
 सुदलीतस्काळ॥चरणीभाळठेवित॥८९॥म्हणेमीकायावाचामनेंकरून॥तुझीललना

शिव

५

झालें पूर्ण॥ यावरी धर्मगुप्तगुह्यवचन॥ कायबोलता झालोपें॥ ९०॥ मीजनकजननीविर
हित॥ राज्यभ्रष्टदरिद्राअत्यंत॥ तवपित्यासीं कळतां मात॥ घडेकैसें वराननें॥ ९१॥ यावरी
ते अंशमती॥ म्हणती नदिवसीं येयी नया स्थळाप्रती॥ तुम्ही या वेंशी घगती॥ लग्नसिद्धी सा
धावया॥ ९२॥ ऐसें बोलूनिते चातुर्यरासी॥ वेगीं आली पितयापासीं॥ झालें वर्तमान सांगेत्या
सी॥ परममानसीं संतोषला॥ ९३॥ राजपुत्रगेला परतोना॥ बंधूप्रती सांगे वर्तमान॥ शांडिल्य
गुरूचे वचन स्मरून॥ म्हणती प्रसादपूर्णाचाहा॥ ९४॥ गुरुचरणीं ज्याचे मन॥ त्यासीं ऐश्व
र्यासीं काय न्यून॥ काळपुत्र भयापासोना॥ सर्वदां रक्षी देशिकतो॥ ९५॥ यावरी ते दोघे बंधू ये
ऊन॥ मातेसीं सांगती वर्तमान॥ येरी म्हणे धन्य धन्य शिवभजन॥ फळदेत चालिलें॥ ९६॥ या
वरी तिसरे दिवशीं॥ दोघेही गेले त्यावनासी॥ गंधर्वराज सह परिवारेसी॥ सर्व सामग्री घेवूनि
आला॥ ९७॥ दृष्टी देखतां जामात॥ गंधर्व आनंद समुद्रां पोहता॥ छत्रसेना सरवासनवरित॥
धाडूनि उमा आणविली॥ ९८॥ यावरी यथासांग लग्न॥ च्यारी दिवस झाले पूर्ण॥ कोणी एकप
दार्थ न्यून॥ पडिलानाही ते धवां॥ ९९॥ रवर्गींच्या दिव्य वस्तू अमोलिक सतेज॥ विहिणी सदेत
गंधर्वराज॥ लक्षरथ दाहा सहस्रगज॥ तेजः पुंज एकलक्षवाजी॥ १००॥ एकलक्षदासदा
सी॥ अक्षयकोशरत्नरासी॥ अक्षयभाते देत शक्तीसी॥ दिव्यचाप बहुसाल॥ १०१॥ अपा

अ.

५

५

रसेनासंगेदेते॥ एकसेनापतिगंधर्वबलिवंत॥ उमादोषांपुत्रांसमवेत॥ मानदेवूनिबोळ
 विली॥२॥ सखासनारूढअंशमती॥ पतीसवेंचालिलीशीघ्रगती॥ कनकवेत्रपाणीपुढें
 धांवती॥ वाहनासवेजियेच्या॥३॥ चुविर्विधवाद्यांचेगजर॥ चातुरंगचालिलादळभार॥ ये
 र्निवेदिलेंविदर्भनगर॥ सत्यरथपितयाचें॥४॥ नगरदुर्गाविरूनीअपार॥ उत्हाटयंत्रां-
 चाहोतसेभडिमारा॥ परीगंधर्वांचेबळफारा॥ घेतलेंनगरक्षणाधेरी॥५॥ जेणेंपूर्वीपितामा
 रिलाजाण॥ त्याचेंनामदुर्मर्षण॥ तोजिताचिधरूनिजाण॥ आपुलाकरूनसोडिला॥६॥ देशो
 देशींचेप्रजाजन॥ धांवतीकरभारघेऊन॥ उत्तममुहूर्तपाहून॥ सिंहासनारूढजाला॥७॥ मा
 नाउमाबंधुशुचिव्रत॥ त्यांसमवेतराज्यकरित॥ दाहासहस्रवस्त्रेपयेंता॥ यशवंतराज्यकरी॥
 ८॥ शांडिल्यगुरूआणून॥ शतपद्मअर्पिलेंधन॥ रत्नाभिषेककरून॥ अलंकारवस्त्रेदीधलीं
 ९॥ दुर्भिक्षजलशोषआवर्षण॥ आधिव्याधिवेधव्यमरण॥ दुःखशोककलहविघ्ना॥ राज्यां
 तूनपळालीं॥१०॥ प्रजाभूदेवदायादा॥ देतीरायासीआशिर्वाद॥ कोणासहीनाहीरवेद॥
 सदांआनंदघरोघरीं॥११॥ ऐसाअंशमतीसमवेत॥ धर्मगुप्तराज्यकरित॥ युवराज्यशुचि
 व्रतासीदेता॥ पारिपत्यसर्वकरी॥१२॥ ऐसेंदाहासहस्रवस्त्रेराज्यकरून॥ सुदत्तपुत्रासी
 राज्यदेऊन॥ चिंतितांमनीउमाधवचरणा॥ दिव्यविमानधाडिलें॥१३॥ दिव्यदेहपावूनि

शिव-
६

नृपती॥माताबंधूसमवेतअंशमती॥शिवविमानीबेसती॥करितीस्तुतीशिवाची॥१४
केलासपदासीजावून॥जगदात्माशिवविलोकून॥जयजयकारकरून॥लोटांगणघालि
ती॥१५॥दीनबंधूजगन्नाथ॥पतीतपावनरुपावंता॥हृदयींधरूनसमस्त॥अक्षयपदींस्था
पिलीं॥१६॥हेंधर्मगुमाचेंआरव्यान॥करितीजेअवणपठणा॥लेखनरक्षणअनुमोदना॥तरी
पंचवदनरक्षीतयां॥१७॥सकळपापाहोयक्षया॥जेथेंजायतेथेंविजय॥धनधान्यहृदीहो
या॥ऋणजायनिरसूनियां॥१८॥प्रदोषमहिमाअद्भुता॥जेआचरतीऐकूनिग्रंथ॥त्यांचे
तेथेंकैचेंदरिद्रमृत्या॥सत्यसत्यत्रिवाचा॥१९॥ज्याचियागृहींशिवलीलीमृतग्रंथा॥त्यां
चीशिवपाठीरावत॥सदांहिंडेउमाकांत॥अंतींशिवपदप्राप्तयां॥१२०॥हाग्रंथआम्ह
वृक्षसरस॥पद्यरचनाफलेंआलींपाडासा॥कुतर्कवादीजेवायसा॥सुरवरोगत्यांसनाव
डे॥२१॥जयजयब्रम्हानंदाविरूपाक्षा॥श्रीधरवरदासर्वसाक्षा॥दुष्टकर्ममोचकाकर्मध्य
क्षा॥नयेसीलक्षानिगमागमा॥२२॥शिवलीलामृतग्रंथप्रचंड॥स्कंदपुराणब्रह्मो
त्तरवंड॥परिसोतसज्जनअरवंडा॥पंचमोध्यायगाडेहा॥१२३॥ओंव्या॥१२३॥

अ.
५

६

शिव-

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ जयजयमदनोतकमनमोहना ॥ मदमत्सरकाननदहना ॥ हेम
वभयपाशानिक्रंतना ॥ भवानीरंजनाभयहारका ॥ १ ॥ हिमाद्रिजामातागंगाधरा ॥ सिंदु
रवदनजनकाकर्पूरगौरा ॥ पद्मनाभमनरंजनात्रिपुरहरा ॥ त्रिदोषशमनात्रिभुवनेशा ॥ २
नीलग्रीवासुहास्यवदना ॥ नंदीवहनाअंधकमर्दना ॥ गजांतकदक्षक्रतुदलना ॥ दानवद
मनादयानिधौ ॥ ३ ॥ अमितभक्तप्रियकरा ॥ तारिकांतकपूज्यत्रितापहरा ॥ तुझेगुणवर्णवि
यादशशतवक्त्रा ॥ शक्तिनळेचीसर्वथा ॥ ४ ॥ नित्यशांतनिर्विकल्पनिरंजना ॥ आशापाश-
रहितविरक्तपूर्णा ॥ निजभक्तपाशविमोचना ॥ जन्ममरणाभोचकजो ॥ ५ ॥ जेविषयकाम
नायुक्त ॥ तुजरवामीअनन्यभजत ॥ त्यांसीपुरविसीविषयपदार्थ ॥ जेजेइच्छितसर्वही ॥ ६ ॥
सकामासीकामनापुरउना ॥ तूनिजध्यानींलाविसीमन ॥ तेचपरमविरक्तहोरुन ॥ पदनिर्वाण
पावती ॥ ७ ॥ सोमवारशिवरात्रीप्रदोष ॥ आचरतांतस्लेअसंख्यरुत्रीपुरुष ॥ येचविषयींक
थानिर्दोष ॥ सूतसांगेशौनकादिकां ॥ ८ ॥ आर्यावर्तदेशपवित्र ॥ तेथींचाचित्रवर्मानामनुपवरा ॥
जेसेपूर्वींनिळहरिश्चंद्र ॥ तेसापुण्यशीळप्रतापी ॥ ९ ॥ जेसाजनकक्षीबाळस्नेहाळ ॥ तेसा-
गोविंदपाळकनृपाळ ॥ दुष्टदुर्जनशत्रुखळ ॥ त्यासीकाळदंडावया ॥ १० ॥ प्रयत्नाविषयींजेसा
भगिरथा ॥ बळासउपमाजेसावायुसुत ॥ समरभूमीसभार्गवअजित ॥ विरोचनात्यज-

अ-

६

१

दानाविषयीं॥११॥शिवआणिश्रीधर॥त्यांच्याभक्तीसीतत्परा॥त्यासीझालेबहुतपुत्र॥
 पितयातुल्यप्रतापी॥१२॥बहुतनवसकरितांपंचवदना॥एककन्याझालीशभानना॥सु
 लोचनानैषधअंगना॥उपमेसतिच्यानपुरती॥१३॥तारकारिजनकशत्रुमिया॥वृत्रारीश
 त्रुजनकजाया॥उपमादेतांदिजरजभार्या॥बहुतवाटलीहलुवट॥१४॥तेअपरप्रतिमाभा
 र्गवीची॥उपमासाजेहिमवतीची॥कींदुहिणजायापुत्रिमित्राची॥उपमासाचघावीती
 ते॥१५॥कलंकरहितरोहिणीधवा॥तैसेसुरवशशीअभिनव॥त्रैलोक्यसौंदर्यगाढूनिसर्व
 वोतिलीवारेकमलोद्भवे॥१६॥तिच्याजचकाळींदिजसर्व॥जातकवर्णितीअभिनव॥चित्र
 वर्मरायासीअपूर्व॥सुरववाटलेबहुतची॥१७॥एकदिजबोलेसत्यवाणी॥हीहोयीलपृथु
 वीचीस्वामिणी॥दाहासहस्रवर्षेकामिनी॥राज्यकरीलपृथ्वीचे॥१८॥ऐकतांतोषलाशव
 बहुत॥दिजांसधनवस्त्रेअळंकारदेत॥ज्याणेजेमागितलेतेपुरवित॥नाहीनेदीनम्हणे-
 ची॥१९॥तिचेनामसीमंतिनी॥सीमास्वरूपाचीझालीतेशुनी॥लावण्यगंगाचातुर्यवाणी
 शारदेऐसीजाणिजे॥२०॥शवसंतोषेकोंदलाबहुत॥तोअमृतांतविषबिंदूपडत॥तैसेअ
 कस्मातएकपंडित॥भविष्यार्थबोलिला॥२१॥चौदावेवर्षीसीमंतिनीसी॥वैधव्ययेईल-
 निश्चयेसी॥ऐसेऐकतांशवमानसी॥उद्दिनबहुतजाहला॥२२॥वारेवज्रपडिलेअंगा-

शिव-

२

वरी॥ कीं सो दामिनी को सबली शिरीं॥ किंवा काळजीं घातली सरी॥ तै सें झाले रायासी॥
॥२३॥ मारुती बोले तो ब्राम्हण॥ राया शिव दये करून॥ होईल सो भाग्य वर्धन॥ सत्य सत्य त्रि
वाचा॥२४॥ विप्र सदन गेले सवेग॥ रायासीं लागला चिंता रोग॥ तंव ती शक्तांगी उद्देग॥
ललित उपवरा जाहली॥२५॥ सकळ कळा प्रवीण॥ चातुर्य रवाणी चे दिव्य रत्न॥ जीचे ऐकतां
सुख रगायन॥ धरिती मोन को किळा॥२६॥ अंगींचा सुवास पाहून॥ कस्तूरी मृग घेती रान
पितयास आवडे प्राणाहून॥ पाहतां नयन न धाती॥२७॥ वदन पाहून रतिपती लज्जित॥ क
टी देखूनी हरि वदन न दाखवित॥ मदन देखूनि लपत॥ मराळ मानस सरोवरीं॥२८॥ क्षण
एक चाले गजगती॥ देखोनि शंकला करि पती॥ कुरळ केश देखोनि भ्रमर पंक्ती॥ रुंजी घा
लिते सुवासा॥२९॥ कमळ मृग मीन रंजन॥ लज्जित देखोनी जिचे नयन॥ वेणीची आ
कृती पाहून॥ भ्रजंग विवरीं दंडाले॥३०॥ यावृक्षा वरूनी त्या वृक्षीं देख॥ शक पळती
पाहतां नासिक॥ बिंब फळे अति सुखेख॥ लज्जित अधर देखतां॥३१॥ पक्ष दाळिंब बीज सु
ख बहुत॥ त्यां सलाज विती जिचे दंत॥ कुच देखोनि कमंडलु शंकित॥ स्वरूप अद्भुत वपुं
किती॥३२॥ तनूचा सुवास अत्यंत॥ जायद शयोजन पर्यंत॥ सूर्य प्रभास मकांती भासत॥
शची जैसी मनोरमा॥३३॥ झाली असतां उपवरा॥ जीच्या पद्मिणी सरख्या सुंदरा॥ किन्नर कन्या

अ-

६

२

मनोहर॥ गायन करितीतिजपासीं॥ ३४॥ त्यांच्यासुरेवंकरूनी॥ वार्ता ऐकिलीसीमंतिनी॥
चतुर्दशवर्षा आपणालागुनी॥ वेधव्यकथिलें ऋषीनें॥ ३५॥ परम संताप पावली ते समयीं॥
या शवल्ल्याची रूमी मैत्रेयी॥ तिचे पाय धरूनी लवलाही॥ पुसे सद्गद्ग होउनी॥ ३६॥ सोमा-
ग्य वर्धन व्रत॥ माये कोण ते सांगत रित॥ कोण ते पुजूं देवत॥ कोण त्यागुरूसी शरण जाउं॥ ३७॥
सांगीतला सकळ वृत्तांत॥ चौदावे वर्ष विधेय यथार्थ॥ मग मैत्रेयी बोलत॥ धरी व्रत सोमवार॥
॥ ३८॥ सांगे शिव मंत्र पंचाक्षरी॥ तांत्रिक क्रिया सर्व श्रुत करी॥ निशी झालिया पूजा वा त्रिपुरा-
री॥ षोडशोपचारें सप्रेम॥ ३९॥ ह्मणे तुज दुःख झालें जरी प्राप्त॥ तरी न सोडी हे व्रत॥ ब्राह्म-
ण भोजन दंपत्य॥ पूजी माये अत्यादरें॥ ४०॥ पडिले जरी दुःखाचे पर्वत॥ तरी टाकूं न को हे
व्रत॥ उबगन धरी मनांत॥ बोलन ठेवीं महाव्रत ते॥ ४१॥ त्या वरी नैषध राजन कजाणा॥ त्या
चा पुत्र इंद्र सेन॥ त्याचा तनय चित्रांगद सजाणा॥ केवळ मदन दूसरा॥ ४२॥ चतुःषष्ठी कळा शु-
क्त॥ जे सापिता महान कविरव्यात॥ सर्व लक्षणीं दिसे मंडित॥ चित्रांगद ते साची॥ ४३॥ कुं-
मिनी शोधिली समग्र॥ परी त्याहून नाही संदर॥ तो ती सयोजिला वर॥ राशी नक्षत्र पाहू
नियां॥ ४४॥ इकडे सीमतिनी आचरे व्रत॥ सांगीतल्याहूनि विशेष करित॥ आठ दिवसां
अकरा शत॥ दंपत्ये वरूना लंकारें पूजिलीं॥ ४५॥ आणी कही ब्राह्मण भोजन॥ आल्या-

शिव-

३

अनीतादेतमेअन्न॥ सांगकरीशिवपूजन॥ जागरणसोमनिशी॥ ४६॥ पंचसूत्रीशिवलिंग
मणिमयशिवसदनसरंग॥ कोणीएकन्यूनप्रसंग॥ नघडेसीमंतिनीपासनी॥ ४७॥ शि
वासअभिषेकितांपापसंहार॥ शिवपूजनेंसांम्राज्यअपार॥ गंधाक्षतामालापरिकर॥
सौभाग्यवर्धनित्याकरितां॥ ४८॥ शिवापुढेंधूपजाळितांबहुवस॥ तेणेआंगहोयसुवा-
स॥ दीपचालवितांबंशा॥ वर्धमानहोयपें॥ ४९॥ आणीकहीदीपाचारुण॥ कांतीविशेष
आयुष्यवर्धन॥ नैवेद्येभाग्यपूर्ण॥ वर्धमानलक्ष्मीहोय॥ ५०॥ तांबूलदानेयथार्थी॥ सि
द्धचारीपुरुषार्थी॥ नमस्कारेंआरोग्यहोत॥ प्रदक्षिणेंभ्रमनासे॥ ५१॥ जपेंसाधेमहा-
सिन्दी॥ होमहवनेंहोयकोशवृद्धी॥ कीर्तनकरितांकृपानिधी॥ सांबराकेपुढेंउभा॥ ५२
ध्यानेंहोयमहाज्ञान॥ श्रवणेंआधिव्यधिहरण॥ नृत्यकरितांजन्ममरण॥ धूर्जटीदूर
करीतसे॥ ५३॥ तंतवितंतघनसुस्वर॥ शिवप्रीत्यर्थकरितांवाद्यसमग्र॥ तेणेंकंठसर
सकीर्तअपार॥ रत्नदानेंनेत्रदिव्यहोती॥ ५४॥ एवंसर्वअळंकारवाहतां॥ सर्वंरांयीं
जयलाभतत्वता॥ ब्राह्मणभोजनकरितां॥ वर्णिलेंसर्वप्राप्तहोय॥ ५५॥ मैत्रेयीनेंपूर्ववि
त॥ सीमंतिनीसीसांगीतलेंसमस्त॥ त्याहूनितेविशेषआचरत॥ शिवपूजितआदरें॥ ५६
त्यावरीनेषधाचापोत्र॥ चित्रांगदनामंगुणागंभीर॥ त्यासीआणोनियांसादर॥ सीमंतिनी

अ-
६

३

दीधली ॥ ५७ ॥ च्यारदिवसपर्यंत ॥ सोहळा झाला जो अद्भुत ॥ तो वर्णितां ग्रंथ यथार्थ ॥
 पसरले समुद्रा ऐसा ॥ ५८ ॥ सहस्र अर्बुदे धन जाणा ॥ राये दीधली वरदक्षिणा ॥ वस्त्रे अ-
 ळंकार नवरत्ना ॥ गणना कोणा न करवे ॥ ५९ ॥ अश्वशाळा गजशाळा ॥ रत्नरवचितयाने-
 विशाळा ॥ चित्रशाळा नृत्यशाळा ॥ आंदण दीधले जामाता ॥ ६० ॥ च्यारीदिवसपर्यंत ॥
 च्यारी वर्ण केले तृप्त ॥ विषांसी दक्षिणा दीधली अपरमित ॥ नेतां द्विज कंटाळती ॥ ६१ ॥
 आश्रमासी धन नेतां ब्राम्हण ॥ वाटे सरा किती न नेववे म्हणून ॥ याच कां सुरवी हो चि वच-
 न ॥ पुरे पुरे किती न्यावे ॥ ६२ ॥ राजाचे औदार्य कृशान ॥ दरिद्रान टाकिले जाळून ॥ दु-
 राशा दुष्कंठ कवन ॥ दग्ध झाले मुळी हुनी ॥ ६३ ॥ धन मेघ वर्षतां अपार ॥ दरिद्र धुरोळा बैस-
 ला समग्र ॥ याच कटु सीतुणां कुरा ॥ टवटवित विरूढले ॥ ६४ ॥ असो नैषध पुरीचे जन ॥ पा-
 हती सीमंतिनीचे वदन ॥ इंदुकळा षोडश चिरून ॥ द्विजवोतिले बत्तीस ॥ ६५ ॥ कलंक का-
 ढो निनिःशेष ॥ द्विज संधी भरल्याराजस ॥ सुरवीचे निघतां श्वासोश्वास ॥ सुगंधराज तो-
 चि वाटे ॥ ६६ ॥ जलज सुरवी जलज कंठ ॥ जलज माला ते जवरिष्ठ ॥ जलज निंब पत्रें करूनि
 एकवट ॥ ओंवाळून टाकिते शशि सुरवा ॥ ६७ ॥ असो साडे झालिया पूर्ण ॥ नैषध देशा गेला
 इंद्रसेन ॥ सकळ वहाडी अनुदिन ॥ सौंदर्य वर्णिती सीमंतिनीचे ॥ ६८ ॥ विजया दशमी दिप

वालीलक्ष्मणा॥ जामातराहविलामनेकरूना॥ कितीएकदिवसघेतलाढेऊना॥ चित्रवर्मा
जेंद्रें॥ ६९॥ जेंसाश्रीरंगआणिइंदिरा॥ तेंसाजोडादिसेसाजिरा॥ नानाउपचारवधुवरा॥
समयोचितकरीबहु॥ ७०॥ कोणेएकेदिवसींचित्रांगदा॥ सवेंघेऊनिसेवकचंद॥ धुरंधरसेना
अगाध॥ जातमुंगयेलागुनी॥ ७१॥ वनीरवेळतंश्रिमलाफार॥ घर्मआलातमशरीर॥ जाणो
निनोकासंदर॥ यमुनाडोहीघातली॥ ७२॥ त्यांतसुरव्यसेवकवेऊन॥ बेसलाचित्रांगदगुण-
निधान॥ आवलेआवलिलीचहूंकडून॥ कोतुकेंभाषणकरिताती॥ ७३॥ कृतांतमगिनीचें
उदक॥ कृष्णवर्णभयानक॥ त्याउदकाचाअंतसम्यक॥ कधीकोणीनघेतला॥ ७४॥ तोंप्रभंजन
सुटलाउड्डुत॥ नोकातेथेंडळमळित॥ आवलेआक्रोशेंबोलत॥ नोकाबुडालीसुपोनियां॥
॥ ७५॥ मयाभीतआलेसमस्त॥ नोकाबुडालीअकस्मात॥ एकचिवर्तलाआकांत॥ नाही
अंतमहाशब्दा॥ ७६॥ तिरींसेनाहोतीफार॥ त्यांच्यादुःखासीनाहींपार॥ चित्रांगदाचेपा-
ठिराखेवीर॥ आकांतकरितीएकसरीं॥ ७७॥ सेवकांवांतीहाकफोडित॥ चित्रवर्म्यासीजा
णवितीमात॥ राववक्षस्थळबडवित॥ चरणीधांवतयमुनातीरीं॥ ७८॥ शिविकेमाजीबैसू
नी॥ मातेसमवेतसीमंतिनी॥ धांवतआलीतेचक्षणी॥ पडतीधरणीवरीसर्वही॥ ७९॥ दुःखार्ण
वीपडिलीएकसरीं॥ तेथेंकोणासीकोणसांवरी॥ सीमंतिनीपडिलीअवनीवरी॥ पितासां

वरीतियेसी॥८०॥माताधांवूनउठाउठी॥कन्येच्यागळांघातलीमिठी॥शोककशेतेणेसृष्टी
 ॥आकांतएकचीवर्तला॥८१॥सीमंतिनीचाशोकऐकोनी॥डळमळूलागलीकुंमिनी॥मेदिनी
 वसनाचेंपाणी॥तप्तझालेंएकसरो॥८२॥पशुपक्षीवनचरेंसमस्ता॥रक्षगुल्लमलतापर्वत॥-
 त्यांसहीशोकअत्यंत॥सीमंतिनीसीपाहतां॥८३॥शोकेंमूर्च्छनायेउनी॥निचेष्टितपडिली
 सीमंतिनी॥तोइंद्रसेनासहितगृहिणी॥आलीवार्ताऐकूनियां॥८४॥अवधीझालीएकत्र
 ॥दुःस्वार्णवाचानलागेपार॥स्नुषेतेंदेखूनिश्वशर॥शोकाग्नीनेंकवळिला॥८५॥चित्रांग-
 दाचीमातापडलीक्षिती॥तिचेंनामलावण्यवती॥सकळस्त्रियासांवरिती॥नाहींमितीशो-
 कासी॥८६॥मृत्तिकाधेऊनहस्तकीं॥लावण्यवतीघालीमुरवीं॥म्हणेगहनपूर्वकर्मकीं॥शोक
 झालायथार्थी॥८७॥माझाएकुलताएकचिबाळ॥चित्रांगदपरमस्नेहाळ॥पूर्वपापाचेंदोफें
 ळ॥कालिंदीकाळझालीआह्मां॥८८॥माझीअंधाचीकाठीपाहीं॥कोणेबुडविलीयसुना
 डोहीं॥मजअनाथाचीगांठीपाहीं॥कोणीसोडिलीनिर्दये॥८९॥माझादावागेराजहंस॥
 कोणीनेलेंगेमाझेंपाडस॥माझाचित्रांगदडोळस॥कोणीचोरूननेलागे॥९०॥म्हणेम्या
 पूर्वीकायकेलें॥प्रदोषव्रतमध्येचटाकिलें॥कींशिवरात्रीसअन्नघेतलें॥कींव्रतमोडीलेंसोम
 वार॥९१॥कींरमाधवउमाधव॥यांतकेलाभेदभाव॥कींहरिहरकीर्तनगोरवा॥कथारंगउ

शिव
५

छेदिला ॥ ९२ ॥ कींपंक्तिभेदकेलानिःशेषा ॥ कींसंतमहंतांलाविलादोषा ॥ कींपरधनाचाअभि
लाषा ॥ केलापूर्वम्यावाटे ॥ ९३ ॥ कींदानदेत्येम्हणवूना ॥ ब्राम्हणासीचाळविलेबहुदिना ॥ कींदाता
देतांदाना ॥ केलेविघ्नम्यापूर्वी ॥ ९४ ॥ कोणाच्यासुरवींचायासकाटिला ॥ कींगुरुद्रोहपूर्वमिज
घडिला ॥ कींपात्रीब्राम्हणबेसला ॥ तोबाहेरीघातलाउठवुनी ॥ ९५ ॥ कींकुरंगीपाडसाविघ
डिले ॥ कींपरिव्राजकाप्रतीनिंदिले ॥ तरीऐसेंनिधानगेले ॥ त्याचदोषास्तववाटे ॥ ९६ ॥ असो
प्रधानवर्गीसांवरूनी ॥ सहपरिवारेचित्रवर्मासीमंतिनी ॥ स्वनगरासीनेडनी ॥ निजसदनीरा
हविली ॥ ९७ ॥ इंद्रसेनलावण्यवती ॥ शोकेसंतप्तनगराजाती ॥ तंवदायादयेवूनिपापमती ॥
राज्यसर्वघेतले ॥ ९८ ॥ मगइंद्रसेनलावण्यवती ॥ देशांतरापळुनिजाती ॥ तेथूनहीशत्रुधरू
निआणिती ॥ बंदीघालितीदृढतेद्धां ॥ ९९ ॥ इकडेसिमंतिनीव्रत ॥ नसोडीअत्यादरेकरिता ॥
एकादशशतदंपत्य ॥ पूजीसंयुक्तविधीनें ॥ १०० ॥ सर्वहीभोगवर्जुनिजाणा ॥ यामिनीदिनी
नित्यकरीशिवस्मरणा ॥ तीनवर्षेझालीसंपूर्ण ॥ यावरीवर्तमानऐकापुढें ॥ १ ॥ इकडेचित्रांगद
यमुनेंतबुडाला ॥ नागकन्यानींपाताळींनेला ॥ नागसुवनाचीपाहतांलीळा ॥ तदस्थझाला
राजपुत्र ॥ २ ॥ दिव्यनारीदेखित्यानागिणी ॥ पद्मिणीहस्तिनीचित्रिणी ॥ शंखिनीअति
चतुरभामिनी ॥ सवासआंगीज्यांचिया ॥ ३ ॥ ज्यांचियापदनरवींनिरंतर ॥ गुंजारवकरिती

अ
६

५

अमरा॥ ज्यांचादेखतां वदनचंद्र॥ तपस्वीचकोरवेधले॥ ४॥ नवरत्नाचेखडे॥ पसरलेतेथें
 चहूंकडे॥ स्वर्गसरवाहून आवडे॥ पाताळभुवनपाहतां॥ ५॥ तक्षकनागराजमसिद्ध॥ त्या-
 पुढें उभाकेलाचित्रांगद॥ साष्टांगनमितसद्गद॥ होऊनिस्तुतीकरीतसे॥ ६॥ निर्भयतेथेंरा-
 जस्त॥ तक्षकवर्तमानपुसत॥ जेंजेंवर्तलेसमस्त॥ केलेश्रुतचित्रांगदें॥ ७॥ मागुतीनागरा-
 जझालाबोलता॥ तुम्हीकोण्यादेवतांसिभजतां॥ यावरीशिवमहिमातत्वता॥ झालावर्णि-
 ताचित्रांगद॥ ८॥ प्रकृतीपुरुषदोघेंजणें॥ निर्मिलींइच्छामात्रेजणें॥ अनंतब्रह्मांडेंप्रीतीनें
 रचियेलींहेछामात्रें॥ ९॥ इच्छापरततांजाण॥ अनंतब्रह्मांडेंटाकीमोडून॥ प्रकृतीपुरुषां
 तहोतीलीन॥ पंचभूतेंतत्वांसहित॥ ११०॥ मगदोघेंएकप्रीती॥ आदिपुरुषामाजीसमावती
 तोसदाशिवनिश्चिती॥ आम्हीभजतोंतयाते॥ ११॥ ज्याच्यामायेपास्तना॥ झालेहेत्रिसुती
 गुण॥ त्यासत्वांशेंकरून॥ विष्णुजणेंनिर्मिला॥ १२॥ रजांशेंकेलेविरंचीस॥ तमांशेंरुद्रताम-
 सा॥ तोशिवपुराणपुरुष॥ आम्हीभजतोंसर्वदां॥ १३॥ पाताळअंतरिक्षदशदिशात्रिभुव-
 ना॥ पंचतत्वसरितामेदिनीवसन॥ भस्मलोष्टअष्टधातूव्यापून॥ उरलातोशिवभजतोआ-
 म्ही॥ १४॥ अष्टादशवनस्पतीसर्वबीजें॥ आकाराआलींसहजें॥ व्यापिलेंजणेंकेलास-
 रजें॥ त्याचेउपासकआम्हीअसो॥ १५॥ ज्याचेचेत्रसूर्यजाण॥ रोहिणीवरजयाचेंमन॥

शिव
६

रमारमणज्याचें अंतःकरण ॥ बुद्धीदुहिणजयाची ॥ १६ ॥ अहंकारज्याचारुद्र ॥ पाणी
जयाचें पुरंदर ॥ कृतांतदादातीव्र ॥ विराट्पुरुषसर्वहीजो ॥ १७ ॥ एवंजितकें देवताचक्र ॥
तें शिवाचें अवयवसमग्र ॥ एकादशरुद्रद्वादशमित्र ॥ उभेत्यापुढें करजोडुनी ॥ १८ ॥ ऐसे
ज्याचे गुण अपार ॥ मीकायवर्णूमानवपामर ॥ त्यांच्यादासांचादास किंकर ॥ आम्ही असो
कश्यपात्मजा ॥ १९ ॥ ऐसें वचन ऐकोन सतेजा ॥ परमसंतोषलादं दशकराज ॥ क्षेमालिंग
न देउनिकद्रुतनुज ॥ नानाकोतुकें दारववीतया ॥ २० ॥ म्हणे देवांस जें दुर्लभ वस्त ॥ तीयेथें
आहे समस्त ॥ तूं मज आवडसी बहुत ॥ राहावें स्वस्थ मजपासी ॥ २१ ॥ चित्रांगद म्हणे म
हाराजा ॥ शिवकर्णभूषण सतेजा ॥ जननीजनकासी वेधमाझा ॥ एवढाच पौरोमीतयां-
च्या ॥ २२ ॥ चौदावर्षाची सीमंतिनी ॥ गुणनिधान लावण्यखाणी ॥ प्राणदेयी लते नितं विनी
बोलतां नयनी अश्रुआले ॥ २३ ॥ मातापितायांचे चरण ॥ रवंती वाटती कधीं पाहीन ॥ माझी
माता मज वीणकष्टी जाण ॥ नेत्रीं प्राण उरलासे ॥ २४ ॥ तरी मज घालवीने वून ॥ म्हणे निध
रिले नागें दाचे चरण ॥ तक्षकहो उनी मसन्न ॥ देत अपार वस्तूंतें ॥ २५ ॥ म्हणे द्वादशसह
स्रनागांचें बळ ॥ दिधलें तुज हीं लक्ष फळ ॥ तें साचि झाला तकाळा ॥ चित्रांगद वीर तो
॥ २६ ॥ तूं करसी लजे व्हां स्मरण ॥ तेव्हा तुज संकटीं पावेन ॥ मनोवेग वारू आणोन ॥ चिंता

अ.
६

६

मणीसवेदीधला॥२७॥दुर्लभरत्नेभूमंडबीं॥देतअमोत्यतेजागळीं॥पर्वताकारमोटबां
धिली॥शिरींदीधलीराक्षसाच्या॥२८॥देतदिव्यवरुनेंअळंकारा॥सवेंएकदिधलाफणिवर
मनोवेगेंयमुनातीरा॥क्रमोनिबाहेरनिघाला॥२९॥झालेतीनसंवत्सरा॥चहूंकडेपाहेराज
पुत्र॥तेसमयींस्नानासीसीमंतिनीसत्वर॥कालिंदीतीरापातली॥१३०॥एकाकडेएकपा
हनी॥आश्चर्यवाटेवोळखनदेती॥दिव्यरत्नमंडितनृपती॥चित्रांगददिसतसे॥३१॥फणिम
स्तकींचींसुक्तेसतेजविशेष॥भुजेपर्यंतडोलेअवतंस॥गजमुक्तांच्यामाळाराजस॥गळां-
शोभतीजयाच्या॥३२॥पाचाजडिल्याकटिमेखळेवरी॥तेणेहिरवीझालीधरित्री॥मुगप-
श्रूधांवतीएकसरी॥नवेतृणवादलेसहणोनियां॥३३॥सुक्ताफळेंदेखोनियांतेजाळ॥धांवत
चियेतीमराळ॥देखोनिआरक्तरत्नाचेदाळ॥कीरधांवतीभक्ष्यावया॥३४॥आंगींदिव्य-
चंदनस्रगंध॥देखोनिधांवतीमिलिंद॥दशदिशाव्यापिल्यासुबद्ध॥घ्राणदेवतातृप्तहोती
॥३५॥विस्मितझालीसीमंतिनी॥अमचक्रींपडिलीविचारीमनीं॥चित्रांगदहीतटस्थ
होरुनी॥क्षणोक्षणीन्याहाळित॥३६॥कंठसूषणेंरहितमंगळसूत्र॥हरिद्राकुंकुमविर-
हितवल्क॥अंजनविवर्जितनेत्रा॥राजपुत्रपाहातसे॥३७॥न्याहाळितांतटस्थस्वरूपासीं
वाटतीरंभाउर्वशीदासी॥कुचकमंडळूयासी॥उपमानाहींघावया॥३८॥तप्तचामीक

शिव.

७

रवर्णडोळस॥ चिंताक्रांतअंगझालेंकृश॥ कींचंद्रकळाराजस॥ ग्रहणकाळींझांकोळती
॥३९॥ मगतियेपासींयेऊन॥ पुसेसाक्षेपेंवर्तमान॥ म्हणेतूंआहेसीकोणाचीकोणा॥ मूळीं
पासूनिसर्वसांग॥१४०॥ मगआपुल्याजन्मापासून॥ सांगीतलेचरित्रसंपूर्ण॥ बोलतां
आसवेनयना॥ भरूनियांचालिले॥४१॥ अश्रूधाराश्रवतीरवालत्या॥ लाविल्यापयोधरलि
गासगळत्या॥ दंतजियेचेबोलतां॥ नक्षत्राऐसेलखलखिती॥४२॥ सीमंतिनीच्यासरव्या
चतुरा॥ राजपुत्रासांगतीसमाचार॥ तीनवर्षेझालींइच्याभ्रतारास॥ बुडालायेथेंयमुना
जळीं॥४३॥ इचींसासुखशहरदोनी॥ शत्रूनिघातलींबंदिरवानी॥ हेशभांगालावण्यरवा
णी॥ ऐसीगतीइयेची॥४४॥ कंठदाट्लासद्गदित॥ चित्रांगदरवाळींपाहाता॥ आरक्तनेत्र
रेरवांकित॥ वरुणेंपुशितवेळोवेळां॥४५॥ सीमंतिनीसरव्यांसीसांगेरुण॥ कोणकोठील-
पुसावर्तमान॥ सरव्याम्हणतीयेणेंकोटून॥ झालेंखुणनामसांगापें॥४६॥ तोम्हणेआम्ही
सिद्धपुरुषा॥ जातोचिंतिलियाढायासा॥ क्षणेंस्वर्गक्षणेंपाताळास॥ गमनआमुचेंत्रिलो
कीं॥४७॥ कळतेंभूतभविष्यवर्तमान॥ मगसीमंतिनीसहातींधरुन॥ कर्णीसांगेअमृत
वचना॥ भ्रतारतुझाजिवंतअसे॥४८॥ आजितीनदिवसांभेटवीन॥ लटिकेनव्हेकदापी
जाण॥ श्रीसदाशिवाचीआण॥ असत्यनव्हेकल्यांतीं॥४९॥ सोभाग्यगंगेचातुर्यविला

अ.

६

७

सिनी॥ तुझे ऐश्वर्य चढेल येथोनी॥ परी हे गोष्टी कोणाला गुनी॥ दिवस त्रय प्रकटुं नको
 ॥१५०॥ ऐसे सांगूनि परम स्नेहे॥ येरी चोरट्टी मुख पाहे॥ म्हणे वाटते चित्रांगद होय॥ ऐ
 से काय घडुं शके॥ ५१॥ मृत्कपावला तो येथी लके सा॥ मग आठवी भवानी महेशा॥ करु
 णा करा पुराणा पुरुषा॥ न कळे लीळा अगम्य तुझी॥ ५२॥ हा पर पुरुष जरी असता॥
 तरी मज सीं कां हातीं धरितां॥ स्नेह उपजला माझिया चित्ता॥ परम आस वाटत से॥ ५३॥
 काय प्राप्ती आला अमृत॥ कीं काळें गिळूनि उगळिला सत्य॥ हे मदनान्त कषडा स्यता
 त॥ तुझे कर्तृत्व न कळे मज॥ ५४॥ जगनि वासा हे जरी करि सील सत्य॥ तरी अकरालक्ष पू
 जी नदं पत्य॥ तितु क्याच वातीय थार्थी॥ बित्त्व दळे अपीनि॥ ५५॥ या वरी बोले राजपुत्र॥
 सकुमारे सदन सीं जायीं सत्वर॥ तुझीं सासू आणि श्वशुर॥ त्यांसी सांगू जातो आतां॥ ५६॥
 तुमचा पुत्र येतो म्हणून॥ शत्रुसमाचार त्यांस सांगून॥ येरी करून हा स्यवदन॥ निज सद
 ना प्रती गेली॥ ५७॥ सरव्या बोलती आणवाहून॥ तुझा चित्रतार होय पूर्ण॥ ऐसा पुरु
 ष आहे कोण॥ जो तुझा हात धरुं शके॥ ५८॥ तुझीं वचनें ऐकोन॥ त्याच्या नेत्रीं आले जीव
 न॥ सीमंतिनी म्हणे वर्तमान॥ फोडुं न का उग्याराहा॥ ५९॥ सीमंतिनीच्या मुख कमळीं
 सोभाग्य कळादिसूं लागली॥ सरवा सनारूढ सदन गेली॥ कोठें कांहीं न बोले॥ १६०॥ म

शिव-
८

नोवेगाच्यावारूवरीत्वरित॥आरूढलासीमंतिनीचाकांत॥निजनगरबाहेरउपवनांत
जाऊनियांउतरला॥६१॥नागेमनुष्यवेषधरून॥शत्रूसींसांगेवर्तमान॥द्वादशसहस्रना-
गांचेबळघेरून॥चित्रांगदआलाअसे॥६२॥तुझीकैसेवांचालसत्या॥तंवतेसमस्तझाले
अयाभीता॥येरूम्हणेइंद्रसेनलावण्यवतीथथार्थी॥सींहासनीस्थापावेगीं॥६३॥मगना
गजारून॥मातापित्यासींसांगेवर्तमान॥त्यांसींआनंदझालापूर्ण॥त्रिशुवनांतनसमाये
॥६४॥तोशत्रूहोऊनिशरणांगत॥उभयतांसींसिंहासनींस्थापित॥दायादकरजोडूनि
समस्त॥म्हणातीआह्मांरक्षासर्वांतीं॥६५॥मगसर्वदळभारसिद्धकरून॥मेढीसीनिघा
लाइंद्रसेन॥वाचनादेसंपूर्ण॥भूमंडळडळमळी॥६६॥मातापितादेखोन॥सप्रेमैधांवेचि
त्रांगदसजाण॥धरूनिपितयाचेचरण॥क्षेमालिंगनीमिसळला॥६७॥मगलावण्यव-
तीधांवत॥चित्रांगदाच्यागळांमिठीघालित॥जैसाकोसल्येसींभेटलारघुनाथ॥चतुर्दश
वर्षानंतर॥६८॥हारपलेरत्नसांपडले॥कीजन्मांधासीनेत्रआले॥कींप्राणजातांपडिले॥सु-
खामाजीअमृतपे॥६९॥करभारघेरुनिअमुप॥धांवतीदेशोदेशींचेनृप॥पौरजांचेभार-
समीप॥येरुनियांभेटती॥१७०॥हनुमंतेआणिलगिरिद्रोण॥उठविलाजेविंउर्मिलारम-
णा॥आनंदमयझालेत्रिशुवन॥तैसेंचपूर्णपेझाले॥७१॥मातापितयांसमवेत॥चित्रांग

अ-
६

८

दन्वालिलामिरवत ॥ नैषधपुरसमस्त ॥ शृंगारिलेंतेधवां ॥ ७२ ॥ चित्रवर्म्यासीसांगावया
 समाचारा ॥ धांवतातीसेवकभार ॥ महादारींयेतांसाचारा ॥ मातफुटलीचहूंकडे ॥ ७३ ॥
 च्यारजीवूनिरायासिवंदित ॥ उठातुमचेआलेजामात ॥ रावगजबजिळाधांवत ॥ नयनींलो
 ततआनंदश्रुपें ॥ ७४ ॥ कंठझालासद्गदित ॥ रोमांचअंगींउभेठाकत ॥ समाचारआणि-
 लात्यासीआलिंगित ॥ धनवरूनदेतसिमेहुनी ॥ ७५ ॥ अपारभरूनिरथा ॥ शर्करानगरांत
 वांटित ॥ मंगळतुरेअद्भुत ॥ वायेंवाजूंलागलींएकसरे ॥ ७६ ॥ धांवलेअपारभूसर ॥ रायेंको-
 शदादिलेसमग्र ॥ आवडेनितुकेंधनन्यावेंसत्वर ॥ सरवासीपारनाहींमाझ्या ॥ ७७ ॥ जयज
 यशिकउमानाथ ॥ म्हणोनिरावउडतनाचत ॥ उपायनेंघेऊनिधांवत ॥ प्रजाजननगरींचे ॥ ७८
 सीमंतिनीसीबोलाऊन ॥ दिव्यअळंकारलेववून ॥ जयजयकारकरून ॥ मंगळसूत्रबांधिये
 लें ॥ ७९ ॥ दिव्यकुंकुमनेत्रींअंजना ॥ हरिद्रासमनहारचंदना ॥ सौभाग्यलेववितीजाण ॥
 त्रयोदशगुणींविडेदेती ॥ ८० ॥ एकशृंगारसांवरिती ॥ एकपिकपात्रपुढेंकरिती ॥ नगरीं
 च्यानारीधांवती ॥ सीमंतिनीसीपाहावया ॥ ८१ ॥ माताधांवलीसद्गदित ॥ सीमंतिनीसींद
 दयींधरित ॥ मायेतुझासौभाग्यपर्वत ॥ असंभाव्यउचंबळला ॥ ८२ ॥ ऐश्वर्यदुमगेलालुटोन
 पुटतीविरूढलाभेदितगगन ॥ तुझीसौभाग्यगंगाभरून ॥ अस्यचालिलीउतरेना ॥

शिव-

९

॥८३॥ धन्यधन्यसोमवारव्रत॥ अकरालक्षपूजिलीदंपत्य॥ जिवंतकरावयासीजामात ॥
बोलाइंधाडिलेंत्वरेंनें॥८४॥ मातापित्यासमवेत॥ चित्रांगदनगरायेत॥ चित्रवर्मानृपती
त्वरित॥ सामोरायेततयांसी॥८५॥ जामाताच्याकंठीं॥ धांवूनिश्वशरेंघातलीमिठी॥ ब्रह्मा
नेंदेंभरलीसृष्टी॥ पुष्पवृष्टीकरितीदेव॥८६॥ नगरामाजीआणिलींमिरवत॥ पुनःविवा
हकेलाअद्भुत॥ मगएकांतिचित्रांगदनृपनाथ॥ बोलावितसीमंतिनीसी॥८७॥ पाताळींचे
अळंकारअद्भुत॥ सीमंतिनीलागींलेववित॥ नवरत्नप्रभाफांकलीबहुत॥ पाहातांतटस्थ
नारीनर॥८८॥ पाताळींचासुगंधराजनिगुती॥ आत्महस्तेलेववीसीमंतिनीप्रती॥ नाना
वस्तुअपूर्वक्षिती॥ श्वशुरालागींदीधल्या॥८९॥ सासूसूश्वशुरांच्याचरणी॥ मस्तकठेविसी
मंतिनी॥ मायेतुझासोभाग्योदधिउचंबळोनी॥ भरलाअसोबहुकाळ॥९०॥ पुत्रसी
मंतिनीसहित॥ इंद्रसेननैषधपुराजात॥ अवनीचेराजेमिळोनिसमस्त॥ छत्रदेतचित्रां
गदा॥९१॥ समस्तराज्यभारसमपूर्ण॥ तपासीगेलाइंद्रसेन॥ तेथेंकरूनियांशिवार्चन॥ शि
वपदासीपवला॥९२॥ आटपुत्रपितयासमान॥ सीमंतिनीसीझालेजाण॥ दाहासहस्र-
वर्षीनिर्विघ्न॥ राज्यकेलेनैषधपुरीं॥९३॥ जैसापितामहानळराज॥ परमपुण्यश्लोकतेजः
पुंज॥ तैसाचित्रांगदभूभुज॥ न्यायनीतीवर्ततसे॥९४॥ शिवरात्रीसोमवारप्रदोषव्रत॥

३५-

६

९

सीमंतिनीचढतेकरित॥ तिचीरव्यातीअद्भुत॥ सूतसांगेशीनकादिकां ॥ १९५॥ हेसी
 मंतिनीआख्यानकरस॥ ऐकतांसोभाग्यवधनिस्त्रियांस॥ अंतरलाभतारबहुतदिव
 स॥ तोभेटेलपरतोनी॥ १९६॥ विगतधवाऐकती॥ त्याजन्मांतरांदिव्यफत्रतारपावती॥ -
 शिवचरणीधरावीप्रीती॥ सोमवारव्रतनसोडावे॥ १९७॥ ऐसेंऐकतांआख्यान॥ अंतर
 लापुत्रभेटेलमागुतेन॥ आयुरारोग्यऐश्वर्यपूर्ण॥ होयज्ञानविद्याबहु॥ १९८॥ गंडांतरे
 मृत्कनिरसोनिजाय॥ गतधनप्राप्तशत्रुपराजय॥ श्रवणेंपठणेंसर्वकार्य॥ पावेसिन्हीये
 णेंची॥ १९९॥ सीमंतिनीआख्यानप्रयागपूर्ण॥ भक्तिमाधमासींकरितांस्मान॥ त्रि-
 विधदोषजातीजळोन॥ शिवपदप्राप्तशेवटीं॥ २००॥ सीमंतिनीआख्यानसुधारस
 प्राशनकरितीसज्जनत्रिदश॥ निंदकअकरतामस॥ अहंकारमद्यसेविती॥ १॥ अप
 णाहृदयारविंदमिलिंद॥ श्रीधरस्वामीपूर्णब्रह्मानंद॥ अभंगअक्षयअभेद॥ नचळे
 नटळेकदाही॥ २॥ शिवलीलामृतग्रंथप्रचंड॥ स्कंदपुराणब्रह्मोत्तरखंड॥ परिसोतस
 ज्जनअखंड॥ षष्ठमोध्यायगोडहा॥ २०३॥ ॥ एकंदरओंव्या॥ २०३॥ ॥ श्री
 सांबसदाशिवार्पणमस्तु॥ ॥ शक्रभंभवतु॥ ॥ शक्रभंभवतु॥ ॥ शक्रभंभवतु॥

शिव.
१०

अ.
६

॥इतिषष्ठमोऽध्यायसमाप्तम्॥श्री.

१०

॥अध्याय ७वा॥

शिव-

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ जयजयकिशोरचंद्रशेखरा ॥ उर्वधिरेंदनंदिनीवरा ॥ सुजंगभूषणा
सप्तकरनेत्रा ॥ लीलाविचित्रातूक्ष्णिया ॥ १ ॥ भानुकोदितेजअपरमिता ॥ विश्वव्यापकावि
श्वनाथा ॥ रमाधवप्रियभूताधिपतेअनंता ॥ असूर्तमूर्तीविश्वपते ॥ २ ॥ परमानंदपंचव
ल्का ॥ परात्परापंचदशनेत्रा ॥ परमपावनापयःफेनगात्रा ॥ परममंगलापरब्रह्मा ॥ ३ ॥
वदनमंदस्मितदयाळा ॥ षष्ठमोक्षार्थीअतिनिर्मळा ॥ सीमंतिनीआख्यानलीला ॥ स्ने
हाळातुंवदलासी ॥ ४ ॥ श्रीधरसुखनिमित्तकरून ॥ तूंचिवदलासीआपलेगुण ॥ व्यास-
रूपेंसूनासीस्थापून ॥ रसिकपुराणसांगविसी ॥ ५ ॥ ऐसेंऐकतांदयाळ ॥ वदताझालाश्री
गोपाळ ॥ विदर्भनगरींएकसुशीळा ॥ वेदमित्रनामेंद्विजहोता ॥ ६ ॥ तोवेदशास्त्रसंपन्न ॥
त्याचामित्रसारस्वतनामेंब्राह्मण ॥ वेदमित्रासपुत्रसगुण ॥ सुमेधानामेंजाहला ॥ ७ ॥
सारस्वतसूतसोमवंत ॥ उभयतांचेंमित्रत्वअत्यंत ॥ दशग्रंथींज्ञानबहुत ॥ सुखोद्भूतपु
राणें ॥ ८ ॥ संहितापदक्रमअरणब्राम्हण ॥ छंदनिघंटशिखाजाणा ॥ ज्योतिषकल्पव्याक
रण ॥ निरुक्तपूर्णदशग्रंथी ॥ ९ ॥ ऐसाविद्याभ्यासकरितां ॥ षोडशवर्षेझालींतत्वतां ॥ दो
घांचेपितेम्हणतीआतां ॥ भेटावृपनाथावेदभरिसी ॥ १० ॥ विद्यादाऊनअद्भुत ॥ मेळवावेद
व्यबहुत ॥ मगवधूपाहूनियथार्थी ॥ लग्नेंकरूं तुमचीपै ॥ ११ ॥ यावरीतेऋषिपुत्र ॥ विदर्भ

अ-

७

१

रायासीभेटलेसत्वर ॥ विद्याधनाचेंभांडार ॥ उघडूनिदावितीनृपश्रेष्ठा ॥ १२ ॥ विद्यापा
 हतांतोषलाराव ॥ परीविनोदमांडिलाअमिन्व ॥ म्हणेमीएकसांगेनभाव ॥ धरातुम्ही
 दोषेही ॥ १३ ॥ नैषधपुरींचानृपनाथ ॥ त्याचीपत्नीसीमंतिनीविरव्यात ॥ मृत्युंजयसुडानी
 प्रीत्यर्थ ॥ दंपत्यपूजाकरीबहू ॥ १४ ॥ तरीतुम्हीएकपुरुषएकनितंबिनी ॥ होउनिजोवेंयेच
 क्षणीं ॥ दिव्यअळंकारबहुतधनी ॥ पूजिलतुह्माकारणें ॥ १५ ॥ तेथोनियावेंपरतोन ॥
 मगमीहीदेयीनयथेष्टधन ॥ मातापितागुरुवचन ॥ कदांअमान्यकरूंनये ॥ १६ ॥ तंवबो
 लतीदोषेकिशोर ॥ हेअनुचितकर्मनिंद्यफार ॥ पुरुषासरुत्रीवेषदेखतांसाचार ॥ सचेल
 स्नानकरावें ॥ १७ ॥ पुरुषासीरुत्रीवेषदेखतां ॥ पाहणारजातीअधःपाता ॥ वेषघणारही
 तत्वता ॥ जन्मोजन्मीरुत्रीहोय ॥ १८ ॥ हेहीपरत्रींकर्मअनुचित ॥ तैसेंचशास्त्रबोलत ॥
 त्यावरीआम्हीविद्यावंत ॥ धनअमितमेळवूं ॥ १९ ॥ आमचीविद्यालक्ष्मीसतेज ॥ तोषवूं
 अवनीचेसुभुज ॥ आमचेनसूनिचरणांबुज ॥ धनदेतीप्रार्थूनियां ॥ २० ॥ पंडिताचीवि
 द्यामायसहुणी ॥ विद्याअकाळीफलदायिनी ॥ विद्याकामधेनूसांडोनी ॥ निंदकर्मनकरूं
 कदा ॥ २१ ॥ मातापित्याहूनविद्याआगळी ॥ संकटींप्रवासींप्रतिपाळी ॥ पृथ्वीचेप्रभूसक
 ळी ॥ देखोनियांजोडितीकर ॥ २२ ॥ विद्याहीनतोपाषाणदेख ॥ जिताचिमृततोशनमूर्ख ॥

शिव-

२

त्याचें न पाहावें सुरव ॥ जननी व्यर्थ अमविली ॥ २१ ॥ राव म्हणे दोघां लागुन ॥ माझे मातृक-
रावें एवढें वचन ॥ परम संकट पडिलें म्हणोन ॥ अवश्य म्हणती ते धवां ॥ २४ ॥ रायें वरुन अळं-
कार आणून ॥ एका सीरुनी वेष देऊन ॥ सोमवारीं यामिनी माजी जाण ॥ पूजा समयी पातले
॥ २५ ॥ जे सकळ प्रमदांची ईश्वरी ॥ जीची प्रतिमाना हीं कुंभिनी वरी ॥ जी सदेखो निनृत्य क-
री ॥ पंचशर प्रीतीनें ॥ २६ ॥ रंभा उर्वशी चातुर्य रवाणी ॥ परी लज्जा पावती जी सदेखोनी ॥
रेणुका जानकी श्री कृष्ण भगिनी ॥ उपमा शोभे जियेसी ॥ २७ ॥ तिणे हे दंपत्य देखोनी ॥ कृ-
त्रिम पाहूनि हांसे मनीं ॥ परी भावार्थ धरून चातुर्य रवाणी ॥ हरभवानी म्हणून पूजित ॥ २८
अळंकार वरुन यथेष्ट धन ॥ षड्रस अन्न देत भोजन ॥ शिवगोरी म्हणोन ॥ नमस्कारुनी बोळ-
वी ॥ २९ ॥ जातां ग्राम पंथ लक्ष्मण ॥ पुढें भ्रतार मार्गे कामिनी ॥ नाना विकार चेंष्टा भाषिणी ॥
बहुत बोलेत यासी ॥ ३० ॥ म्हणे आहे हे एकांत वन ॥ वृक्ष लागले बहुत सधन ॥ मी कामान
ळें करून ॥ गेलें आहालून पाणपती ॥ ३१ ॥ तूं वर्षे निरुतर मेघ ॥ सीतळ करी ममांग ॥ मी नि-
तं बिनी झाल्यें अभाग ॥ जवळी पाहें येउनियां ॥ ३२ ॥ तो म्हणे कांचेंष्टा करि सी विशेष ॥ फेडीं
वरुन होयीं पुरुष ॥ विनोद करी आसमास ॥ हां सती लोक मार्गींचे ॥ ३३ ॥ तं वने कामें होवुनि मु-
र्च्छित ॥ मेदिनी वरी अंगटां कित ॥ म्हणे पाणनाथा धांवत वरित ॥ करी शांत काम ज्वरातें ॥ ३४

अ.

७

२

तंव तो परतो नि आलास वेगं ॥ म्हणे हे नस ते काय मांडिलें सोंग ॥ तुम्ही आम्ही गुरुबंधूनिः
संग ॥ ब्रम्हचारी विद्यार्थी ॥ ३५ ॥ येरी म्हणे बोलसी काय ॥ माझे अवयव चांच पोनि पाहे
गेलें पुरुषत्व लवला हे ॥ भोगीं येथें मज आतां ॥ ३६ ॥ हातीं धरून नित यासीं ॥ आड मार्गे निलें
एकांतासी ॥ वृक्ष गेलें गागनासी ॥ पल्लव भूमीसी पसरले ॥ ३७ ॥ शालतमाल देवदार ॥ आ-
म्र कंद बादित रुवर ॥ त्यावनी नेरुनी सत्वर ॥ म्हणें शंका सांडी सर्वही ॥ ३८ ॥ मी स्त्री भ्रतार-
तुनि धरि ॥ नाही येथें दुसरा विचार ॥ येरु म्हणे हे न घडे साचार ॥ तुम्ही आम्ही गुरुबंधू ॥
॥ ३९ ॥ शास्त्र पढलासी सकळ ॥ त्याचें काय हे चिफळ ॥ परत्र साधन सकृत् निर्मळ ॥ विच्चा-
र करून पाहें प्रा ॥ ४० ॥ आधींच स्त्री वरीता रुण्य ॥ परम निर्लज्ज एकांत वन ॥ मिठी घाली
गळां धांवून ॥ देत चुंबन बळेंची ॥ ४१ ॥ येरुनियां त्याचा हात ॥ म्हणें पाहें हे पयोधर कमंडलु
वत ॥ तंव तो झिडका रूत मार्गे सारित ॥ नसता अनर्थ करून को ॥ ४२ ॥ धन्य धन्य तो पुरुष ज-
नीं ॥ परयोषिता एकांत वनीं ॥ सभाग्य साधन तरुणी ॥ प्रार्थितां मन चळेना ॥ ४३ ॥ वृत्ती
सनद्धे विकार ॥ तरीं तो नर केवळ शंकर ॥ त्यापासीं तीर्थें समग्र ॥ येरु निराहाती सेवेसी ॥
॥ ४४ ॥ जनरहित घोर वनीं ॥ द्रव्य घट देखिलान यनीं ॥ देखतां जाय वो संडोनी ॥ तरीं तो शं-
कर निधरि ॥ ४५ ॥ सत्यवचनीं सत्कर्मरित ॥ निगमागम विद्या सुरबोद्धत ॥ इतुके असूनि

शिव.

३

गर्वरहित॥ तरीतोशंकरनिर्धारिं॥ ४६॥ आपणादेखनां वर्मकाढोनी॥ निंदकविंधिनीवाग्वा
णीं॥ परीखेदरहित आनंदमनीं॥ तरीतोशंकरनिर्धारिं॥ ४७॥ दुसऱ्याचेकूटदोषगुण॥ देखेऐ
केजरीअनुदिन॥ परीतेसुरवासनाणीगोलियाप्राण॥ तरीतोशंकरनिर्धारिं॥ ४८॥ नदिसेस्त्री
पुरुषभान॥ गुरुरूपपाहेचराचरसंपूर्ण॥ नसांगेआपुलेसकृततपदान॥ तरीतोशंकर
निर्धारिं॥ ४९॥ पैलमूर्खहापंडित॥ निवडुंनेणेसमानपाहात॥ कीर्तविाटवावीनावडेमनां
त॥ तरीतोशंकरनिर्धारिं॥ ५०॥ अफ्यासिलेंनमिरवीलोकांत॥ शिष्यकरावेहानाहींचहेत
कोणाचासंगनावडेआवडेएकांत॥ तरीतोशंकरनिर्धारिं॥ ५१॥ विरोनिगेल्याचित्तवृत्ती॥
समाधीअखंडगेलीफ्मांति॥ अर्थबुडालियाचीनाहीरवंती॥ तरीतोशंकरनिर्धारिं॥ ५२॥
श्रीधरम्हणेऐसेपुरुष॥ तेब्रम्हानंदपरमहंस॥ त्यांच्यापार्यांच्यापादुकानिःशेष॥ होऊ
निराहावेसर्वदा॥ ५३॥ वेदमित्रपुत्रसाधूपरम॥ धैर्यशस्त्रेनिवटूनिकाम॥ म्हणेग्रामास
चलाजाऊंउत्तम॥ विचारकरूंयागोष्टींचा॥ ५४॥ ऐसेंबोलूनिसारस्वतपुत्र॥ स्त्रीरूपें
सदनाआणिलासत्वर॥ श्रुतकेलासमाचार॥ गतकथार्थवर्तलजो॥ ५५॥ सारस्वतेमां-
डिलाअनर्थ॥ रायाजवळीआलावक्षस्थळबडवित॥ म्हणेदुर्जनातुवांकेलाघात॥ हत्याक
रीनतुजवरी॥ ५६॥ वेदशारूखसंपन्न॥ एवढाचपुत्रमजलागून॥ अरेतुवांनिर्वेशकेलापू-

अ.

७

३

र्णा॥ काळें वदन झालें तुझे ॥ ५७ ॥ विदर्भ अधोमुख पाहत ॥ ह्मणे कृत्रिम केवीं झालें सत्य
 शिवमाया परम अद्भुत ॥ अघटित कर्तृत्व तियेचें ॥ ५८ ॥ रायें मिळवूनि सर्व ब्राह्मण ॥ ह्मणे
 सतेजकरा अनुष्ठान ॥ यावें यासी पुरुषत्व आपून ॥ तरी चधन्य होयी नमी ॥ ५९ ॥ विप्र म्ह
 णा नीही ईश्वरी कळा ॥ आसुचे निन पाल दे भूपाळा ॥ तेव्हां विदर्भ रावत येवे जां ॥ आराधिता
 झाला देवी ते ॥ ६० ॥ हवन मांडिलें दुर्धर ॥ राव सप्तदिन निराहार ॥ देवी प्रसन्न झाली ह्मणे
 मागवर ॥ मग बोले विदर्भ तो ॥ ६१ ॥ म्हणे हा सोमवंत रूत्री वेष ॥ यासी पुनः करी पुरुष ॥ दे
 वी म्हणे ही गोष्ट निःशेष ॥ न घडे सहसा काळत्रयी ॥ ६२ ॥ निःसीम पतिव्रता सीमंतिनी ॥ पर
 म भक्त सद्गुणवाणी ॥ तिचे कर्तृत्व माझे नी ॥ न मोडवे सहसा ही ॥ ६३ ॥ या सार स्वता सी दिव्य
 नंदन ॥ होयील सत्य वेद परायण ॥ ही सक्त मेधावर जाण ॥ लग्न करूनी देयीं जे ॥ ६४ ॥ देवी
 च्या आज्ञे वरून ॥ त्यासी चदि धलें लग्न करून ॥ अंबिकेचे वचनी जाण ॥ पुत्र झाला सार स्व
 ता ॥ ६५ ॥ धन्य सीमंतिनी चि शिवशक्ती ॥ उपमाना हीं त्रिजगतीं ॥ जीचे कर्तृत्व हे मेवती ॥
 मोडूं न शके सर्वथा ॥ ६६ ॥ सूत म्हणे ऐका सावधान ॥ अवंती नगरी एक ब्राह्मण ॥ अत्यंत वि
 षयी नाम मदन ॥ शृंगार रक्तगंध माल्य प्रिय ॥ ६७ ॥ पिंगलाना मे वेश्या विरव्यात ॥ तिसीं झा
 ला सदं रत ॥ सोडूनि ब्रह्म कर्म समस्त ॥ माता पिता त्या गिलीं ॥ ६८ ॥ धर्मपत्नी टाकून दुराचा

शिव
४

री॥ तिचेचघरींवासकरी॥ मघमांसअहोरात्री॥ कामवर्द्धमीलोकत॥ ६९॥ करावयाजगदो-
न्दार॥ आपणाचिअवतरलाशंकर॥ ऋषमनामंयोगेश्वर॥ होरुनिविचरतमहीवरी॥ ७०॥
आपुलेजेजेनिर्वाणभक्त॥ त्यांचींदुःखेंसंकटेनिवारित॥ पिंगलेच्यासदनाअकस्मान॥ पूर्व-
पुण्यास्तवपातला॥ ७१॥ तोशिवयोगींद्रहृष्टींदेखोन॥ दोघेंहीधांवतीधरितीचरण॥ षोड-
शोपचारेंपूजाकरून॥ सप्रेमहोउनपूजिती॥ ७२॥ शठकसुपकविदग्ध॥ चतुर्विधअन्न-
उत्तमस्वाद॥ भोजनदेऊनबहुविधा॥ अलंकारवरुंदीधलीं॥ ७३॥ करूनियांदिव्यसेज॥ नि-
जविलातोशिवयोगिराज॥ तळहातेंमर्दितीदोघेंचरणांबुज॥ सुपणाग्रिजउदयहोयतो॥
॥ ७४॥ एकनिशीकसूनिजाण॥ शिवयोगीपावलाअंतर्धान॥ दोघेंमहणतीउमारमण॥ दे-
उनिदर्शनगोलाआम्हां॥ ७५॥ मगपिंगलाआणिसदन॥ कालांतरींपावलींमरण॥ परी-
गांठीसहोतेंपूर्वपुण्य॥ शिवयोगीपूजनाचें॥ ७६॥ दशार्णदेशींचानृपती॥ वज्रबाहूनामं
विशेषकीर्ती॥ त्याचीपटुराणीनामंसुमती॥ जेविदमयंतीनळाची॥ ७७॥ तोमदननामं
ब्राह्मण॥ तिच्यागर्भाहिलाजारुन॥ सीमंतिनीच्यापोटींकन्यारत्न॥ पिंगलावेश्याजन्म-
ली॥ ७८॥ कीर्तिमालिनीतिचेंनाव॥ पुढेंकथाऐकाअभिन्नव॥ इकडेसुमतीचेपोटींभूदेव
असतांविचित्रवर्तले॥ ७९॥ तीच्यासवतीहोत्याअपार॥ हीपटुराणीहीसहोयीलपुत्र॥

अ.
७

४

त्यांहींतीसविषदुर्धर॥गर्भिणीअसतांघातले॥८०॥तीसतत्काळवामृत्यु॥परीरोग
 लागलाझालीप्रसूत॥विषअंगावरीफुटलेबहुत॥बाळकासहितजननीच्या॥८१॥क्षतेपंड
 लींझालेव्रण॥रक्तपूगळेरात्रंदिन॥रायेबहुतवैद्यआणून॥ओषधेंदेतांबरेनोहे॥८२॥रा
 त्रंदिवसरडेबाळा॥सुमतीराणीशोकेंविव्हाळ॥मृत्युहीनोहेव्यथासबळ॥बरीनव्हेचिस
 र्वथा॥८३॥लेकरूंसादांकरीरूदन॥रायासीनिद्रानलागेरात्रंदिन॥कंटाळलामगरथाव
 रीघालून॥घोरकाननीसोडिली॥८४॥जेथेंमनुष्याचेंनाहींदर्शना॥वसतीव्याघ्रसर्पदारु
 ण॥सुमतीबाळकडेवरीघेउन॥सत्यअपसत्यहिंडतसे॥८५॥कंटकपाषाणरुततीचरणीं
 मूर्च्छीयेउनपडेधरणीं॥आक्रंदेंसडेपरीनमिळेपाणीं॥ब्रणेकरूनीआंगतिडके॥८६॥
 म्हणेजगदात्मयाकैलासपती॥जगद्व्याब्रह्मानंदमूर्ती॥भक्तवज्रपंजरातुझीकीर्ती॥सदा
 गातीनिगमागम॥८७॥जयजयत्रिदोषशमनात्रिनेत्रा॥जगदंकुरकंद्यपंचवत्का॥अ-
 जअजितापयःफेनगात्रा॥जन्मयात्राचुकवीकां॥८८॥अनादिसिद्धाअपरिमिता॥मा-
 याचक्रचाळकासद्गुणभरिता॥विश्वव्यापकागुणातीता॥धांवआतांजगदुरू॥८९॥ऐसा
 धांवाकरितांसुमती॥तंववनीसिंहव्याघ्रगर्जती॥परमभयाभीतहोउनिचितीं॥वाळा
 सहितक्षितीपडे॥९०॥श्रावणारीतनयेयेवून॥वनींसांडिलेउर्वीगिभरित्व॥कींवीरसेनरु

शिव-

५

षाघोरकानन ॥ पतिवियोगेसेवींजेसें ॥ ९१ ॥ समतीचीकरुणाऐकून ॥ पशुपक्षीकरितीरूढ
न ॥ धरणीपडतांमूच्छीयेरुन ॥ वृक्षपक्षीछायाकरिती ॥ ९२ ॥ चंचूभरुनियांजळ ॥ बाळाव
रीसिंपितीवेळोवळ ॥ एकांमधररसआणूनिस्नेहाळ ॥ सुरवींघालूनितोषविती ॥ ९३ ॥ व
नगायीस्वपुच्छेंकरुनी ॥ वाराघालितीरक्षितीरजनी ॥ असोयावरीतेराजपत्नी ॥ हिंडतां
अपूर्ववर्तले ॥ ९४ ॥ तोंवृषभभारवणिकघेऊनी ॥ पंथेंजातांदेरेनयनी ॥ त्याचियासंगेंकरु
नी ॥ वेश्यनगरापातली ॥ ९५ ॥ तेथीलअधिपतीवेश्यसाचार ॥ त्याचेंनामपद्माकर ॥ परम
सभाग्यउदार ॥ रक्षकनानावस्तुंचा ॥ ९६ ॥ तेणेंसमतीसवर्तमान ॥ पुसिलेंतूंकोठीलकोणा
तिणेंजेवर्तलेमुळींहून ॥ श्रुतकेलेरायाते ॥ ९७ ॥ तेंऐकूनपद्माकर ॥ त्याचेअश्रधारास्त्रवती
नेत्रा ॥ श्वासोश्वासटाकूनिथोर ॥ म्हणोगतीथोरकर्माची ॥ ९८ ॥ वज्रबाहूचीपट्टराणी ॥ पति
व्रताअवनीचीस्वामिणी ॥ अनाथापरीहिंडेवनी ॥ दीनवदनआलीयेथें ॥ ९९ ॥ मगपद्माक
रम्हणेंसमती ॥ तूंमाझीधर्मकन्यानिश्चिती ॥ सेजारींघरदेऊनीअहोरात्री ॥ परामर्षकरी
तियेचा ॥ १०० ॥ बहुतवैद्यआणोन ॥ देताझालारसायण ॥ केलेबहुतप्रयत्न ॥ परीव्याधीन
राहेची ॥ १ ॥ समतीम्हणेंताता ॥ श्रीशंकरवैद्यनहोतां ॥ कोणासीहीहेव्यथा ॥ बरीनहोय-
कल्पांती ॥ २ ॥ असोपुढेंव्यथाहोतांकठिण ॥ गेलाराजपुत्राचाप्राण ॥ समतीशोककरीदीनव

अ-

७

५

दन॥ म्हणे रत्न गेले माझे पैं॥ ३॥ पद्माकर शांत वी बहुतां रीती॥ नगर जनमिळाले सभों व
 ती॥ तो निशांती उगवला गमस्ती॥ ते विशिव योगी आला तेथें॥ ४॥ जेसे दुर्बळाचे सदन-
 शोधित॥ चिंता मणी येयी अकस्मात॥ कीं क्षुधेने प्राण जात॥ तो क्षीराब्धी पुढें धां विन्न ल
 ॥ ५॥ पद्माकरें धरिले चरण॥ पूजिला दिव्यासनीं वैसे वून॥ त्या वरी स्रमती प्रती दिव्य नि
 रोपण॥ शिव योगी सांगता झाला॥ ६॥ म्हणे वत्से स्रमती ऐक॥ कां हो रडसी करि सी शोक
 तुझे पूर्वजन्मींचे पति पुत्र जनक॥ कोठें आहेत सांग पां॥ ७॥ आलींचो न्यायशीं लक्ष्योनीं
 फिरत॥ तेथींचे स्वजन सोयरे आम॥ आले कोठून गेले कोठें वरित॥ सांगें मज पाशीं तू तों
 तहा॥ ८॥ तूंना नायोनी फिरसी॥ पुढें ही कीती फेरें घेसी॥ कोणाचे पुत्र तू कां रडसी॥ पाहें-
 मानसीं विचारुनी॥ ९॥ शरीर धरावे ज्या ज्या वर्णी॥ त्या त्या कुळाभिमानें नाचती प्राणी
 परी आपण उत्पन्न कोठुनी॥ तेचि विचारुनी न पाहाती॥ १०॥ त्वां पुत्र आणिला कोठून
 न॥ कोण्या स्थळा गेला मृत्यु पावून॥ तूं आणि हे अवघे जण॥ जाती लकोठें कवण्या देहा
 ११॥ आत्मा शिव शाश्वत॥ शरीर क्षण भंगुर नाशवंत॥ तरी तूं शोक करि सी लव्यर्थ॥ वि
 चारुनी मनी पाहे पां॥ १२॥ आत्मा अविनाशी शाश्वत॥ तो नव्हे कोणाचा बंधु सुत॥ शरी
 रा कारणें शोक करि सी व्यर्थ॥ तरी पडले प्रेत तुज पुढें॥ १३॥ जळीं उठती तरंग अपार॥ स

शिव-
६

सर्वेचिउत्ततीक्ष्णभंगुर॥सृगजळचिमिश्रयासमग्र॥तरीबुडबुडेसत्यकेसेनि॥१४॥-
चित्रींच्यावृक्षछायेसबैसलाकोण॥चित्राग्नीनेंकोणाचेंजाळिलेंसदन॥तेथेंगंगालिहि
लीसहितमीन॥कोणवाहूनगेलातेथें॥१५॥बंध्यासुतेंद्रव्यआणोन॥प्रीष्मकन्यामास
तीसदेउन॥गंधर्वनगरीचेंबन्हाडीआणून॥लग्नकोणेंलाविलें॥१६॥वान्याचामंडपस
जडून॥सिक्तादोरेबांधिलाआंवळून॥शक्तिकारजताचेंपात्रकरून॥रवपुष्पेंकोणीभरी
येले॥१७॥कांसवीचेंघालूनघृत॥सृगजळींचेमीनपाजळतीपोत॥तेचरणीनेंपुरेंबांधूनि
नाचत॥जन्मांधपाहातबैसले॥१८॥अहिकर्णचीकुंडलेहिरानी॥चित्रींचेचोरआलेघे
उनी॥हाप्रपंचलटिकासूळींहुनी॥तोसाचकेसाजाणावा॥१९॥सुळींचलटिकेंअशाशक्त
त्याचाशोककरणेंव्यर्थ॥केशतरुचेंउद्यानसमस्त॥शरीरहेंउद्धवले॥२०॥सकळरोगां
चेंआडार॥कुमिकीटकांचेंमाहेर॥कींपापाचासमुद्र॥कींअंबरभांतीचें॥२१॥सूत्रश्लेष्म
मांसरक्त॥अस्थींचीमोळीचर्मवेष्टित॥मातेचाविटाळपितुरेत॥अपवित्रअसत्यसुळीं
चहें॥२२॥ऐसेहेंशरीरअपवित्र॥तेपशूसूत्रेंआलेपवित्र॥क्षुरेंसूर्धजळेदिलेंसमग्र॥इ
तुकेनिपावनकेविंहीय॥२३॥शरणनजातीदेशिकाप्रती॥तरीकेसेनिप्राणीतरती॥क-
ल्यकोटीफेरेघेती॥सुकहोतीकधीहो॥२४॥सुमतीतुंसांगेसत्तरी॥तुझेजन्मोजन्मींचेकी

अ.
७

६

ठेंआहेतफ्रतार ॥ अवघाहामायापूर ॥ सावधसत्वरहोयीकां ॥ २५ ॥ जांवयाचेंहेंसकळ
 लेणें ॥ मागतांदेतांलाजिरवाणें ॥ तनुघरबांधिलेंत्रिगुणें ॥ पांचवांसेआणोनियां ॥ २६ ॥
 यांचाभरवसानाहीजाण ॥ केधवांलागेलनकळेअग्न ॥ कींहेझालेंवरूज्जीर्ण ॥ ऋणानु
 बंधतंवतगे ॥ २७ ॥ मिथ्याजैसेमृगजळ ॥ कींस्वप्नीचेंराज्यटिसाळ ॥ अहाभाणीपापीसक
 ळ ॥ धनधान्यपुत्रइच्छिती ॥ २८ ॥ गंगेमाजीकाष्ठेंमिळती ॥ एकवटहोतीमारुतीविघडती ॥
 तैसींरुत्रीपुरुषेंबोलिजेती ॥ खेळमुळींचअसत्यहा ॥ २९ ॥ वृक्षावरीपक्षीयेती ॥ कितीएक
 बैसतीकितीएकजाती ॥ आणिव्यातरुवरीबैसती ॥ अपत्येतैसींजाणपां ॥ ३० ॥ पांथि
 कवृक्षातळींबैसता ॥ उष्णसरलियाउठूनिजात ॥ सोयरेबंधुआप्त ॥ तैसेचजाणनिधीरंग ॥
 ॥ ३१ ॥ मायामयप्रपंचवृक्षीं ॥ जीवशिवबैसलेदोनपक्षी ॥ शिवसावधानसर्वसाक्षी
 जीवमक्षीविषयफळें ॥ ३२ ॥ तांभक्षितांचमुलोनिगेला ॥ आपणआपणासीविसरला ॥
 ऐसाअपरिमितजीवभ्रमला ॥ जन्ममरणमोर्गीतसे ॥ ३३ ॥ त्यामाजीएखादापुण्यवंत ॥
 सहुरुसीशरणरिघत ॥ मगतोशिवहोइनिभजत ॥ शिवालागीअत्यादरे ॥ ३४ ॥ ऐसेंऐक
 तांदिव्यनिरूपणा ॥ पद्याकरसुमतीउठून ॥ अष्टभावेदादोन ॥ वंदितीचरणतयाचो ॥ ३५ ॥
 म्हणतीएवढेतुझेज्ञान ॥ कायनकरिसीइच्छेंकरून ॥ तूंसाक्षांतउमारमण ॥ मत्करक्षणा

शिव

७

धांवलासी॥३६॥ मगमृत्युंजयमंत्रराजयोगी॥ समतीससांगेशिवयोगी॥ मंत्रनिभ
समलावितांआंगी॥ व्यथारहितझालीते॥३७॥ रंभाउर्वशीहूनवहिलें॥ दिव्यशरीरति-
येचेंझालें॥ मृत्युंजयमंत्रेंभस्मचर्चिलें॥ बाळउठिलेंतळाळ॥३८॥ वृणव्यथाजाऊ
निसकळ॥ बत्तीसलक्षणीझालाबाळ॥ मगशिवध्यानउपासनानिर्मळ॥ समतीबा
ळउपदेशिलें॥३९॥ परिसझकटतांपूर्ण॥ लोहतळाळहोयसुवर्ण॥ तैसींदोघेंदिव्य-
निरूपजाण॥ होतींझालींतेकाळीं॥१४०॥ आश्चर्यकरीतपद्माकर॥ म्हणेधन्यगु-
रुधन्यमंत्र॥ काळमृत्युभयअपार॥ त्यापासूनरक्षीगुरुनाथ॥४१॥ गुरुचरणींरित
होतासदां॥ त्यांसीकेंचींभवभयआपदा॥ धनधान्यासीनाहींमर्यादा॥ भेदस्वेदावा
रिलें॥४२॥ बाळकचरणावरीघालुनी॥ समतीलागेसप्रेमचरणीं॥ ह्मणेसद्गुरुतु-
जवरुनी॥ शरीरसांडणेंहेमाझे॥४३॥ याशरीराच्यापादुकाकरून॥ तुझियादिव्य
चरणींलेववीन॥ तरीमीनव्हेंउत्तीर्ण॥ उपकारतुझेगुरुमूर्ती॥४४॥ मगशिवयोगी
बोलत॥ आसुरारोग्यऐश्वर्यबहुत॥ तुझियापुत्रासीहोयीलमात॥ राज्यस्थीचेंकरी
लहा॥४५॥ त्रिभुवनभरीहोयीलकीर्ती॥ निजराज्यपावेलपुढती॥ भद्रायूनामनि
श्रिती॥ याचेंठेविलेंमीजाण॥४६॥ थोरहोयभद्रायूबाळ॥ तंववरीक्रमीयेथेंचिकाळ

अ-

७

७

मृत्युंजयमंत्रजपत्रिकाळ ॥ निष्ठाधरूनीकरीतजा ॥ ४७ ॥ हाराजपुत्रनिश्चित ॥ लो
 कोतप्रकटोनेदीमात ॥ हाहोयीलविद्यावंत ॥ चतुःषष्टिकळाप्रवीणा ॥ ४८ ॥ ऐसेंशिव
 योगीबोल्हना ॥ पावलातेथोंचिअंतर्धानि ॥ गुरुपदांबुजआठवून ॥ समतीसद्गदक्षणा
 क्षणा ॥ ४९ ॥ पद्माकरासीकरवअत्यंत ॥ सनयपुत्राहूनबहुत ॥ भद्रायुत्यासीआव-
 डत ॥ सदापुरवीलाडत्याचे ॥ १५० ॥ पद्माकरेंआपुलीसंपत्तीवेचून ॥ दोघांचेकैलेमैरव
 लाबंधन ॥ दोघांसीभूषणेंसमान ॥ कैलेसंपन्नवेदशास्त्री ॥ ५१ ॥ द्वादशवर्षांचाझाला
 बाळ ॥ धीरगंभीरपरमकशीळा ॥ मातेच्यासेवेसीसदाकाळ ॥ जवळीतिष्ठतसादर ॥ ५२
 पदरींपूर्वकृतांचेपर्वत ॥ शिवयोगीप्रकटलाअकस्मात ॥ तंवसमतीभद्रायुधांवत ॥ पाय-
 झाडितीमुक्तकेशी ॥ ५३ ॥ नयनोंदकेंचरणक्षाळण ॥ केशवसनेंपुसिलेपूर्ण ॥ जेंसगधभरि
 तजाणा ॥ स्नेहतेंचिलाविलें ॥ ५४ ॥ वारंवारकरितीप्रदक्षिणा ॥ दाढतीअष्टभावेकरून ॥ षो
 डशोपचारेंपूजन ॥ सोहळाकरितीअपार ॥ ५५ ॥ स्तवनकरीतसेतेव्हांसमती ॥ तुझि
 याप्रसादेकरूनमीपुत्रवती ॥ यावरीभद्रायुसीनीती ॥ शिवयोगीशिकवीतसे ॥ ५६ ॥ श्रुति
 स्मृतिपुराणोक्तपाही ॥ धर्मनीतीवर्ततजारी ॥ मातापितागुरुपायी ॥ निष्ठाअसोंदेसर्व
 दां ॥ ५७ ॥ गोभूदेवप्रजापाळण ॥ सर्वांभूतीपाहावाउमारमण ॥ षण्मासमस्वधर्माचरण

शिव-
८

॥सहसाहीनसांडावें॥५८॥विचारकेल्यावांचूनियां॥सहसानकरावीआणक्रिया
मागेंपुढेंपाहूनियां॥शब्दबोलावाकुशलत्वे॥५९॥काळकोणमित्रकिती॥कोणद्वेषीश
त्रुकिती॥आयकायरवर्चकिती॥पाहावेंचितींविचारूनियां॥६०॥माझेबळकितीका
यशक्ती॥आपुलेसेवककैसेवर्तती॥यशकीअपेशदेती॥पाहावेंचितींविचारूनियां
॥६१॥अतिथीदेवमित्र॥स्वामीवेदअग्निहोत्र॥पशुकृषिधनविद्यासर्वत्र॥ध्यावास
माचारक्षणक्षणा॥६२॥लेंकरूंभायअरिदास॥सदनग्रहवार्तारोगविशेष॥येथेंउपे
क्षाकरितांनिःशेष॥हानीक्षणांतहोयपें॥६३॥ज्यापंथेंगोलेविद्वज्जन॥आपणजा
वेंतोचिपंथलक्षून॥मातापितायतिनिंदाजाण॥प्राणांतीहीनकरावी॥६४॥वैश्वदेव
समयीअतिथी॥आलियात्यासीनपुसावीयाती॥अन्नवरूनसर्वभूतीं॥द्यावेंप्रीत्य
र्थशिवाचिया॥६५॥परोपकारकरावापूर्ण॥परपीडानकरावीजाण॥करावेंगोब्राह्म
णरक्षण॥सत्यसुजाणसुणतीतया॥६६॥निंदावादटाकून॥सर्वदाकीजेशिवस्मरण
॥तेंचसुणावेंमोने॥शिवसेवनतपथोर॥६७॥परदाराआणिपरधन॥हेंनपाहावेंजे
विवमन॥करावेंशास्त्रश्रवण॥शिवपूजनयथाविधी॥६८॥स्नानहोमजपाध्ययन॥
पंचयज्ञविप्रगोसेवन॥श्रवणमनननिजध्यासपूर्ण॥अनालस्येंकरावीं॥६९॥सरत

अ-
७

८

निद्राभोजन ॥ येथेअसावेप्रमाण ॥ दानसत्कर्मअभ्यासश्रवण ॥ आळसयेथेनकरावा
 ॥ १७० ॥ कामपूर्णधर्मपत्नीसी ॥ निषिद्धजाणपरयोषितेसी ॥ क्रोधेंदंडावेशत्रुंसी ॥ सा
 धुविप्रांसीनमिजेसदा ॥ ७१ ॥ द्वेषियांसीधरावामद ॥ संतभक्तांसीनम्रताअमेद ॥ सं
 साररिपूंसीमत्सरप्रसिद्ध ॥ असावेनिर्मत्सरसर्वाभूती ॥ ७२ ॥ दुर्जनासीदंमदाविजे ॥
 मल्याचेपदरजवंदिजे ॥ अहंकारेपृथ्वीजिकिजे ॥ निरहंकारदिजांसी ॥ ७३ ॥ वाचासाव
 धशिवस्मरणी ॥ पाणीसार्थकदानेकरूनी ॥ पादपावनदेवालययात्रागमनी ॥ नित्यशिव
 ध्यानीबैसावे ॥ ७४ ॥ पुराणश्रवणीश्रोत्रसादर ॥ त्वचासंतआलिंगनीपवित्र ॥ सार्थक-
 शिवध्यानीनेत्र ॥ जिह्वेनेस्तोत्रवर्णवि ॥ ७५ ॥ शिवनिर्माल्यवासधेईजेघ्राणी ॥ येरिती
 इंद्रियेलावावीभजनी ॥ दीनजनाथअज्ञानदेखोनी ॥ तथावरीकृपाकीजे ॥ ७६ ॥ ईश्वरप्रेम
 संतांसिमेत्री ॥ देवांचेद्वेषीत्यांचीउपेक्षाकरी ॥ युक्तनिद्रायुक्ताहारी ॥ मृगयाकरीपरमनी
 तीने ॥ ७७ ॥ अतिविद्याअतिमेत्री ॥ अतिपुण्यअतिस्मृती ॥ उत्साहधैर्यदानधृती ॥ वर्ध-
 मानअसावी ॥ ७८ ॥ आपुलेआयुष्यगृहच्छिद्र ॥ मेथूनओषधस्कृतमंत्रा ॥ दानमानअ-
 पमानहीसर्वत्र ॥ गुप्तअसावीजाणिजे ॥ ७९ ॥ नष्टपारवांडीशठधूर्त ॥ पेशून्यतस्करजारप-
 तित ॥ चंचळकपटीनास्तिकअचूत ॥ ग्रामीससेसीनसावे ॥ १८० ॥ निंदकशिवभक्तीउच्छे

शिव-
९

दक्ष ॥ मद्यपानींगुरुतत्पक ॥ मार्गपाडककृतघ्नधर्मलोपक ॥ त्याचें दर्शन न व्हावें ॥ ८१ ॥
दाराधन आणितुत्र ॥ यांसी आसक्तनसावे अनुमात्रा ॥ अलिप्तपणें संसार ॥ कस्तूनि आ
सक्त असावे ॥ ८२ ॥ बंध सोयरे श्वशुरस्वजन ॥ यांसी स्नेह असावा साधारण ॥ भल
ता विषय देखोन ॥ आसक्ती तेथे न करावी ॥ ८३ ॥ करावे रुद्राक्षधारण ॥ मस्तकीं कंठीं दं-
डीं करभूषण ॥ गेलिया माण शिवपूजन ॥ सर्वथा हीन सोडावे ॥ ८४ ॥ शिवकवच सर्वांगीं
॥ लेववुं शिकवी शिवयोगी ॥ भस्मचर्चितां रणारंगीं ॥ शास्त्रास्त्र बाधान होय ॥ ८५ ॥ काळ
मृत्यु भयापासून ॥ रक्षी मृत्युंजय ओपासन ॥ आतनायी मार्गघ्न कृतघ्न ब्रह्मघ्न ॥ यांसी जी-
वें मारावे ॥ ८६ ॥ सोमवार व्रत शिवरात्र प्रदोष ॥ विधियुक्त आचरावे विशेष ॥ शिवहारा की-
र्तन निर्दोष ॥ सर्वसांडूनि ऐकावे ॥ ८७ ॥ महापर्व कुयोग आहूदिनी ॥ व्यतीपात वेधुती संक्र-
मणी ॥ न प्रवतविं मैथुनी ॥ ग्रहणी भोजन न करावे ॥ ८८ ॥ सत्यात्रीं देतां दान ॥ होय ऐश्वर्य व-
र्धमान ॥ अपात्रीं दानेंदरिद्रपूर्ण ॥ शास्त्रप्रमाण जाणिजे ॥ ८९ ॥ वेदशास्त्रपुराण कीर्तन
गुरुब्राम्हण सुरेवं करावे श्रवण ॥ दानदिधल्याचें पाळण ॥ करितां पुण्य त्रिगुण होय ॥ ९० ॥
अपूज्याचें पूजन ॥ पूज्यत्याचा अपमान ॥ तेथे भय दुर्भिक्ष्य मरण ॥ होते जाण विचारें ॥
॥ ९१ ॥ महाडोही उडी घालणें ॥ महापुरुषासीं विग्रह करणें ॥ बळवंतासीं स्पर्धा बांधणें ॥

अ-
७

९

हींदारे अनर्थाचीं ॥ ९२ ॥ दानें शोभे स हस्त ॥ कंकण मुद्रिका भार समस्त ॥ श्रवणी कुंड
 लें काय व्यर्थ ॥ श्रवण सार्थक श्रवणेंचि ॥ ९३ ॥ ज्याची वाचार सवंती ॥ भार्या रूपवती सती
 ॥ ओदार्य गुण संपत्ती ॥ सफळ जीवित तयाचें ॥ ९४ ॥ देयी न अथवा नाही सत्य ॥ हे वाचे
 सी असवे व्रत ॥ विद्या पात्रे येती अमित ॥ सद्यः दान त्यादीजे ॥ ९५ ॥ विपत्ती काळी धे-
 र्य धरी ॥ वादीं जयवंत वेरे वरी ॥ युद्धा माजी पराक्रम करी ॥ याच कांसी पृथ्वी न दाविजे ॥
 ॥ ९६ ॥ ब्राम्हण मित्र पुत्रा समवेत ॥ तेच भोजन उत्तम यथार्थ ॥ गजतुरंगा सहित पंथ ॥
 चालणें तेचि श्रेष्ठ होय ॥ ९७ ॥ ज्या लिंगाचें नाही पूजन ॥ तेथे साक्षे पें पूजा करावी जाउ
 ना ॥ अनाथ प्रेत संस्कार जाण ॥ करणें त्या पुण्यासीं पार नाही ॥ ९८ ॥ ब्रह्म द्वेषा एवढें विशे
 ष ॥ मार कनाही कंदा विष ॥ सत्समागम रात्रंदिवस ॥ तुच्छ सधार सत्या पुढें ॥ ९९ ॥ प्रतापें
 नव्हावें संतस ॥ परम सौरव्यें हर्ष भरित ॥ सदाती ऐकतां सरव अत्यंत ॥ तोचि भक्त शिवा
 चा ॥ २०० ॥ पाषाणा नाम रत्न व्यर्थ ॥ च्यार रत्नें आहेत पृथ्वींत ॥ अंनोदक सभाषित ॥ ओं
 दार्य रत्न चवथें पै ॥ १ ॥ वर्म कोणाचें न बोलावें ॥ सद्गतांचे आशिर्वाद घ्यावे ॥ भाग्या भाग्य
 येत स्वभावे ॥ स्वधर्म ध्रुवन टळावा ॥ २ ॥ पूर्व विरोधी विशेष ॥ त्याचान धरावा विश्वास ॥
 गर्भिणी पाळी राभासि ॥ तेवि प्रजा पाळी कां ॥ ३ ॥ गुरु आणि सदा शिवा ॥ यांसीं न करावा

शिव

१०

मेदभाव ॥ भाग्यविद्यागर्वसर्व ॥ सांडुनियावाजाणपां ॥ ४ ॥ नराची शोभास्वरूपपूर्ण ॥ स्व
रूपाचे सद्गुणआभरण ॥ गुणाचे अर्चकारज्ञान ॥ ज्ञानाचे भूषणक्षमाशांती ॥ ५ ॥ कुल-
शीलविद्याधन ॥ राज्यतपरूपयोवन ॥ या अष्टमदेकरून ॥ मनभुलोनघावे ॥ ६ ॥ ऐसाना
नापरीशिवयोगी ॥ बोधिता झाला भद्रायुलागी ॥ हेनीती ऐकतां जगी ॥ सांकडेन पडे सर्व
था ॥ ७ ॥ सातवा अध्याय गिरिकैलास ॥ यावरी वास्तव्य करी उमाविलास ॥ पारायणप्र
दक्षिणा करिती विशेष ॥ निर्दोष यश जोडे तयां ॥ ८ ॥ कींहा अध्याय हिमाचळ ॥ भक्तिभ
वानी कन्या वेल्हाळ ॥ तीसीं वरूती पयः फेनधवल ॥ श्वशुरगृहीं राहिला ॥ ९ ॥ पुढिले अ
ध्यायीं कथा सरस ॥ शिवयोगी दया करील भद्रायुस ॥ ब्रह्मानंद निशी दिवस ॥ श्रवण
करोत विद्वज्जन ॥ २१० ॥ भवगजविदारक मृगेंद्र ॥ श्रीधरवरद आनंदसमुद्र ॥ तो शिव
ब्रह्मानंदयतींद्र ॥ जो जगदुरुजगदात्मा ॥ ११ ॥ शिवलीलासुत ग्रंथ प्रचंडा ॥ स्कंदपुरा-
ण ब्रह्मोत्तरवंड ॥ परिसोत सज्जन अरवंडा ॥ समो अध्याय गोडहा ॥ २१२ ॥ ॥ ओं च्या
संख्या ॥ २१२ ॥ ॥ श्री सांबसदा शिवार्पणमस्तु ॥ ॥ शतं भवतु ॥ ॥ श्रीः ॥

अ-

७

१०

[OrderDescription]
,CREATED=04.12.19 12:12
,TRANSFERRED=2019/12/04 at 12:29:51
,PAGES=117
,TYPE=STD
,NAME=S0002291
,Book Name=M-2220-SHIVLIL BHRITAM
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF

FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF

FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF

FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF

FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF

FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,